



»V predkongresnih pripravah naj sodelujejo vsi člani Zveze komunistov, da bi na bližnjem kongresu sprejeli dobre sklepe« je med drugim dejal tovariš Tito, ko je končal razpravo na VI. plenumu CK ZKJ. Poročali smo že, da bo kongres novembra v Beogradu in da se ga bo udeležilo 1500 de-

legatov, ki jih bodo izvolili na občinskih konferencah (en delegat na pribl. 800 članov). — Obširneje pišemo o nekaterih mislih z zadnjega plenuma CK ZK Jugoslavije na 5. strani današnje številke Dolenjskega lista.

(Foto KOMUNIST, Beograd)

Kako pa statuti krajevnih skupnosti?

Na zadnji seji izvršnega odbora okrajnega odbora SZDL v Ljubljani je tekla o statutih krajevnih skupnosti obsežna razprava. Bila je utemeljena z delno analizo obstoječih osnutkov statuten krajevnih skupnosti in na podlagi razgovorov z vsemi občinskimi vodstvi Socialistične zveze. Po sedanjem stanju bo v okraju kakih 250 krajevnih skupnosti, izdelanih pa je že tudi približno 60 osnutkov njihovih statuten. Večina teh osnutkov je plod prizadevnih naporov in obsežnega dela iniciativnih odborov, organizacij SZDL in drugih činiteljev, nekaj osnutkov pa je tudi samo prepisanih. »Poceni pridobljeni« osnutki statuten najbrž res ne bodo odraz volje občanov ožje skupnosti, soseske ali vasi.

Kaj pravijo o krajevnih skupnostih osnutki občinskih statuten? — to vprašanje je bilo marsikje izhodišče tudi za temeljna do-

ločila v osnutku statuta krajev. skupnosti. Pri tem ni bilo v ospredju hotenje, da bi osnutek občinskega statuta že vnaprej določal

ali predpisoval enoten tip krajevnih skupnosti (KS) v občini. To bi bilo tudi popolnoma napačno, saj v okraju najbrž ni tako zelo

homogene občine, da ne bi bila sleherni KS v njej v nečem različna od sosednje in posebej zainteresirana za nekatera specifična vprašanja, ki se pojavljajo kot skupna le določenemu krogu prebivalcev, soseski, delu mesta, večji ali manjši vasi itd. Statuti se bodo seveda tudi še spreminjali; nove potrebe in spremembe bo terjalo življenje samo in šele čez nekaj let bodo tudi statuti krajevnih skupnosti listina samoupravljanja občanov določenega območja. Njihova podlaga in skupna značilnost pa je in bo tudi ostala: družbena vloga KS v samoupravljanju zadev, ki so pomembne za občana, prebivalca znotraj krajevnih skupnosti.

Dvoje osnovnih izhodišč lahko najdemo v večini osnutkov občinskih statuten: navedbo območij KS in navedbo pogojev, ki opravčujejo ustanovitev KS. Prva postavka je v praksi žal že pokazala negativne izkušnje. Občani so se zapeli v to določilo dokaj enostransko, predstavljali so »meje in spreminjali območje ter se s

(Nadaljevanje na 4. str.)

Pred zanimivo razstavo v Brežicah

Seme, ki smo ga posejali v našem razgovoru o šibju, ličju, slami, glinenih petelinčkih, latvicah, barilcih, vezeninah na platnu, pisanicah in podobnem, živj in ugodno raste. Kot nežni popki mačic so se mi zdeli prineseni izdelki. Omenil bom mojstra, nesenil izdelke. Izdelki: tovarniškega delavca Ivana Zupančiča iz Brežic pri Leskovcu. Njegovi izdelki in vezenine Brežičanke Majde Špindler z visoko kakovostjo popolnoma opravičujejo nastajajočo razstavo. Torej, le pogumno na dan z domačimi izdelki! Se posebej vabimo na razstavo izdelovalce predmetov domače obrti iz oddaljenih vasi.

Sporočiti moram, da je vsota za nagrade v tem tednu narasla že nad 200.000 dinarjev. Prebivalcem krške in sevnjske občine sporočamo, da so se za razstavo izdelkov izvirne domače obrti vneli in zavzeli poleg predstavnikov brežiške občine tudi ugledni tovariši iz krške in sevnjske komunice: predsednik inž. Franc Dragan, podpredsednik Vendelj Ficko, predsednik krške KZ Stane Nunčič, predsednik občinskega odbora SZDL v Sevnici Dušan Brelih in drugi. Zbrana vsota je prispevek vseh treh občin in bo zato razstava zares spodnje-posavska.

Tole današnje sporočilo je ponovitev vabila tistim, ki se še ne morejo odločiti. Izdelke je treba poslati v Brežice do 8. aprila, ker bo razstava odprta že 12. aprila. Kot gostje, ki ne bodo tekmovali, se bodo razstave udeležili tudi Belokranjci.

Razsodišče, ali kot pravimo žirija, bo najbrž sestavljena takole: 1. žirija

— tri vaška dekleta; 2. žirija — 3 vaščani; 3. žirija — dve učiteljici ženskih ročnih del in ena gospodinja; 4. žirija — dva profesorja likovnika in arhitekti; 5. žirija — dva profesorja zgodovinarja in etnolog (narodopisec); 6. žirija — dva gostinca, dva predstavnika turističnih društev in dva gospodarstvenika.

Na ta način bomo izluščili tisto, kar želimo vedeti, to pa je: 1. naše oblike in naš izviren slog; 2. izdelovalne sposobnosti in kakovost; 3. uporabne in prodajne možnosti doma in drugod za izvirne izdelke domače obrti. — Ta spoznanja nam bodo omogočila, da bomo do naslednje zime zasnovali na tem področju širšo, gospodarsko pomembno dejavnost.

Naj ponovim: oblikuj predmet, reži in začrtaj vzorec tako, kot ti vele-va srce! Ne posnemaj! In da ne pozabim: nagradili bomo tudi najlepše pisanice: kako jih izdelujemo (da bo temen vzorec na beli osnovi), ve že kakih 200 učencev brežiške gimnazije! Morda pa je kje živo še ustno izročilo, kako so na našem področju barvali pisanice v starih časih. Opušite pa vsekakor tiste barvaste papirčke z račkami in zajčki, slikanje obrazov z vodenimi barvami in podobno! Neokusno je. Nekoč sem že dejal: »Poglej hramček!« In danes spet pravim: »Poglej svojo hišo in staro latvico v skledniku! Tam boš našel vzorec za pisanko.«

Danes teden bomo spet poročali, kako napreduje delo za razstavo.

Prof. MIRO KUGLER

Danes praznuje ribniška občina

»26. marec — obletnica partizanske zmage v Jelenovem žlebu — je praznik občine Ribnica.«

(6. člen statuta občine Ribnica)

»Moči napredka in svetlobe so v Jelenovem žlebu izbojevale svetlo zmago, kar je bila zmaga slovenskega naroda, ne je borcev tega kraja. Odmev strelav je tedaj zajel vso Slovenijo, zlil se je v enotno željo vseh jugoslovanskih narodov po enotnosti, svetlobi,« je dejal pred letom dni nekdanji komandant Prešernove brigade generalmajor Dušan Svava-Dule, ko je govoril v Ribnici na svečanosti ob 20-letnici velike partizanske zmage v Jelenovem žlebu.

Jutro 26. marca 1943. Cankarjeva in Gubčeva se pomikata proti vrhovom Velike gore nad Ribniško dolino. Za njimi so bili trije dnevi srditih bojev, za njimi je bila težka pot. Z več strani pa so proti grabnom Velike gore prodrale italijanske kolone; njihov načrt je bil jasan: obkoliti in uničiti partizansko vojsko.

Nedaleč od Jelenovega žleba, tik ob globokem

breznu, ki zeva pod cesto, je predhodnica Cankarjeve trčila na Italijane. To je bil elitni bataljon divizije Macerata. Zaregljalo je, šlo je za sekunde, kdo bo prej zasedel vrhove nad cesto. Partizani so bili hitrejši in so zmagali. Jelenov žleb se je lahko upravičeno imenoval »italijanski grob«. Za jeseni 1942 so partizani nedaleč od brezna pobili 40 Italijanov iz iste divizije, v boju marca 1943 pa jih je izgubilo življenje okrog 115, razen tega pa jih je veliko popadalo v globoko brezno, ko so bežali čez cesto.

Velika zmaga partizanskega orožja je odjeknila daleč naokrog; spomin na zmago je še sedaj živ, ne te v ljudeh, ki so v borbi sodelovali, ampak v slehernem občanu ribniške občine. Na ta dan že vrsto let praznujejo občinski praznik, že vrsto let je 26. marč (Nadaljevanje na 6. str.)

I. republiška konferenca ZMS

3. in 4. aprila 1964 bo v festivalni dvorani na Trgu VII. kongresa v Ljubljani I. republiška konferenca Zveze mladine Slovenije. Začela bo delati v petek, 3. aprila, ko bodo izvolili organe konference, nato pa bodo poročali o aktivnosti ZMS. Poročala bo tudi nadzorna komisija, nakar bo prebrano poročilo o socialistični vzgoji mladine. Po razpravi bodo v soboto delegati izvolili nove organe v centralnem komiteju ZMS in sprejeli sklepe za nadaljnje delo.

Nagradi Dolenjskega lista za brežiško razstavo

Napore občinske skupščine v Brežicah in brežiškega Turističnega društva, da bi v času od 12. do 26. aprila zbrali in razstavili v Brežicah ročne izdelke vaških pletilcev, vitric in šibja, slame in ličja, lončarjev in rezbarjev, bo podprlo tudi uredništvo našega domačega pokrajinskega časnika. Za najzvirnejši ročni izdelek bomo podelili nagrado v znesku 10.000 dinarjev. Posebej bomo nagradili tudi najlepši ročni izdelek, ki bo prišel v Brežice iz Bele krajine. Kakor je znano, bodo na brežiški razstavi sodelovali belokranjski izdelovalci predmetov domače obrti izven konkurence; da bi jih spodbudili h kar največji udeležbi in s tem k medobčinski izmenjavi izkušenj na tem področju, bomo enemu izmed belokranjskih razstavljavcev prav tako podelili nagrado 10.000 dinarjev. Za obe nagradi bodo merodajne ocene žirije na brežiški razstavi.

VREME

OD 26. 3. DO 5. 4. 1964

Približno do 29. marca po večini oblačno in toplo z manjšimi padavinami. Okrog 30. marca močnejše padavine in ohladitev. V začetku aprila lepo, a okrog 4. aprila spet močna ohladitev z dežjem, pozneje sneg do nižin.

Dr. V. M.



Včasih se je kar težko odločiti, kaj bi kupili v samopostrežnicah, v katerih bogata izbira blaga prikupno vabi z odprtih polic. O »poštenju na tehtnici« berite danes nekaj več na 15. strani Dolenjskega lista!

Celotna aktivnost usmerjena k človeku

Na VI. plenumu CK ZKJ, o katerem smo poročali v zadnji številki našega časnika, je podal referat o aktualnih idejnih problemih in vlogi Zveze komunistov Jugoslavije član izvršnega komiteja Veljko Vlahović. V njem je nanizal bogate misli, ki morajo biti koristno vodilo vsakomur, kdor aktivno sodeluje pri graditvi naše družbe. Zlasti pomembne so njegove ugotovitve o vodilni vlogi Zveze komunistov. O tem je med drugim dejal, da nismo napravili napake, da bi razglasili Zvezo komunistov za dokončnega razsodnika vseh problemov, pojavov in aktivnosti. Zveza komunistov in njeni organi niso zbor nezmotljivih ljudi. To je organizacija in živ

Vsakodnevna boja za napredek — je dejal Veljko Vlahović — ni mogoče biti abstraktno, pri tem pa čakati na sklepe in rešitve, ker to spodbuja birokratsko aktivnost. Boja tudi ni mogoče voditi z molčanjem. Napačno pojmovanje vodilne vloge ZK se kaže tudi v določenih oblikah aristokratskega odnosa posameznih komunistov do delovnih ljudi, ko menijo, da imajo zato, ker ima Zveza komunistov vodilno vlogo v družbi, tudi oni kot posamezniki, ker so člani ZK, ne le vodilno, temveč tudi vodstveno vlogo.

Idejnopoličnega boja ni mogoče voditi z vodenjem, temveč z znanjem in močjo argumentov. Vodilna vloga Zveze komunistov sestoji predvsem v tem, da komunisti obenem z delovnimi ljudmi skupno gradijo splošno politiko in filtrirajo zaostalo in preživelo od tistega, kar je družbi v prid in potrebno.

Nasproti delovnim ljudem se ne smemo obnašati kot nezmotljivi razsodniki, kot vsevedci. Vedno moramo imeti pred očmi dejstvo, da imajo naši delovni ljudje za seboj revolucionaren oborožen boj, revolucionarno šolo socialistične graditve, a imajo sistem samoupravljanja in demokratske organe v tem sistemu. Ne smemo dovoliti, da bi si posamezniki prisvajali pravico komandirati v kolektivu ali sprejemati sklepe v imenu delovnih ljudi. Tudi pri takih zadevah, kot so sprejemanje in odpuščanje delavcev, morajo imeti glavno in odločilno besedo člani kolektiva. Tudi v procesu integracije gospodarstva morajo biti odločilne pobude samih delovnih kolektivov in njihovih samoupravnih organov. Ne sme se zgoditi, da bi posamezniki sklepali na svojo pest ali da bi celo izvajali pritisk na samoupravne organe.

Zanimiv je tudi tisti del referata, ki govori o nadaljnji krepitevi in razvoju notranje partijske demokracije. Vlahović je naglasil, da gre

Morda bo zgodovinska kronika zabeležila: leta 1964 je bila v Zenevi svetovna konferenca Združenih narodov o trgovini, ta konferenca je pomenila mejnik v gospodarskem razvoju sveta. V tem trenutku je to še popolnoma odprto vprašanje, konferenca se je komaj — 23. marca — začela. Toda začela v optimističnem ozračju. Medtem ko so stalni razorožitveni pogoji že vnaprej obsojeni na neuspeh in ni nobena stran pripravljena popustiti, trgovinske konference niso obremenjene z nobeno težko dediščino.

Ves svet pričakuje od ženevskih razgovorov velikih rezultatov. Toda naloge, ki jih mora rešiti, so zelo velike. Kar pogledimo! Odkar se je začela ofenziva kapitalizma na kolonije, pa za nova tržišča raste razlika med razvitimi in nerazvitimi državami. Klasična delitev na »Vzhod« in »Zahod« še komaj drži, vse bolj je očita delitev na razvite in nerazvite dežele. Bloki izgubljajo svoj pomen, bilij so odraz hladne vojne, razdelitve sveta na dve fronti.

Razlika med razvitimi in nerazvitimi je rezultat zgodovinskega razvoja. Najbolj tragično je, da te razlike stalno rastejo — čeprav so vsi pričakovali prav nasprotno. Cene industrijskim proizvodom rastejo, poljedelskim padajo, agrarne države se lahko industrializirajo le z velikimi žrtvami na račun vsega prebivalstva, njihova udeležba v proizvodnji sveta zaostaja. Ta proces se nadaljuje in ustvarja velike prepeade med državami.

Trgovinske norme, ki veljajo danes, so rezultat razdobja, ko je v trgovini še gospodarila Velika Britanija, ko je

bila ta praktično edini posojilodajalec in so bile angleške banke najbogatejše na svetu. Anglija je gospodarila na morju, v bančništvu, v trgovini. Svet pa je večji od leta do leta. Takoj po vojni so štelj Združeni naro-

Od Ženeve do Colomba

di le 44 držav, danes jih je že skoraj trikrat toliko. Danes imamo na svetu 122 samostojnih nacionalnih ekonomij. Osamosvojitve vedno novih držav, razvoj tehnokracije, močna uveljavitev socialističnih držav, krepek razmah mednarodnih investicij — vse to zahteva revizijo dosedanjih trgovinskih norm. Trgovina je dobila zelo velik pomen. Postala je del borbe za sporazumevanje med narodi, za mir in mirno sožitje.

Od Ženeve pričakujejo zato vsi zelo veliko, morda preveč. Ena lastovka ne naredi še pomladi, pravi naš pregovor. Trgovinska konferenca v Zenevi lahko samo nakaže smer, ne more pa čez noč spremeniti slike sveta. Bo pa brez dvoma zelo intenziven poskus, da se tudi trgovina prilagodi novi podobi našega sveta.

Konferenca v Colombu zaseda na drugem koncu sveta, na Ceylonu. Njena tema je priprava za veliki sestanek nevezanih držav v Kairu. Obrisi te, že

druge konference neangažiranih, še niso popolnoma znani, vendar je gotovo, da se je bo udeležilo več držav kot beograjske leta 1961.

Organizatorji računajo na udeležbo nekaterih evropskih držav, pa več držav iz Latinske Amerike. Tako bi si zagotovili udeležbo držav s štirih kontinentov. Druga konferenca nerazvitih držav naj bi imela širši značaj kot prva. Od takrat se je osvobodila cela vrsta novih držav, vse več jih je, ki vidijo rešitev sveta v politiki sožitja, ki so mnenja, da razlike v sistemih niso nobena ovira za aktivno sodelovanje.

Komaj se bo končala konferenca v Colombu, že se bodo sestali v Džakarti predstavniki nekaterih azijskih pa afriških dežel. Kitajska diplomacija si močno prizadeva, da bi bila druga bandunška konferenca še pred kairsko. Cilj je jasen: potisniti Kairo na stranški tir.

Bandunška konferenca bo omejena samo na azijske in afriške dežele, na njej ne bo ne predstavnikov Jugoslavije ne Sovjetske zveze, Kitajska sama bi rada govorila v imenu obeh celin, prikazala bi se rada kot njen izključni branilec.

Očitno je, da Kitajska pri tem preveč poudarja barvo in da želi organizirati Peking kot novo središče azijsko-afriškega sveta. S tem podpira malo-meščanske težnje v azijskih in afriških partijskih, z eno besedo: Kitajska želi imeti svojo politično internacionalo, svojo svetovno sindikalno organizacijo, svoje mladinske festivale itd. Kitajska igra na zelo velike karte.

NAŠ AKTUALNI KOMENTAR

oborbeni instrument delovnih ljudi pri krčenju poti in ustvarjanju najugodnejših razmer za izgradnjo socialistične družbe. Njena vodilna vloga je bila in je še zmožnost, da kritično spoznava družbeno stvarnost, v kateri živimo, in da sproža velikansko vseljudsko energijo za spreminjanje te stvarnosti. Vodilna vloga zavestnih socialističnih sil ne pride sama od sebe: ona se nenehno preverja in afirmira z zmožnostjo vodilnih sil, da ostanejo na čelu napredka.

Ko je govoril referent o nekaterih idejnih in političnih nerazumevanjih vodilne vloge Zveze komunistov, je poudaril, da je celotna naša aktivnost usmerjena k človeku. Njegov materialni interes, njegove samoupravne demokratske pravice, njegova vloga v družbi so v žarišču razvoja naše družbe. Njemu, človeku, so podrejeni sistem samoupravljanja, materialna izgradnja naše družbe, pravne norme, zapisane v ustavi, politika, vstevši tako vodilno vlogo ZK kot tudi aktivnost drugih zavestnih socialističnih sil.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Na seji izvršnega odbora GO SZDL Slovenije, ki je bila pred nekaj dnevi, so obravnavali odmev VI. razširjene plenarne seje, na kateri so razpravljali o aktualnih problemih kmetijstva in vasi. Ugotovili so, da je odmev zelo velik, in to zlasti med neposrednimi kmetijskimi proizvajalci. Na seji so osvetlili tudi dosežene gospodarske uspehe v prvih letošnjih mesecih in menili, da so zelo pozitivni in da so bili mogoči zahvaljujoč prizadevanjem za zvišanje produktivnosti dela in izpopolnjevanju delitve po delu. Spet ponovno so ugotovili, da bo treba ponovno proučiti delitev narodnega dohodka med gospodarskimi organizacijami in družbenopolitičnimi skupnostmi: povečati bi se moral delež, namenjen za splošno in osebno potrebo. Standard je poglavito vprašanje našega razvoja! so menili na seji in dodali, da bi bil tak premik v delitvi narodnega dohodka v korist hitreje rasti celotnega družbenega razvoja. — Na seji so govorili tudi o štipendiranju. Zastran tega so ugotovili, da je zaznaven določen premik, vendar pa je urejanje te problematike še zmeraj prepočasno. Izvršni svet je že storil nekaj konkretnih ukrepov, da bi čimbolj ublažil težaven gmotni položaj študentov.

Te dni so zasedali republiški zbori. Tudi na seji socialno-zdravstvenega zbora so poudarili nujnost pozitivnega premika narodnega dohodka, tako da bi odmerili večja sredstva za potrebe družbenega standarda. To bi namreč omogočilo učinkovitejšo urejanje zdravstvenih in socialno-varstvenih problemov.

Nekaj novic s področja kmetijstva: najprej morda to, da bodo po odloku ZIS izplačevali kmetijskim organizacijam posebno premijo 8 din za kilogram za vse količine visokorodnih vrst pšenice, ki jih bodo dale v zameno in dobavile zasebnim kmetoval-

cem-kooperantom. Zanimiv je tudi predlog strokovnega odbora Jugoslovanske skupnosti zavarovanja, da bi vpeljali obvezno zavarovanje živine in zasejanih površin, češ da so že dozoreli pogoji za to. Kmetovalcem naj bi omogočili, da bi plačevali zavarovanje tudi s pridelki. Današnje stanje glede zavaro-

NUJNOST POZITIVNEGA PREMIIKA V KORIST STANDARDA

vanja posevkov ni zadovoljivo. Zasejanih površin z žitom je bilo zavarovanih le 19,46 odstotka, kar je odločno premalo. Bolje je z zavarovanjem industrijskih rastlin: zavarovanih je 63,2 odstotka vseh zasejanih površin. — Na skupščini zveze društva veterinarjev SRS so menili, da bi morali veterinarji pomagati kmetom v naporih za izboljšanje živinoreje in dvig proizvodnosti. Po mnenju razpravljavcev na skupščini bi morali biti veterinarji organizatorji poglobljene kooperacije z zasebnimi živinorejci.

Letos bodo nadaljevali z gradnjo jaždranske magistrale: mladinske delovne brigade bodo delale na razmeroma težkem terenu v Črni gori. Iz Slovenije bo sodelovalo 14 brigad, od tega 10 srednješolskih, 3 kmečko-delavske in 1 študentska. Zaradi težkih pogojev dela na letošnji mladinski delovni akciji priporočajo temeljite priprave — tako zdravstvene kakor tudi kadrovske.

Upravni odbor Jugoslovanske investicijske banke je sprejel sklep o sofinanciranju gradnje naprav za gazifikacijo lignita v

boja, zahteva v razmerah samoupravljanja širšo in bolj vsestransko konfrontacijsko mnenj, pa tudi večjo disciplino pri izvajanju sprejetih in uskladenih stališč. V boju za enotnost Zveze komunistov nenehno vztraja pri ustvarjalni, ne pa mehanični enotnosti, pri enotnosti kot rezultatu demokratizacije oblikovanja sklepov.

Na koncu je govoril referent tudi o kritiki in med drugim dejal, da morajo vodstva ZK vztrajati pri kritiki kot pogoj za krepitev socialistične demokracije. Pri tem pa socialistična ustvarjalna kritika ne sme pozabiti na nekatere svoje bistvene značilnosti. Sicherni dobronamerni kritik se mora vprašati, ali s svojo kritiko pomaga ali pa škoduje

ljudem in družbi. Načelna kritika je navadno ostra, kar pa se ne kaže v administrativnih ukrepih, temveč v moči argumentov. Učinkovita kritika je mogoča le v negovanem družbenem oročju. Njen uspeh bo toliko večji, kolikor bolj upošteva družbeno stvarnost, se pravi tudi možnosti družbe, ne pa samo njene potrebe.

V letošnjem januarju je Jugoslavija izvozila dvakrat več tekstilnih izdelkov, v februarju pa za 500 milijonov dinarjev več kot v istem času preteklega leta. Po sklenjenih kupčijah je že zdaj nad 90 odstotkov tekstilnega blaga prodanega.

V indijskem mestu Paradip so proslavili začetek del beograjskega podjetja s Ivan Miliutinovićem, ki bo uredilo teren za novo pristanišče v Bengalskem zalivu. Pristanišče bodo gradili dve leti.

Velenju. Hkrati je prispela iz Velenja novica, da je že zagotovljena oprema za energoemični kombinat. Tako sedaj ni več ovir za začetek uredničevanja ene najpomembnejših investicij v Sloveniji, ki bo imela po realizaciji izreden vpliv na nadaljnjo rast slovenskega gospodarstva.

Po mnenju dr. Avgušтина Laha, ki je o Ljubljanskem barju in njegovi ureditvi zagovarjal doktorsko disertacijo, bi se izplačala investicija za osušitev površin na jugu Ljubljane. Tako bi pridobili 163 kvadratnih kilometrov površin: 82 odst. vseh osušenih površin bi namenili kmetijstvu, ostalih 12 odst. pa bi predstavljali gozdovi in pasovi drevja ob kanalih. S tem bi se odprle tudi ogromne možnosti za razvoj turizma na tem območju. Intenzivneje bi se razvijali tudi lesna in usnjarska industrija, ki imata tu že tradicijo.

ZIS je ob upoštevanju sedanjega položaja na trgu sprejel uredbo o spremembah tarife prometnega davka. To je storil, da bi utišal zahteve po zvišanju sedanjih cen. ZIS je nadalje proučil predloge skupnosti jugoslovanskih železnic o zvišanju cen za prevoz potnikov, prtljage, ekspresnega in drugega blaga. Upoštevaajoč sedanji položaj in gibanja na trgu je zavrnil te predloge. To se pravi, da ostanejo cene za prevoz potnikov in drugega nespremenjene.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

Hruščov obišče Madžarsko. Konec tega meseca — ob 20-letnici osvoboditve prvih madžarskih vasi — bo prišel v Budimpešto predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščov. Te dni so v Budimpešti proslavljali 45. obletnico madžarske sovjetske republike, prve države delavskega razreda po oktobrski revoluciji v Sovjetski zvezi. Madžarska sovjetska republika je trajala 133 dni.

Libijski kralj Idriss I. je odstopil, nato pa je prekladal svoj sklep. Svoj odstop je kralj utemeljil s slabim zdravjem in nesporazumi v vladi. Mednarodni opazovalci menijo, da so ti nesporazumi v zvezi z oporišč. Libijski parlament je sredi marca zahteval odpravo vseh tujih oporišč. Pogajanja med libijsko vlado in Washingtonom se bodo kmalu začela.

Ameriški zunanji minister ne bo odstopil. To vest je zanikal sam Dean Rusk. V posebni izjavi po televiziji je dejal, da opravlja svoje delo z največjim zadovoljstvom.

SZ in Jemen podpisala pogodbo o prijateljstvu. Hkrati s podpisom te pogodbe so v Moskvi sklenili tudi sporazum v gospodarskem in tehničnem sodelovanju. Sovjetska zveza bo zgradila v Jemenu bolnišnico s polikliniko ter tri šole kot darilo jemenskemu ljudstvu.

Britanski premier Home je obišel Nigerijo. Po dvodnevnih razgovorih z najvišjimi nigerijskimi predstavniki se je vrnil v London. Menijo, da je bil njegov obisk tudi v zvezi z volitvami, na katere se opozicijska laburistična stranka intenzivno pripravlja.

Novi tiskovni predstavnik Beje bil je postal George Reedy, ki je bil trinajst let osebni sekretar sedanjega predsednika ZDA Johnsona.

Konferenca držav Britanske skupnosti narodov — Commonwealth — bo 7. julija v Londonu. Udeležili se ga bodo šefi vlad 19 držav z vseh kontinentov. Ni še znano, kaj bo glavna tema tega velikega posvetovanja.

Proti pričakovanju manj kupcev

Pretekli ponedeljek je bil na novomeškem sejmišču običajni prašičji sejem, na katerem pa ni bilo tolikšen promet, kot so ljudje pričakovali. Od 909 pujskov je bilo prodanih le 621. Manjši so veljali 9.000 do 13.000 din, večji pa 13.000 do 21.000 din. Ker ni bilo dovolj kupcev, so prodajalci v ceni nekoliko popustili.

Leto 1963, leto praznovanja 20-letnice Kočevskega zbornice, je pomenilo za kočevsko gradbeno podjetje Zidar trdo preizkušnjo, ki pa jo je odlično prestala. Marsikaj je bilo treba popraviti, preurediti, še več zgraditi. Dela torej dovolj, časa pa malo. Kljub temu je podjetje uspešno in solidno opravilo vsa potrebna dela, da je mesto lahko pričakalo tišče gostov vsa prenovljena.

Podjetje je bilo pred petimi leti še v prisilni upravi, z boljšo organizacijo dela pa se je potem uspeh iz leta v leto izboljševal in večal. Tako je 1958. leta, ko je bilo v prisilni upravi, ki je trajala 15 mesecev, ustvarilo 467 milijonov, leto kasneje le 430 milijonov, 1960. leta 659 milijonov, 1961 — 932, predlanskim 894 milijonov, lani pa so napravili v primerjavi z letom 1962 za 63,47 odst. več, torej nad milijardo 330 milijonov, vendar to še ni dokončen rezultat. Po planu za letošnje leto naj bi znašal brutoprodukt milijardo 420 milijonov ali 6,7 odst. več kot lani, vendar pa bo verjetno tudi ta številka presežena, ker so v glavnem za ta znesek že sklenjena pogodbe. Pravi-

jo, da pri njih ni problemov, kje dobiti delo, ampak pomanjkanje tehničnega kadra. Na ugodno in uspešno delo letos bo vplivalo tudi to, da je precej objektov v zaključni fazi in bodo lahko takoj v pričetku sezone prevzeli nova dela, povečali bodo produktivnost in nabavili nove gradbene stroje. V osnovna sredstva bodo letos investirali 69 milijonov, v osnovna sredstva skupne porabe pa 36 milijonov. Investirali bodo v glavnem iz lastnih sredstev. Z nabavo novih gradbenih strojev bodo rešili vprašanje nekvalificiranih delavcev.

KOČEVJE ZE KAZE VELEMESTNO PODOBO

Kočevje zadnja leta iz dneva v dan spreminja svojo podobo, postaja lepše in prevzema iz nekaterih zornih kotov pravo velemestno podobo. Ob Rinzli so zrasle tri stolpnice, letos bodo pričeli graditi še četrto, na močvirnem travniku nasproti občine so zrasti trije stolpiči, Kolodvorska ulica je vsa nova, stavlja socialnega zavarovanja in nove pošte pa lepo dopolnjujeta druga drugo in še in še. Vse to je gradil Zidar. Pa tudi v prihodnje bo na vseh koncih mesta zrastle precej novih stanovanjskih in poslovnih stavb. Samo v Podgorski ulici bo Zidar letos pričel graditi tri stanovanjske stolpnice, stanovanja pa bo potem prodal.

»NA ADAPTACIJO PALAČE TRANSJUGA SMO PONOSNI«

Zidar pa ne gradi samo v Kočevju, pač pa tudi na Reki in v Ljubljani. Na teh dveh sektorjih, kjer imajo za leto sklenjene že vse pogodbe, imajo dovolj dela. Na Reki gradijo sedaj največji stanovanjski objekt horizontalne oblike, blok s 55 stanovanji za stanovanjsko zadrugo prosvetnih, kulturnih in znanstvenih delavcev, ki so se jim pridružili še zdravstveni delavci. Zidar je na Reki edino slovensko gradbeno podjetje in je med

graditelji stanovanjskih objektov najbolj priljubljen. Najbolj so kočevski gradbeni ponosni na adaptacijo palače mednarodne špedicije Tansjug, s čimer se zasloveli kot solidno in uspešno gradbeno podjetje. Prav tako močan kot reški je tudi ljubljanski sektor, kjer so zgradili samski dom bolniških sester in dom Ljudske milice. V Jaršah gradijo prehodni mladinski dom in šolo, kar je polmilijardna investicija. V Mostah pa pripravljajo gradnjo 45 stanovanj in 17 garsonjev za prodajo. V Ljubljani nameravajo za svoje delavce, ki sedaj stanujejo v barakah, zgraditi samski dom.

VISOKO PRIZNANJE ZA DELO V SKOPJU

Oktober lani je odšlo na delo v porušeno Skopje 27 članov kolektiva. V naselju Vlae so sanirali poškodovane stavbe. Pravijo, da je bilo to delo izredno težko in zahtevno, zato so v Skopje poslali svoje najboljše delavce. Za delo v porušeni Skopju je podjetje prejelo visoko priznanje — medaljo s srebrnim vencem, dva člana kolektiva, Jože Kranjc in Todor Petrovski, pa sta prejela Red dela druge stopnje. Pred novim letom je skupina prišla domov, sedaj pa je na delu v Skopju druga 11-članska Zidarjeva skupina.

RESITEV V LASTNEM IZOBRAZEVANJU

Razvoj gradbeništva zahteva prehod iz klasičnega načina gradnje v moderne, montažne gradnje. Za tak način dela pa podjetje potrebuje veliko več kvalificiranih delavcev, nekvalificirane pa dokaj hitro zamenjuje sodobni gradbeni stroji. Ze leta 1960 so prekvalificirali 39 delavcev, naslednje leto 31, predlanskim 32, lani 23, letos pa obiskuje posebno šolo za gradbene delavce 33 članov kolektiva. Razen tega štipendirajo na višjih in srednjih šolah 15 študentov, v uku pa

imajo tudi 16 vajencev. Nekaj delavcev so poslali tudi v zvezno inštruktorsko šolo za gradbene delavce v Ljubljani, ti bodo potem veliko lažje skrbeli za izučevanje vajencev na delovnem mestu.

Tak način pridobivanja kvalificiranih delavcev podjetje sicer precej stane, toda to so bogato vložena sredstva. Preteklo leto na primer sploh niso poznali sezonskih delavcev; vsi so tudi v zimski sezoni zaposleni in prejemajo plače, spomladi pa podjetje ne bo imelo nobenih sitnosti z iskanjem delavcev. Preteklo leto so porabili za izobraževanje 2,2 milijona din, letos pa skupno s štipendijami že okrog tri milijone. Delavci, ki sedaj obiskujejo šolo, ki jo je organizirala DU ob podpori šole za gradbene delavce iz Ljubljane, prav tako prejemajo plače in so oproščeni dela. Toda delavec, ki se je s pomočjo podjetja izšolal, bo povsem drugače gledal na delo in razvoj kolektiva in bo le v skrajnem primeru iskal delo drugje.

SKRB ZA ČLOVEKA

V Kočevju in na Reki so zgradili za svoje delavce dva samska bloka. Lani je bil v Kočevju dograjen 20-stanovanjski stolpič, 16 članov kolektiva pa je že izrazilo željo, da bi sami precej prispevali za gradnjo stanovanj, če bi jim pomagalo podjetje. Podjetje je za tako združeno gradnjo zainteresirano, zato so v kolektivu razpisali posebno anketo, da bi ugotovili, koliko je interesov, koliko bi prispevali in kje naj bi gradili stanovanja (v Kočevju ali Ljubljani). Podjetje bo potem prispevalo del svojih sredstev. Morda bi tudi šli v kooperacijo s kakim drugim podjetjem.

Razen tega podjetje, kakor smo videli, vlaga precej sredstev za izobraževanje, skrbi za rekreacijo in športno izživljanje itd. Preteklo leto so postali republiški prvaki gradbeno v odbojki, imajo pa tudi močno kegljaško sekcijo. Veliko skrbijo tudi za tovariške odnose med člani kolektiva, kar je posebno važno pri tako različni nacionalni strukturi. Za obveščanje kolektiva izdajajo časopis Zidar.

Posebno skrb bodo morali posvetiti delavcem, katerih zaslužek je manjši od 25.000 din. V sezoni takih ni veliko; manj zaslužijo le tisti, ki so malo časa v podjetju in ki so prišli tja »vedriti«. Vendar bo posebna komisija to še temeljito analizirala; majhne mesečne prejemke bodo potem skušali uskladiti s prejemki, ki naj bi zadoščali za normalno življenje.

Intenzivno razpravljajo o skrajšanem delovnem času; ugotovili so, da skrajšan delovni čas pravzaprav že imajo, ker v zimskih mesecih ne delajo. Kako pa bi to uredili, še ne vedo dobro.

V torek, 17. marca, je občina Brežice obravnavala dvoje pomembnih zadev: na dnevnem redu je bila razprava o osnutku statuta okraja Celje in razprava o statutu občine Brežice. O okrajnem statutu ni bilo veliko diskusije in odborniki so ga sprejeli s pripombami, ki jih je predlagala občinska statutarna komisija. Načela občinskega statuta je obrazložil članom skupščine podpredsednik Franc Bukovinsky. Nato so povedali svoje mnenje o statutu odborniki in ga dopolnili s svojimi predlogi. Njihova beseda še ni bila dokončna, saj so vsi po vrsti spregovorili o statutu ponovno na zborih občanov. Pripombe odbornikov na seji povzemamo v naslednjih vrticah:

Tovarišica Zlata Butara meni, da je statut preveč načeljen; posebno tam, kjer govori o družbenem standardu, o varstvu otrok zaposlene žene in družine. Tudi člen o socialnem varstvu bi bilo treba dopolniti, kajti družbena pomoč neprekosljenim je veliko premajhna in jo bo treba zviševati. Tovarišica Butarova nadalje pripominja, da je v statutu preveč skopobravnavan občinski zdravstveni center, čeprav bi moralo biti v statutu jasno zapisano, kakšne so njegove naloge in kdo ga bo financiral.

Tovarišica Albina Bajc poudarja, da je v statutu izpuščeno, kdo bo skrbel za ureditvev okolja ob novoizgrajenih stanovanjskih blokih in ureditev prostorov za varstvo otrok.

Inž. Vlado Kovčič želi dopolnitev poglavja, ki obravnava odnose občinske skupščine in njenih organov do delovnih in gospodarskih organizacij do teh organov. Ne bi bilo odveč, če bi bili jasneje določeni obojestranski odnosi.

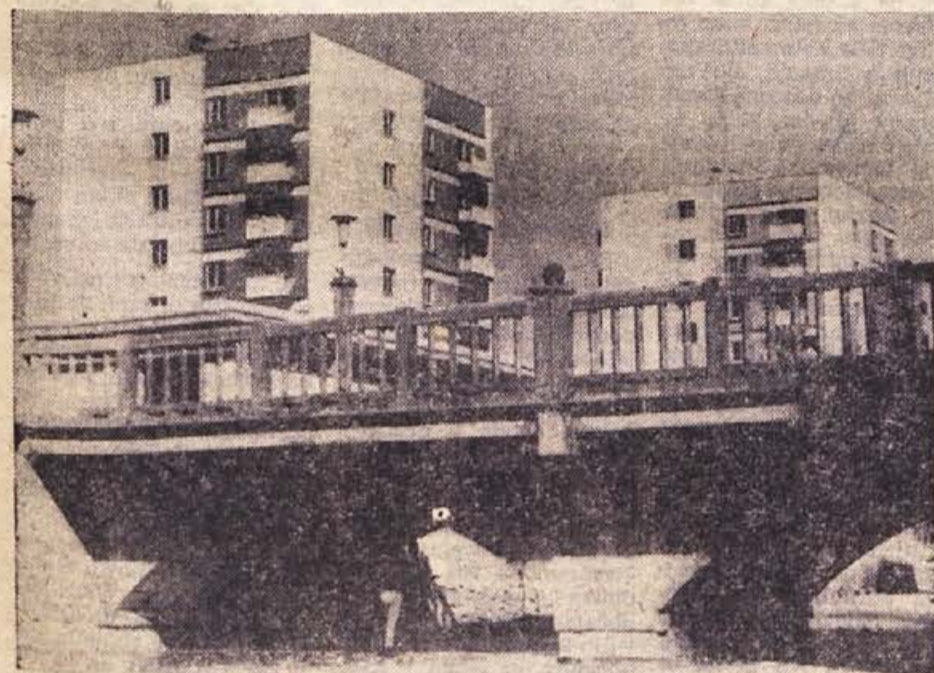
O poroštvih, ki jih izdaja občinska skupščina posameznim proslom pri najemanju posojil, je spregovoril odbornik Florjančič. Dejal je, da v statutu nikjer ni omenjeno, da se poraba kreditov nadzoruje. Statut naj bi jo predvidel. Razen tega bi morali pri stanovanjski izgradnji obvezno dodati, naj se hkrati s stanovanjskimi zgradbami gradijo tudi poslovni prostori.

Tovariš Ivan Matič je v razpravi omenil, da statut govori pretežno o dolžnostih občanov, manj pa o njihovih pravicah. Dobil je odgovor, da so te pravice v statutu sicer nakazane, da pa so raztresene po vseh poglavjih in bi jih morda kazalo zaradi preglednosti res še posebej zbrati na enem mestu.

Med drugim je bila omenjena tudi pripomba v zvezi z izobraževanjem, ki je v statutu zelo skromno prikazano. Določbe bi morala biti obravnavane vloga delavske univerze kot poklicne izobraževalne ustanove v občini. Nikakor ni prav, da jo statut obravnava istočasno z nekaterimi organizacijami in ji ne prizna mesta, ki ji kot izobraževalnemu zavodu pripada.

Franc Bradac, poslanec socialno-zdravstvenega zbora republiške skupščine, je predložil vrsto dopolnitev v zvezi z zdravstvenim varstvom. Občinska skupščina naj bi najmanj enkrat letno razpravljala o programih zdravstvenega varstva, o razvoju mreže zdravstvenih zavodov ter o orientacijskih programih zdravstvene službe v občini. Za te naloge naj statut zagotovi zdravstvenim centrom v skladu z zakonom o zdravstvenem varstvu zadostna sredstva iz proračuna. V statutu naj bo zapisano, da naj politični in upravni organi občine in okrajne skupščine ne opravljajo strokovnih in upravno-strokovnih zadev splošnega pomena brez sodelovanja zdravstvenih centrov in drugih zdravstvenih ustanov.

Po podatkih Zavoda za statistiko SRS je v 38 večjih slovenskih krajih januarja in februarja letos prenočilo 210.990 gostov, kar je za 27 odstotkov več kot v istem času preteklega leta. Med najbolj obiskanimi turističnimi kraji je bila Kranjska gora, kjer je prenočilo 24.878 turistov, od tega 6349 tujih. Med obmorskim kraji je bil najbolj obiskan Koper (8244 prenočitev), med zdraviliškimi pa Rogaska Slatina (21.722 prenočitev). Med mesti je bila najbolj obiskana Ljubljana s 35.192 nočitvami. V Novem mestu je prenočilo 1426 gostov, kar je za 22 odstotkov manj kot lani.



Velemestna podoba Kočevja je v nemajhni meri tudi zasluga prizadevnih delavcev, tehnikov, inženirjev in vodstva gradbenega podjetja ZIDAR

Kmetovalci, preberite!

SEMENARNA — LJUBLJANA

GOSPOSVETSKA CESTA 5

n u d i
v svojih prodajalnah in predstavništvih v
MARBORU, BEOGRADU in ZAGREBU

sledeče semensko blago:

- **potrjen semenski krompir**, dobre kakovosti, sort bintje, cvetnik, dobrin, viktorija, jubilej, rani poljanec, vigr, kapela, merkur, po ceni od 25 do 55 din za kg, fco skladišče »Semearne«;
- **semenski krompir oddajamo tudi proti vrnlvi** v jeseni v razmerju 1:2 za jedilni krompir, fco naše skladišče;
- **semena vseh vrst poljščin:** krmne pese grenginga, ovsa flemingstrue, jarega krmnega graha, jarega ječmena (Herta), krmnega korenja, vse vrste hibridne koruze, trav in detelj;
- **vsa semena vrtnin, cvetic in cvetličnih gomoljev.**

Problemi na avtobusni progi Črnomelj-Semič-Ljubljana

Nismo želeli obravnavati problem avtobusne zveze Semiča z Ljubljano prek javne tribune, tokrat pa smo primorani, ker želimo odgovoriti piscu članka v trinajsti številki Dolenjskega lista in s tem omogočiti javnosti, da sliši tudi drugo plat zvona.

S trditvami pisca smo obdolženi, da smo krivi za slabo in počasno zvezo Semiča z Ljubljano, da imamo pre slab posluh za tiste ljudi, od katerih smo odvisni, in da premalo upoštevamo želje naših potnikov.

Res je, da ima Semič eno samo avtobusno zvezo z Ljubljano in da traja vožnja šest ur. Res pa je tudi, da ta avtobusna proga hkrati povezuje redko naseljene kraje, kot so: Stare Zage, Poljane in v drugem delu proge Zuzemberk,

Podsela, Bič in Ivančna gorica. Pisec članka ugotavlja, da so postaje zelo pogoste, kar je nedvomno res in potrjuje dejstvo, da je to tudi na željo in korist potnikov.

Pisec predlaga spremembo trase. Če njegov predlog ne bi bil tendenciozen, bi lahko sam ugotovil, da na predlagani relaciji že sedaj vozita po dva avtobusa v obe smeri zjutraj in popoldan, medtem ko je na relaciji Zuzemberk—Ivančna gorica sedanja zveza edina. Dokazljivo je, da je ta del proge dobro zaseden prav zato, ker je omenjena proga edina zveza.

Trditve pisca, da je proga za voznika avtobusa utrudljiva, je zelo neobjektivna, ker čas vožnje v obe smeri traja 6 ur, ta čas njegove vožnje pa je deljen s presledkom celih

pet in pol ur.

Kako pa je z rentabilnostjo te proge, pisec ne omenja in zanj to ni problem. Mislimo, da je to vreden činitelj v tej razpravi. Kritično progo smo zamenjali s prejšnjim lastnikom in zato imamo podatke o dohodkih in stroških za tri mesece. Dohodek od prevoznega kilometra je bil v decembru 130 din, v januarju 152 in v februarju 143 dinarjev. Dohodek v zimskem času pa je na podeželskih progah znatno boljši bot v poletnem. Stroški na tej progi znašajo 170 din za kilometer. Mislimo, da tukaj komentar ni potreben. Želimo samo pripomniti, da smo ravno na področju Bele krajine rešili nekaj zelo perečih problemov avtobusnih prevozov zaradi

reformne šolstva, kakor za povezavo kraja samega, čeravno rentabilnost ni zagotovljena.

Nerazumljiva nam je trditev, ko pisec omenja nekatera večja podjetja in pričakuje, da bi le-ta vzpostavljala in opravljala prevoze na progah pod kakršnimi koli pogoji in za vsako ceno. Kolikor nam je znano, je tudi prejšnji prevoznik razmišljal o progi Semič—Ljubljana kot nerentabilni in je zato tudi trikrat menjal traso proge in izbral nazadnje najugodnejšo.

Povsem neupravičena, lahko trdimo, je obtožba o prestižu, za katerega se baje borijo majla podjetja. Resnica pa je drugačna in taka, da smo si podjetja, ki vzdržujemo avtobusni promet, področja razdelila. Pri vsem tem pa ne gre za monopolistični zakup,

temveč za racionalnejše izkoriščanje prevoznih sredstev in izločitev nelojalne konkurence. Brez vsakega spoštovanja do socialističnega podjetja pa je brez dvoma primerjava, ko pisec podjetje primerja z vušjo, ki kašlja iz opanke. Lahko zadržimo, da se kolektiv trudi in dosega pri danih pogojih vidne rezultate. Ocene, katero nam je dal pisec, pa naj bralci tega članka sami presodijo in ugotovijo, ali je to opravičljivo.

Posebna skrb pisca članka Franca Derganca pa je bila tudi integracija avtobusnega prometa. On ugotavlja, da imajo večja podjetja večje možnosti za vsestranski razmah. O tem je tudi naš kolektiv razpravljal, odločil pa se je, da bo s svojimi močmi in sposobnostmi delal za svoj napredek. Kritična proga ni edina, katero vzdržuje podjetje, saj ima na področju Dolenjske daljših, krajših in

lokalnih prog šestindvajset.

Ako se povrnemo na problem, ki smo ga načeli o progi Semič—Ljubljana, lahko povemo, da podjetje »Gorjanica« to progo opravlja po istem voznem redu in isti trasi, kot je vozil prejšnji lastnik proge. Želimo, da bi vsak problem na določeni progi rešili kar najbolje v korist potnikov. Koliko je proga potrebna, je razvidno iz njene vsakodnevnih zasedbe. Če je to res, potem bi morala biti zagotovljena rentabilnost. Kolikor pa to ne bi bilo, bomo pač primorani s pristojnimi organi problem skupno reševati. Pripravljeni smo vzpostaviti proge, kjer koli bi to bilo potrebno, saj nam je to poleg tovarnega prometa osnovna dejavnost, od katere sta odvisna nadaljnje gospodarjenje in razvoj.

Stefan Gallič, direktor podjetja Avtopromet »Gorjanica« Novo mesto

Kako pa statuti krajevnih skupnosti?

(Nadaljevanje s 1. str.)

tem že oddaljili od osnove: kar je skupnega, naj se skupno tudi rešuje. Nekaj izjem seveda je, in to predvsem tam, kjer je navajanje območij KS že posledica sklepa občanov, da bodo za tako in tako področje skupno reševali ta in ona vprašanja. Takih sklepov pa je žal doslej še zelo malo!

Drugo izhodišče išče zadeve, ki so skupne prebivalcem območja, za katero se odločijo občani, da bodo ustanovili KS. Tu di tu ostajajo nekateri statuti občin zgolj pri deklarativni ugotovitvi o skupnih zadevah, drugi spet pa jih posrečeno navajajo. Kot primer nekaterih takih skupnih zadev bi lahko navedli: urbanistično in geografsko zaokrožena celota; skupne komunalne naprave; skupni interesi v prekrbi, šolstvu, zdravstvu, prosveti, kulturi in pod. Občani naj ugotovijo, kateri izmed teh zadev prisojajo največji pomen in

ki jih prvenstveno združuje. Izberejo si torej skupne zadeve in jih kot pravico in dolžnost zavestno prevzemajo v samoupravljanje. To se seveda v teku let menja in ni pametno, da seznam skupnih zadev zaključimo že v občinskem statutu in s tem zapiramo vrata pobudam občanov, ki bi se morda odločili še za kaj, česar v statutu nismo navedli.

Dokaj časa in prostora je bilo namenjeno naslednjemu bistvenemu vprašanju: v kakšnih oblikah naj občani delujejo v KS? Niti zbor volivcev niti zbor občanov najbrž nista edini obliki udeleževanja občana pri delu KS. Krajevna skupnost je v bistvu skupnost občanov in zato ne kaže s statutom zabetonirati načinov udeleževanja občanov v zvezi s temi oblikami. Praksa je že odkrila vrsto mikavnih in sproščnih načinov sodelovanja, udeleževanja in aktivnosti občanov pri reševanju različnih skupnih zadev — pustimo torej vrata bolj

odprta! Zbori stanovalcev, interesne tribune, razgovori in še kaj so v praksi že preizkušene oblike, življenje pa nam prinaša vedno nove in nove. Mar naj popravljamo statut ob vsaki privlačnejši obliki zbiranja ljudi po njihovem zanimanju in hotenju?

Kakšne organe naj ima krajevna skupnost?

Globoko v jedru tega vprašanja se skriva skrita težnja, da bi izločili občana od neposredne samouprave. Vrsto zadev naj »znanj, za občana, v korist občana« itd. opravljajo razni sveti, izvršni odbori, komisije, nadzorni odbori in podobni organi. Taka orientacija nosi prizvok pečesa, s čimer smo v ustavnih razpravi dodobra obrabunali. Ne »v imenu občana«, temveč o n s a m n a j izvaja naloge, ki so mu kot posamezniku in družbi v celoti v korist. V razpravi so bila mnenja proti ustanavljanju neustavilnih pravkar opisanih organov. Tudi »sveti« smo prevzeli iz dosedanje prakse stanovanjskih skupnosti, čeprav ga ustava ne navaja. S tem pa je spodbuda tudi v celoti sproščena. Ne gre namreč za ime, temveč za funkcijo organa, ki je sposoben organizirati uresničitev težnj občanov v njihovim lastnim sodelovanjem in ki na podlagi ugotovitev iz življenja in dela na območju skupnosti lahko predlaga vedno nove ideje za izboljšanje standarda prebivalcev z območja take skupnosti. Vrsto pomožnih organov (komisij, odborov itd.) sicer res zahteva sedanja praksa, marsikje pa so postali tudi že ovira za večje sodelovanje občanov pri odločanju in sklepanju o njihovih lastnih zadevah.

Razprave o »najvišjem« organu KS so najbrž prav tako odveč. Poskusi, da bi se tu posluževali nekaterih izkušenj iz delovnih organizacij na tem področju, so nujno spodleteli. V skupnosti ni potrebe po najvišjem in najnižjem organu, veliko večja pa je brčas potreba po aktivnosti občana. Ker je KS organizirana po načelu bivanja, je odveč tudi pošiljanje »predstavnikov delovnih organizacij« v organ KS. Za tem se kaj hitro odkrije težnja po sofinanciranju KS s strani delovnih organizacij, ki naj ga zagotove »zastopniki« v organu KS. Sodelovanje KS in delovne organizacije bo treba najbrž postaviti na docela drugačne osnove. Ne manjka stičnih programskih točk, za katere sta obe stranki živo zainteresirani.

Nadzorni odbor ali nadzorna komisija imata svoje naloge med organi, kolikor gre za notranji nadzor nad poslovanjem služb v KS, poročanje zborom občanov v gospodarjenju s skupnimi sredstvi in podobno. Kot finančno - nadzorni organ pa je obvedno bolj razviti službi družbene kontrole najbrž odveč in mu takih pristojnosti ne kaže dajati. Razen tega mora KS posloovati po obstoječih predpisih, za kar tudi obstaja nadzor. Med organi KS so nekateri navedli tudi poravnalni svet. Tega ne moremo prišteti med organe KS, saj so to družbeni organi poravnave, ki imajo v urejanju odnosov med občani

že določeno mesto. Res delajo to KS, vendar jih zato še ne moremo posvojiti.

Od kod sredstva za delo krajevnih skupnosti?

Mimo vprašanja, kje dobiti sredstva za delo KS, ne more nihče, ki sestavlja teze ali osnutke za statut KS, zato se s tem vprašanjem srečujemo v vsaki razpravi. Odločno smo proti brezprogramskim dotacijam, ki bi jih dajale občinske skupščine. Res je, da lahko iz proračuna posredujemo krajevnim skupnostim sredstva samo z dotacijo, torej sredstva, ki se ne vračajo. Ta sredstva pa lahko smatramo kot prispevek za finansiranje konkretne dejavnosti KS. Takšno finansiranje mora biti v skladu z družbenim načrtom razvoja občine in območja krajevne skupnosti. Občina je po ustavi dolžna zagotavljati skladen razvoj proizvodnje in potrošnje v najširšem smislu. Vsa dejavnost KS se mora torej smiselno in konkretno vključiti v to osnovno funkcijo občinske celote. Drugi pomemben vir financiranja KS je prispevek občanov. Ta ni samo denaren, ampak ga lahko dajo občani v različnih drugih oblikah.

Problem zase so presežki v sredstvih, ki jih ustvarjajo servisi s svojo dejavnostjo. Vsekakor je težnja, da bi si del teh presežkov prisvajala krajevna skupnost kot svoj dohodek, nesprejemljiva. Mislimo, da s tem, ko si KS prisvajajo sredstva, ki so rezultat dela delavcev, zaposlenih v različnih službah KS, krnimo osnovne samoupravne pravice, ki jih za poslenim delovnim ljudem daje ustava. Z rezultati svojega dela razpolaga v naši družbi vsak proizvajalec, zato tega ne moremo odrekati ali omejevati tem, ki so zaposleni v KS (n. pr. pericam v KS). Ko uveljavljamo ekonomske cene, je jasno, da razne olajšave in regresije nimajo dolgi obetov. In kako je z dohodki iz teh naslovov? Vprašanje ni enostavno. Pred očmi moramo imeti, da je družba nudila krajevni skupnosti olajšave za njeno dejavnost z namenom, da bodo ta sredstva porabljena za standard delovnega človeka, da bi se lahko povečevale zmogljivosti KS in da bi lahko bile cene nekaterih uslug nižje.

Človek dobi vtis, da ima KS kot celota (verjetno gre bolj za upravo, službe skupnega pomena itd.) posebne pravice do servisov, ker je ustanovitelj. Ta teza za najbrž ne vzdrži globlje analize, če v isti sapi poudarjamo, da mora servis posloovati na ekonomskem računu, da mora svoje usluge modernizirati, da se mora v kolektivno uveljavljati samoupravljanje (najbrž brez ozira na številčnost kolektiva), nagrajevanje po delu itd. Res je, da je krajevna skupnost pravna oseba, ne pa vsak servis ali služba posebej. Toda ko govorimo o malo prej nešteti nalogah in dolžnostih, imamo v mislih notranjo delitev uspehov dela v vsakem servisu posebej ter udeležbo skupnih služb, kot so n. pr. uprava, računovodstvo, splošni sektor itd. V mislih torej nismo imeli »pobiranja presežkov« ali dela presežkov. Ne gre torej za vprašanje pristojnosti in

politične odločitve, ampak za podrobnejše kalkulacije stroškov in medsebojno pogojenost oz. odnose.

KS je doslej dobivala od hišnih svetov del stanarin kot svoj stalni dohodek. Videti je, da se bodo predpisi izpremenili tako, da bo hišni svet plačeval krajevni skupnosti samo dejansko opravljene usluge. Na voljo mu je prepuščeno, da sam opravlja finančne posle itd. Ali naj v tem primeru kljub temu odreja predpisani odstotek stanarine, čeprav mu KS ne nudi nobene usluge?

Stiki med občinsko skupščino in krajevno skupnostjo

Pojavile so se težnje, naj bi pri občinski skupščini obstajal poseben svet za krajevne skupnosti (kot imamo svete za gospodarstvo, za šolstvo itd.). Tak svet bi moral biti univerzalen, saj bi samo v tem primeru lahko res opravljal vlogo posrednika med večjimi KS in občinsko skupščino ter presojal vse zadeve KS z družbenih stališč. V razpravi je zato prevladalo mnenje, da bi bilo boljše ubrati drugo pot. Vsi sveti občinske skupščine naj na svojem področju obravnavajo tudi problematiko KS. Na ta način bomo lažje zagotovili skladno obravnavanje pestre dejavnosti KS tako na sejah svetov kot na sejah občinske skupščine.

Usklajevalni organ KS v občini pa bi bil potreben, kadar bi šlo za usklajevanje akcij in dejavnosti več krajevnih skupnosti. S posredovanjem raznih dogovorov, sodelovanj in usklajanj pri naložbah ter drugem bo tak organ hitro upravičil svoj obstoj. Da je tako, potrjuje praksa v nekaterih občinah, kjer takšni organi že delujejo.

Kako pa s kraji, ki ne ustanovljajo krajevne skupnosti?

Precej časa je prevladovalo mišljenje, da morajo KS delovati na celotnem področju občine. Čutili je bilo strah, da bodo odročna naselja, bolj oddaljena »satelitska območja« in podobno, ostala v primeru, da nimajo pogojev za ustanovitev KS, prikrajšana pri samoupravljanju s svojimi zadevami. Takšna bojazen je odveč, če upoštevamo, da KS ni edina oblika samoupravljanja občanov. Občanom je na voljo še predsedstvo zbora občanov, ki lahko v takšnem kraju opravlja, rešuje in urejuje vrsto zadev, za katere so se občani odločili. Razen tega že zdaj ustanovljamo najrazličnejše odbore s konkretnimi nalogami. Leti jih največkrat tudi uspešno opravlja. Razen tega ne smemo pozabiti na organizacijo SZDL, na njeno podružnico in na vrsto drugih družbenih organizacij, ki imajo kopicco samoupravnih pristojnosti. Tudi prej omenjene organizacije uresničujejo s pomočjo občanov marsikatero nalogo, ki so občanom v korist. Povsem razumljivo je, da ima tudi občina do družbenih organizacij svoje obveznosti in jih seveda prav tako kot krajevne skupnosti vključuje v program razvoja, v družbene načrte in dolgoročne programe. Iz prakse vemo tudi to, da veliko manjših zadev rešujejo občani, zlasti kadar so potrebna manjša sredstva, sami z nemajhno prizadevanostjo. Delo pa je v naši družbeni ureditvi edino merilo za napredek.

Katera vprašanja so najpomembnejša?

Iz vsega, kar smo naštetili, lahko povzamemo (takšni so bili tudi sklepi seje pri IO OO SZDL), da moramo zdaj najskrbneje obravnavati vse, kar ovira hitrejši in skladen nastanek osnutkov statuten KS. Najprej si moramo biti na jasnem, da je KS samoupravna enota občanov. O območjih KS naj bi se v pogovoru o skupnih zadevah resnično odločali sami občani. Skupne zadeve pa so pri presoji območja in ko razpravljamo o tem, kje naj ustanovimo KS, resnično najpomembnejša stvar. Ko bomo ugotovili to, se bomo lahko zavestno, brez oklevanja in demokratično odločili, katere zadeve bomo kot svoje pravice in dolžnosti prevzeli v samoupravo. Razen tega že nastaja vprašanje, kaj spada v statut občine in kaj v statut KS. Ko odločamo o obsegu in številu organov KS, kaže premisliti, kako bomo čim bolj omogočili občanu, da se bo v KS udeleževal in uveljavljal svoje želje, zadoščal potrebam itd. Pri tem ne smemo pozabljati, da bo šel razvoj svojo pot. Delegiranje predstavnikov v organe KS po vsem tem res ne bi bilo najboljša pot za sodelovanje med KS in delovnimi organizacijami. Pri KS, ki imajo na svojem območju več volilnih enot, pa bi kazalo razmisliti o tem, kako zagotoviti enakomeren sestav članov organov KS. Če upoštevamo, da ne smemo krniti samoupravnih pravic zaposlenih v KS, moramo le-tim zagotoviti v statutu ustrezne pravice in dolžnosti v skladu z ustavnimi določili. Ker so osnutki občinskih statuten še vedno v razpravi, lahko še zagotovimo v poglavju, ki govori o finansiranju KS, več jasnosti. S tem bomo prav gotovo ustvarili pogoje, da bomo sestavili statut KS laže kot sicer, razen tega pa bomo odpravili poznejše nepotrebne razprave.

V razpravah o krajevnih skupnostih in vseh vprašanjih, ki so z njo v zvezi, bo tudi v bodoče potrebno najtesnejše sodelovanje organizacij SZDL. Prav te bi se morale najbolj truditi, da v statutih KS ne bi bilo prostora za družbeno nevrzdružna stališča in formulacije. Organizacije SZDL bodo morale oživiti razprave o KS in njihovih statutih med občani. Vztrajati bodo morale, naj bo osnovni poudarek vsebine in dela KS v stališču, da je KS oblika tvornega sodelovanja občana pri urejanju njegovih lastnih zadev. Samo občan lahko razpravlja o tem, kar se ga tiče, in samo on lahko te zadeve rešuje, nikakor pa ne smemo dovoliti, da bi kdorkoli opravljal to v njegovem imenu. — Samouprava ni le pravica, ampak postaja vse bolj in bolj tudi dolžnost. Zato ne kaže, da bi vprašanja, ki smo jih našli v sestavku, obravnavali, ne upoštevajoč splošno družbeno dogajanje in hotenje. Občan bo namreč v bodočnosti vedno bolj razpravljati o napredku, produktivnosti, ekonomizaciji in podobnem v komunalni dejavnosti, obrti in drugih uslugah, ki so danes še v precejšnji meri skrb KS. Splošni napredek pa bo omogočil, da bodo postajale redna gospodarska dejavnost. KS bo nato rešena »gospodarskih skrbi« in se bo lažje posvečala novim problemom, ki jih bo prinesel razvoj.

Mg.

PISMA UREDNIŠTVU

ZGLEDEN DOGODEK IZ AVTOBUSA

Tovariš urednik!

12. marca letos sem z mamom, ki sem jo spremljala iz dolnišnice, čakala na avtobus podjetja SAP Ljubljana, ki pride iz Ljubljane v Novo mesto, nato pa odpelje proti Brežicam. Ljudi je bilo precej, zato me je že pred prihodom avtobusa skrbelo, kako bo s prostorom, ali bo morala na srcu bolna mama stati.

Ko je pripeljal avtobus, poln ljudi, so čakajoči z vso silo rinitli vanj, midve z mamom pa sva stali ob strani, ker nisva mogli priti na vrsto. Čakali sva, da so vstopili vsi potniki. Zelo sva bili presenečeni, ko naju je poklical sprevoznik avtobusa Zvonko Gašperin in nama pokazal prostor v sprednjem delu vozila. Vprašala sem ga, zakaj je tako ravnal. Odgovoril je, da naju je že prej videl, ko sva čakali. Ker je menil, da greva najbrž iz dolnišnice, je dva sedeža izpraznil. S tem je napravil dejanje, ki ga je treba javno pohvaliti, še posebej, ker se kaj takega ne primeri vsakokrat.

Tovarišu Gašperinu se v svojem in maminem imenu za pozornost, ki jo je izkazal, zahvaljujem na tem mestu.

MARIJA HUSIĆ
Ostrog 16, p. Sentjernej

BO ŠLA POŠTA RES IZ NOVIH SEL?

Tovariš urednik!

Prebivalci Novih sel in okoliških vasi, ki predstavljamo blizu 2/3 volivcev na tem območju, smo zaskrbljeni zaradi morebitne premestitve pošte iz naše vasi v komaj kilometer oddaljeno Banjo loko.

Prostor, v katerem je pošta, služi svojemu namenu še čez 60 let. Stavba je dobra in primerna, zato je neutemeljeno, češ da mora pošta stran, ker prostori ne ustrezajo. Stvar je namreč v tem, da hoče poština uslužbenka preseliti pošto iz Novih sel v Banjo loko, kjer ima njen mož gostinski lokal. Menimo tudi, da ne gospodari smotrnno, če je pripravljena v ureditev prostorov v Banji loki investirati več 100.000 dinarjev. Prostor, ki naj bi služil potrebam pošte, pa so najmanj takko vlažni kot pošta v Novih

selih, le da so nezaščiteni proti požaru, ker imajo lesen pod in strop. V Novih selih bi z manjšo preureditvijo dobili primeren poštni prostor, razen tega pa je lastnik stavbe pripravljen oddati v najem pošti še sosednjo stavbo, ki je tudi dobro ohranjena. Vaščani pa smo pripravljeno z delom in prevozom prispevati do 100.000 dinarjev.

Predvsem menimo, da bi bila preselitev pošte brez upoštevanja mnenj prizadetih občanov neupravičena. O premestitvi smo bili namreč samo mimogrede obveščeni na zboru volivcev v Banji loki 1. marca. Glede prostorov pripominjamo še, da je republiška komisija, ki jo je poslala direkcija, v jeseni preteklega leta ugotovila, da so prostori v Novih selih popolnoma primerni in ustrezajo pogojem poštnega poslovanja.

Prizadeti vaščani Novih sel in okolice

O TEM NAJ BI RAZMISLILI

Tovariš urednik!

Upadanje proizvodnje suhe robe v Ribniški dolini se nadaljuje iz leta v leto. V našem tedniku smo že ugotavljali veroke, zato jih ne bomo ponavljali.

Tokrat pa nekaj besed o ostarelih izdelovalcih, kar je v zvezi z zmanjšanjem proizvodnje suhe robe. Mislimo na obdavčitev izdelovalcev suhe robe, starih nad 60 let. Te ljudi bi morali drugače obravnavati kot ostale proizvajalce oziroma izdelovalce. Narediti bi bilo treba točen popis teh izdelovalcev in na občini voditi posebno kartoteko z imeni teh ljudi in višino ustvarjenega prometa. Določiti bi jim morali višino prometa od suhe robe, do katere so oproščeni občinskih davčnin. Tako bi dosegli dvoje: povečali bi zanimanje starejših za izdelovanje suhe robe in ker so ustvarjene dobrine v korist narodnemu dohodku v občini, bi ustvarili materialne pogoje za dvig življenjske ravni ostarelih ljudi. In teh ni tako malo!

O leh stvarih, ki postajajo vedno bolj pereče, bodo morali pristojni organi na občini razmisliti in odločiti.

KAREL ORAZEM
Vinice 25

ČLOVEK JE PRVI

Malce nenavadno: današnji odkriti razgovor je namenjen Titovim besedam o standardu in sploh delu plenuma CK ZKJ, ki je postavil k problemom človeka in rasti njegovega standarda daleč viden klicaj. Nismo čakali, da bi kdo izmed bralcev s svojim vprašanjem načel tale odkriti razgovor. Tokrat smo sledili — in sodelovali — odkritemu razgovoru na VI. plenumu CK ZKJ domača vsi. Ko smo brali prva poročila s plenuma, smo ponovno ugotovili, da je Zveza komunistov Jugoslavije zvesta načelu, da nima kaj skrivati pred delovnimi ljudmi in da je treba o vsem — o dobrem in slabem — razpravljati pred očmi javnosti. Še več: kdor je pazno sledil razpravam na plenumu, je lahko brez posebnega truda ugotovil, da je bilo na rešetih vse, kar tudi sicer tišči ljudi. Zlasti v razpravi generalnega sekretarja tovariša Tita je bilo toliko odkritosti in resnice, da res ne bi smelo biti nikogar, ki si ne bi zapisal njegovih besed globoko v zavest. Treba bo krepko poprijeti: marsikaj je, kar ni dobro in kar bo treba izravnati s koreninami vred, da bi v prihodnje še hitreje napredovali!

»Danes je bilo veliko govora o tem,« je dejal tovariš Tito, »ali je treba ali ne — kot je dejal neki tovariš — voditi kampanjo za standard. Mislim, da pri tem ne gre za nikakršno kampanjo, temveč za razumevanje problema, ki je zdaj v takšni fazi, da ga moramo reševati. Ne mislimo, da ga moremo reševati samo z zvečevanjem dohodkov za 10, 20 pa tudi 30 odstotkov, ker vemo, kaj to povzroči. To povečanje povzroči skakanje cen in standard ostane na isti ravni. Ta problem nam bi moral biti povod, da preučimo naš celoten ekonomski razvoj, da začnemo pri tistem, kar je najbolj bistveno, to je pri akumulaciji, investicijah, pri notranji organizaciji v podjetjih, pri izkoriščanju neizrabljenih rezerv itd. Tu so možnosti za boljše nagrajevanje in za izboljšanje standarda.«

Udeleženci plenuma, ki so sodelovali v razpravi, so si bili soglasni v tem, da povečevanja življenjskega standarda ne terja zgolj nekakšno človekoljubje. Problem ni samo v tem, ali bomo, ko bomo pri delitvi narodnega dohodka odmerjali, koliko za akumulacijo, kakšen bodi delež za investicije in kolikšen odstotek bomo predvideli za standard, na strani človeka. Pri tako postavljenem izboru bi se zdelo, kakor da je nekaj lahko v korist človeka, drugo pa v njegovo škodo. V resnici sploh ne bi smelo biti stvari, ki bi bila v škodo človeka. Tudi akumulacija in investicije ne! Sleherna družbena akcija, in to na kateremkoli področju družbene aktivnosti, mora biti namenjena koristim človeka, zadovoljevanju njegovih objektivnih interesov. Tudi za takimi vprašanji, kakor so akumulacija, investicije in podobno, mora stati objektivni interes delovnega človeka. Zmeraj moramo biti zaposleni z razglabljanjem o vprašanju: kolikšno breme lahko nosi človek in koliko časa, kdaj se mu bo ta žrtev obrestovala, ali bo moral čakati na sadove svojih naporov dolgo časa ali pa bo žetev že v bližnji prihodnosti itd.

Normalna rast standarda — objektivna zakonitost

Torej: ne zgolj dobra volja, odsvit nekakšne človekoljubnosti, temveč objektivna zakonitost. Normalna rast standarda je nujnost, brez katere si ni mogoče zamisliti uspešnega nadaljnega napredka. Predolgo zapostavljanje standarda lahko rodi neljube posledice, ki začno ogrožati celo tisto, kar bi s tako žrtvijo hoteli doseči — na primer naraščanje akumulacije.

Zato smo pripravljene brez oklevanja pritrčiti tisti ugotovitvi v smernicah za predkongresno dejavnost, ki se nanaša na problem standarda. Življenjski standard mora rasti, da bi naraščala tudi delovna storilnost in da bi gospodarstvo lahko normalno funkcioniralo in obratno. Skladno naraščanje življenjskega standarda mora biti bistven element družbene reprodukcije, se pravi obnavljanja vsega gospodarstva in vse družbe, vključno tudi samoupravljanje, na čedalje višji ravni, v pogojih vedno večjega bogastva in blaginje.

Na plenumu je bila v ospredju zahteva po razporeditvi narodnega dohodka v korist standarda. Tisti, ki ustvarjajo, morajo biti stimulirani, da bi v prihodnje ustvarjali še več. Širša družba zaradi tega ne bo oškodovana, saj bo na ta način dobila več sredstev tudi ona, da bi lahko zadovoljevala širše družbene potrebe. Sedaj pa je marsikdaj tako, da se, brž ko delovnemu kolektivu ostane nekoliko več sredstev, že ustrašimo, češ kaj pa bo zdaj, kakor da je s tem ogrožen socializem. Smernice pravilno ugotavljajo, da je še znan del družbene reprodukcije, sredstev in odločanja zunaj domene neposrednih proizvajalcev. O tem govori tudi tovariš Kardelj, ko v razgovoru z beograjskim političnim aktivom ugotavlja, da je sistem razširjene reprodukcije še v precejšnji meri administrativnega značaja. Sredstva se proračunsko odvzemajo delovnim kolektivom. Na tej poti, preden se sredstva spet vrnejo temu namenu, se pravi razširjeni reprodukciji, so najrazličnejši činitelji, ki vplivajo na preveč politične odločitve. Ali tako, kot je v razpravi na plenumu dejal Mika Tripalo: to omogoča, da imajo državni organi preveč oblasti v razdelitvi sredstev za razširjeno reprodukcijo. Iz tega dejstva izvirajo taki problemi, kot so spodkopavanje načel socialistične morale, neekonomične in neracionalne investicije, iskanje zvez in podobno. Sicer pa ni dolgo tega, ko smo bili priča takemu pojavu, le da v mikroskopski obliki, ko je sodišče obravnavalo primer nekega spodnjeposavskega podjetja.

Tito je na zborovanju v Nišu dejal: »Standard mora iti vsekakor vsaj paralelno, če ne celo hitreje od naša izgradnje.« Ni bilo treba dolgo čakati, ko je o tem spregovoril tudi plenum CK ZKJ. Tokrat je podkrepil tovariš T. to svojo misel z naslednjo ugotovitvijo: »Zatorej, tovariši, kadar govorimo o standardu, moramo upoštevati celoten kompleks vprašanj,

ki so zdaj pred nami, in dolžnost Zveze komunistov, vseh nas je, da ta vprašanja dobro razumemo. Če teh problemov ne bomo spremljali in če si na svojih sestankih ne bomo prizadevali, da bi jih rešili, spet ne bomo mogli ničesar doseči...« In komaj je plenum končal z delom, že dobivajo te misli obliko ukrepov, ki jih je treba storiti, da bi stabilizirali naše gospodarstvo in mu dali spet nov pospešek za nadaljnji uspešen razvoj. Tako smo v zadnji številki našega časnika v notranjopolitičnem pregledu poročali, da so na sejah odbo-

Napotilo tovariša Tita iz Niša

»Res je, napredovali smo. Toda ob tem je zaostal standard. Pritrgovali ste si od ust, da ste zgradili tovarne. Morali ste zatezati pasove in napeti vse sile, da bi ustvarili podlago za napredek. Tu pred vami in vsem delavskim razredom socialistične Jugoslavije pa lahko danes rečem, da je naloga voditeljev in naše ljudske oblasti skrbeti, da bo z graditvijo raznih tovarn, lepih poslopij in stanovanj hkrati napredoval tudi standard. Standard in izgradnja morata iti vsaj vstric. To pa je danes poglavito v vseh naših razpravah pri sestavljanju sedemletnega plana. Človek bodi v njem prvi in to je treba imeli vedno pred očmi. Mi to danes moremo. Malo manj bomo gradili impozantna poslopja. Malo zmerneje in mirneje bomo napredovali, pa bomo imeli sredstva za zboljšanje standarda.«

rov zveze skupščine predlagali spremembo delitve dohodka. Na vidiku so tudi že ukrepi za hitro sanacijo tistih gospodarskih organizacij, ki delajo z izgubami, da ne bi hiteli izgube reševati s pritiskom na povišanje cen. Predvideni so tudi ostrejši ukrepi v zvezi z investicijsko potrošnjo, ki občutno vpliva na naraščanje cen. S tem se uresničuje Kardeljeva misel: večji standard — četudi na račun investicij.

Napravimo že vendar nekoliko reda!

»Za vrsto let, tovariši,« je rekel tovariš Tito v svoji razpravi na plenumu, »imamo prenapete pane. In ne le, da so bili ti plani prenapeti, temveč smo tudi plafone investicij zmeraj presegali tako v zveznih kot republiških in komunalnih okvirih. Zato je nujno, da v tem pogledu napravimo nekoliko reda.«

Kaj je mislil s tem tovariš Tito? Odgovor lahko najdemo v smernicah za predkongresno dejavnost, kjer je med drugim rečeno, da iz sistema planiranja čedalje bolj izrivamo in odstranjujemo elemente

etatistično-tehnokratskega gospodarstva. To je res: bolj kot osvobajamo planiranje vsega, kar diši po ostankih preteklega, administrativnega, bolj se oži področje birokratizma, subjektivizma, neodgovornosti in vsakovrstnih oblik samovolje. Predvsem tu so korenine negativnih pojavov, ki jih je treba čimprej izravnati, da se ne bi negativnosti še bolj razrastle. Čim bolj bo izhajalo planiranje iz materialnih interesov človeka, njegove delovne organizacije in skupnosti, tem bolj se bo širil prostor za svoboden razmah proizvodnje, za njeno modernizacijo, za racionalno proizvodnjo, popolno izkoriščanje zmogljivosti itd.

So nekateri posamezniki, ki jih je groza take »liberalizacije«, češ če bo razširjena reprodukcija čedalje bolj stvar samih delovnih kolektivov, bo vse na robe. Kdo pa bo potem skrbel za tako imenovane prenapete bilance, ki v imenu »hitrega razvoja« sploh ne računajo s činitelji družbene proizvodnje? Dejansko pa so prav ti činitelji tisti, ki bodo naredili nekoliko več reda, o čemer je govoril tovariš Tito.

Ali potemtakem v prihodnje ne bomo več investiral? Tega nihče ne trdi. Kdor bi se zavzel za kaj takega, ta bi s tem dokazoval, da je ob pamet ali pa da mu je vseeno, če se ustavimo v napredovanju in se zadovoljimo s stopi-

nico, ki trenutno sicer životari, velikokrat na račun nizkih osebnih dohodkov članov kolektiva. Brž ko predstavnik take delavnice — pogosto tudi občinski možje — opazijo, da take proizvode, kot jih proizvajajo oni, uvažamo, zaženejo vik in krik, češ: Nezaslišano! Nam dajte kredit, da bomo zgradili moderno tovarno, pa ne bo treba več uvažati... Pri tem pa se ne vprašajo, ali bi bilo to smotno in gospodarno, in če morda le ni boljše odločiti se za nekaj, kjer imamo več možnosti za visoko produktivno proizvodnjo, te proizvode pa še nadalje kupovati pri tistih tujih proizvajalcih, ki bodo imeli še lep

ODKRIT RAZGOVOR

čas prednosti visoke produktivnosti in cenene proizvodnje...

Edvard Kardelj: Večja produktivnost in večja proizvodnja terjata tudi večjo potrošnjo. Kaj bi bilo, če bi v nedogled povečevali proizvodnjo, ne pa tudi potrošnje? Naša industrija že danes dela z nepolno izkoriščanimi zmogljivostmi.

Miko Tripalo: O investicijah še vedno odločajo izven tovarne. To spodbuja breznačelen boj za investicije po vsej sili, na vseh stopnjah, od tovarne prek komun in republike do federacije. To je pravi pravcati lov za investicijami. V ta namen so pripravljene tudi potvarjati investicijske elaborate, iščejo zveze in podobno. In posledice: večina objektov nas stane več, kot je bilo planirano!

In naše vprašanje: Zakaj je potrebno, da nekatera podjetja prikrojijo svoje materialne stroške tako, da naraščajo, kar jim omogoča urejanje svojih investicij? To res ni več potrebno. Ustvarimo tak mehanizem investiranja, da bodo o tem odločali tudi v tovarni, ne pa predvsem izven tovarne! Predvsem pa zavarujemo delovne kolektive, da jim ne bo nihče odvzemal tistega, kar so sami zaslužili!

Več reda v notranji organizaciji delovnih organizacij

»Notranja organizacija dela«, je nadaljeval tovariš Tito, »mora biti boljša, kot je zdaj, ker — kot je v debati dejal neki tovariš — naši inženirji niso pravilno izkoriščeni. Izkoriščeni so drugod, tam, kjer delajo honorarno, ne pa tudi v tovarni, kjer so plačani in kjer morajo dati od sebe vse, kar zmorejo.«

V tovarni naj bo tak sistem delitve po delu, da bo vsak, ki bo priden in ki bo dal od sebe vse svoje sposobnosti, tako rekoč vsa svojo ustvarjalnost, tudi temu primerno nagrajen. Delitev po delu mora biti zadeva trdnega in dolgotrajnega sistema, ki bi ga oblikovali in sprejemali sami neposredni proizvajalci. Kako? V odvisnosti od osebnega dela in kolektivno ustvarjene proizvodnje in dohodka. Če bo prispevek posameznika velik, naj bo izdaten tudi njegov delež v skupnem dohodku. Tudi tu se ne bi smeli bati razločkov v prejemkih. Tak strah pred posledicami, ki bi nastale, je odveč. To je že rahla kapitalulacija pred težnjami po uravnolovki.

»Kadar govorimo o potrebi po boljšem nagraje-

vanju in povečevanju standarda,« je naglasil T. T., »seveda ne moremo inventirati vse Jugoslavije, ne moremo izvesti uravnolovke. Pri nas so kraji, kjer so dosegli visoko delovno produktivnost, ki je na evropski ravni, so pa tudi takšni, kjer je produktivnost zelo majhna in ne znaša niti 50 odstotkov produktivnosti drugod. Zato je treba tam, kjer je delovna produktivnost zelo majhna, storiti vse, da bi jo povečali. To pa ni odvisno samo od delavcev, temveč tudi od tistih, ki vodijo, ki organizirajo delo. Ne smemo dovoliti, da bi glede norm imeli danes takšen sistem, ki je včasih obstajal v kapitalističnem sistemu, zdaj pa ga niti tam ni več. Na primer: delavec se trudi, da bi povečal svojo delovno produktivnost, in ko se dokoplje do določene ravni, ko jo poveča za 10, 20 odstotkov, se zgodi, da mu rečejo: Vidiš, to je meja, do tod moraš delati za plačo, ki jo zdaj prejemaš; prizadevaj si še naprej! — Tako ne moremo ravnati v neskončnost. Da bi stimulirali ljudi, jim moramo dati, kar zaslužijo, sicer ne bodo imeli nikakršnega interesa, da dobro delajo, to pa je škodljivo tako za delavca kot tudi za skupnost kot celoto.«

K tem Titovim besedam ni potreben komentar. Misel je tako točna in tako presenetljivo resničen odsev stvarnega stanja tudi v marsikaterem podjetju na našem območju, da bi jo morali prizadeti še in še prebirati. Vodilnim v podjetjih se mora po taki čudovito točni analizi posvetiti v glavi, da tako ne gre več naprej in da s tako politiko ničesar ne prihranijo. Narobe: s takimi normami upravljajo vse možnosti, ki so potencialno obstajale za večanje produktivnosti dela in proizvodnje, s tem pa tudi dohodka.

- Rešitev tega problema
- je v proizvajalcih same
- mihi, ki ne smejo dovo
- liti, da bi delitev ostala
- v rokah ožjega kroga
- vodilnih ljudi.

Komunisti morajo biti venomer obrnjeni k problemom človeka

Sedaj, ko se začne predkongresna aktivnost, ki ne bo zajela le komunistov, temveč vse napredne sile, si velja zapomniti ugotovitev plenuma, da si je treba nenehno prizadevati za nadaljnje razvijanje samoupravnih odnosov in popolno uveljavljanje načela, da izvira družbeni in materialni položaj človeka iz njegovega dela in prispevka družbi. Izpolnjevanje teh nalog Zveze komunistov — v kovanju enotnosti in v vsakdanjem idejnem boju — je najtežnje povezano z bojem za premagovanje tistih nazorov in teorij, ki v bistvu ustrezajo mezdni odnosom, mezdni psihologiji in miselnosti.

- »Potrebna je vsestranska debata,« je na koncu svoje razprave rekel
- Tito, »na naših predhodnih sestankih, na katerih bomo tolmačili oziroma predelovali te smernice... Razume se, da je neogibno, da se v predkongresnih pripravah angažirajo vsi člani Zveze komunistov, da bi na kongresu lahko zares sprejeli dobre sklepe.«

Ne pozabimo: ČLOVEK JE PRVI!

S'm Rib'nčan Urban...

S'm Rib'nčan Urban, po cajl'm svajt s'm znan. Jest bistré s'm glavje. pa žlice 'mam novje.

Od šroc'h ujst so mjero uzjel', so žlice dajlat' začjel' so sturl' ruobe tje z' cajle deželje.

so dobili Ribničanje pravico do krošnjarjenja, ki jim je bila potrjena še v letih 1571, 1596, 1774 in 1780.

Vre, vre, vre, mi smo pa Rib'nčanje! Po svajt' okul' furamo jen lonce tam ponujamo, pa külkr muč dragu!

Medtem ko se je izdelovanje suhe robe razvilo v okolici Ribnice, predvsem pa na območju Sodražice in hribovskih vasi, so na južnem koncu, v Nemški vasi, Prigorici, Dolenji vasi, izdelovali lončeno posodo in druge lončene izdelke. Kakor suhorobarji so tudi lončarji tvorili svoje izdelke križem sveta, le ne na svojem hrbtu, ampak vedno z vozmi...

Eno in drugo je sedaj preteklost, suha roba in lončarstvo. Medtem ko suha roba še ni popolnoma izumrla, je lončarjev le prav malo še. Najbolj znan je France Pogorelec iz Dolenje vasi. Videti je, da bo s starimi lončarji tudi lončarstvo popolnoma izumrlo, ker mladih ni več.

Jest dajlam žlice usake suorte, kar s' ih ranku zmis' it muorte, ribežne, škat' lce, pa tūd' kūhavnce.

Suhorobarstvo je še vedno precejšen vir dohodkov ljudi v hribih, na Slemenih, na Gori, v okolici Sodražice. Odkupna postaja »Suha roba« v Sodražici ima dovolj dela. Predvsem pozimi imajo ljudje dovolj časa za domačo obrt, vse rezlja in oblikuje, »kar zajze inu grje«. Druga oblika domače obrti pa so priznani ribniški spominki, miniaturni izdelki suhe robe, ki se v vsem, tudi v bistvu, mnogo razlikujejo od vsakovrstnega kiča, ki ga lahko dobimo v trgovinah in turističnih krajih. Ribniški spominki so prodrli že v številne turistične kraje Jugoslavije, turistično društvo, ki skrbi za izdelovanje spominkov, pa je poželo z njimi že veliko priznanj na sejnih (Maribor, Zagreb, Bohinj, Koper itd. itd.). Ribniški spominki so prava ljudska umetnost, njihovi izdelovalci pa umetniki. Najbolj znani so »ribniški puščjca«, krošnje, krošniki vseh oblik in velikosti z značilnimi vitrami, šatulje, majhni spominki, kdo bi vse mogel naštet! Ne, Ribničan Ur-

ban ni umrl, ni se postaral do betežnosti: znova je oprtal krošnjo in krenil v svet s svojo miniaturno suho robo. Njegovi izdelki niso zdaj mik samo za gošpodinje, ampak predvsem za turiste vseh vrst in narodnosti. Ribničan Urban še živi in ustvarja.

Kok žalost'n ta svajt je biu zmjeraj poprajt, k' blu tac'h naj l'di, d' b' žlice dajlali.

Ribnica napreduje. Od kmetijske občine postaja vedno bolj industrijska. V Ribnici se je z obrati v še petih krajih v dveh občinah razvil moderen lesno-industrijski kombinat INLES, ki je osnova ribniškemu gospodarstvu, sam pa ima osnovo v bogatih in obsežnih ribniških in kočevskih gozdovih. Inles z nad tremi milijardami letnega bruto proizvoda zaposluje v ribniški in kočevski občini že nad 1200 delavcev, kolektiv kombinata pa ima pred seboj še pomembne naloge. Proizvodnja naj bi se še nadalje večala, potrebna je le še nadaljnja in še hitrejša modernizacija proizvodnje, osvajanje novih tehnoloških postopkov ter specializacija proizvodnje.

Razen lesne industrije je potrebno razvijati predvsem kovinsko industrijo, ki je v zadnjih letih pokazala že lepe uspehe. Ob vsem tem pa je nujna skrb za strokovne delavce, kajti le tako je možna kvaliteta in poceni proizvodnja, kajti le v tem je uspeh gošpodarske organizacije in s tem celotne skupnosti.

Velike naloge čakajo občine še v krepitvi družbenih služb, zdravstva, šolstva, v skrbi za standard delovnih ljudi (stanovanja, družbena prehrana). Občani v Sodražici in v Loškem potoku so veliko prispevali lastnih sredstev in pristojevoljnega dela, da so si uredili zdravstveni postaji, kjer imajo sedaj stalne zdravnike, vendar zdravstvena služba predvsem v Ribnici zaradi pomanjkanja zdravstvenih delavcev še ni popolnoma rešena. Vsa povojna leta je bilo tudi vložnih premalo sredstev v šolstvo. V prihodnje bo treba zagotoviti za šolstvo več sredstev, saj je nujna adaptacija oz. nova gradnja šole, ker sedanja že dolgo ne ustreza več.

Po drugi strani bo treba vse sile usmeriti v iz-

boljšanje in podružbljenje kmetijske proizvodnje. Predvsem bo treba preiti iz drobne v sodobno družbeno obdelavo kmetijskih zemljišč, posebno na področjih, kjer so za to pogoji. Poskrbeti pa bo treba tudi za stare ljudi, ki ne morejo več sami obdelovati zemlje, kar bo urejeno z občinskimi odloki o preživninah. Položaj kmetijskih proizvajalcev v oddaljenih hribovskih predelih naj bi se izboljšal z novo, stimulativnejšo davčno politiko, ob čemer pa bo treba zagotoviti še ostale pogoje (odkup, strokovna pomoč ipd.).

Usak muora b't učen, prodajat ruobo sam. Če muodru govori, s' žje kaj p'rdoht!

Prav te dni občani ribniške občine razpravljajo o svoji »lokalni ustavi« — občinskem statutu. Statut bo konkretiziral vsa dose- danja prizadevanja družbe-

nega in gošpodarskega razvoja in dal smernice za nadaljnji še hitrejši napredek.

Občani z zanimanjem sledijo statutarnim razpravam, saj se dobro zavedajo, da je od dobrega statuta odvisno marsikaj; statut pa bo dober, če ga bodo pomagali ustvarjati tudi oni, vsi. Na dosedanjih zborih volivcev so osnutek že temeljito preresetali in našli marsikaj, kar bo treba popraviti. Popraviti tako, da bo statut postal resnično last vseh. Istočasno občani sklepajo tudi o ustanavljanju krajevnih skupnosti, s čimer bo dokončno uresničeno ustavno načelo o samoupravi občano-

Letošnji občinski praznik 26. marec praznuje ribniška občina v znamenju lepih gošpodarskih in družbenih uspehov, vsi pa se pri tem zavedajo še velikih nalog, ki jih čakajo v prihodnjem obdobju.

France Grivec

Danes praznuje ribniška občina

(Nadaljevanje s 1. str.)

rec povezan z nenehnimi prizadevanji občine po še hitrejšem gošpodarskem in družbenem napredku, povezan s prizadevanji slehernega občana, delavca za strojem, kmeta, učiteljev in učencev. Nikomur pa ni 26. marec le občinski praznik, je simbol žrtev in mlade rasti, ki je poglata iz krvi naših narodov v boju za nacionalno, socialno in ekonomsko svobodo; je zagotovilo za uresničitev vseh dosedanjih in prihodnjih prizadevanj.

Zelje in prizadevanja niso majhna. Od pretežno kmetijske prerašča občina Ribnica vedno bolj v industrijsko, istočasno pa si prizadeva zagotoviti čim ugodnejše pogoje za sodobno kmetijsko proizvodnjo. V naslednjih letih bo treba vključiti v sodobno proizvodnjo čim več kmetijskih površin, predvsem v nižinskih predelih, kjer je taka proizvodnja mogoča, v hribovskih krajih in tam, kjer zemlja ni sposobna za družbeno proizvodnjo, pa omogočiti ljudem boljše življenjske in proizvodne pogoje.

Posebno lepi rezultati so bili v zadnjih letih doseženi pri razvijanju industrije. Razen lesnoindustrij-

skega kombinata Inles in drugih domačih podjetij se vedno bolj uveljavljajo tudi obrati iz drugih občin, kot so Torbica v Sodražici, Zičnica v Ribnici ter tekstilna tovarna Sukno v Jurjevici, kjer so našle zaposlitev predvsem ženske iz okoliških vasi. V prihodnje bo treba zagotoviti v občini še več delovnih mest, in to morda prav z odpiranjem novih obratov podjetij iz drugih občin.

Mejniki v gošpodarskih prizadevanjih občine in obenem potrdilo kulturne razvitosti je tradicionalni Ribniški festival, ki je v treh letih že prerasel v široko kulturno manifestacijo. Vsakih pet let bo v okviru festivala prikazan gošpodarski napredek občine. Tako je bilo že v dneh prvega festivala, ko je bil odprt obrat Zičnice, prihodnje leto pa bo festival prikazal sadove prizadevanj zadnjih petih let.

Občinski praznik naj ne bo povsem navaden praznik; naj bo spodbujevalec in vodnik v nove čase, v napredek. Občino in slehernega občana naj vodi v prizadevanjih za zagotovitev boljših življenjskih pogojev, pri formiranju sodobnih, socialističnih in humanih odnosov med ljudmi.



Širok nasmeh, polna krošnja rešet, žlic, košar in kar je še »poduobn'ga šmjenta«, zraven pa zvrhan koš dobre volje in namazan jezik, vse to je ribniškega krošnjarja — zdomarja vedno, skozi stoletja spremljalo po svetu. Zdaj krošnjarjev ni več...

(Foto: inž. M. Briški)

»Najboljše ,arcnije' so dobra volja, sploh volja...«

Skoraj že petinsedemdeset let je Ribničan, Ribničan z dušo in telesom, kakor se temu reče. Kar nekako zrasel se je z njo (Ribnico narmec), nič manj, kakor tudi z ljudmi, ki so ga in ga še bodo hranili v sebi, v tistem delu svojega srca, kamor sicer spravljamo svoje najdražje. To pa predvsem zaradi njegove globoko človeške požrtvovalnosti, nesebičnosti, skromnosti, ljubeznivosti in dobre volje, ki jo je skoraj kar razsipno razdal vsem in vsakomur. Prav zato bi težko našli človeka v Ribniški dolini in še daleč naokrog, ki bi ga ne poznal in spoštoval. Spoštoval kot pravega ljudskega zdravnika in kot človeka v najboljšem pomenu besede.

Tak je dr. JANEZ ORAZEM iz Ribnice in tak bo v ljudem dolgo živel. Zdaj, ko uživa svoj ne le enkrat zasluženi pokoj, ima dovolj časa za razgovore, ki mu ga je včasih manjkalo. Rad govori, toda

ne o sebi; o njegovem življenju in delu moraš vse počasi izzbaviti iz njega, pri čemer vneta pomaga njegova žena. In njegovo življenje je pestno, bogato, polno, da je lahko ponosen nanj...

V medicino ga je vpeljal in mu bil mentor prof. Slajmer, študij na Dunaju pa mu je pretrgala prva svetovna vojna in ga za sedem dolgih let z vsjo brezobzirnostjo vrgla v svet. Ze prvi dan na fronti v Galiciji je bil ranjen, po vrnitvi iz bolnice pa so ga s številnimi drugimi zajeli Rusi. Vojna se mu je zamrzila, saj je kmalu spoznal njegovo nesmiselnost. Kakor v tistih drugih se je tudi v njem prebudilo slovanstvo in jugoslovstvo in v njem se je začel slovanstvo in jugoslovstvo in v njem se je začel slovanstvo in jugoslovstvo...

Precej časa je bil zdravnik v Turkestanu, preživel oktobrsko revolucijo. 1918 je z nekaterimi krenil proti domu čez Kašmir in Afganistan, pa se do 1920. leta ustavljal v Buhari, dokler ni tudi tu izbruhnila revolucija in

je krenil spet v Moskvo, Petrograd, ostal tu osem mesecev in se končno jeseni 1921. leta znašel v svoji Ribnici. Po končanem študiju je 1923 pričel zdraviti Ribničane in je to v svoje in splošno veliko zadovoljstvo opravljal do upokojitve in še deset let, do pred nekaj meseci.

Zdravilstvu se je posvetil z vsem srcem in dolga leta oral ledino na tem področju. Delal je v silno težkih razmerah, ko je bil sam za Ribniško dolino, Loški potok in Struge, pri tem pa bil noč in dan pripravljen pomagati človeku v nesreči. Skratka, bil je vedno tam, kjer ga je človek potreboval. Njemu pa je bilo zdravljenje, pomoč človeku najtežje zadoščanje. Zgodilo se je tudi, da je rešil nemu pacientu, namesto da bi »zaradunala«, celo sam dal denar za zdravlilo. In kakšno notranje zadovoljstvo je tedaj čutil, kako je bil srečen, če je lahko pomagal tudi na ta način.

— Katero je po vašem najboljše zdravilo?

Ja, od vseh »arcnije« je najbolj pomagala dobra volja, smeh, sploh volja. Volja do življenja... Če je bilo kdaj le prehudo, sem pacientu pomagal tudi s smehom, povedal sem kakšno prav neumno, pa sva se oba smejala. In, verjemi, obema je odleglo... Seveda tudi drugih »arcnije«, ki jih dobiš v apoteki, ne gre zametavati!

— Povejte kak posebno težak doživljal iz svoje zdravniške kariere?

Težko je bilo ves čas, iz dneva v dan. Včasih, posebno med vojno, pa je šlo človeku še posebno za nohte. Cesa se spominjam najbolj? Kdo bi vedel: morda tedaj, ko sem z avtomobilom prepeljal težko ranjenega partizana iz Travnogore v bolnico v Ljubljano, pa so mi Italijani nekje pri Ortneku celo pomagali prenesti avto čez razkopano cesto. Ali tedaj, ko je za novo

leto 1944 pogorel ribniški grad. V njem sem imel v letih 1942-43 bolnico, po italijanski kapitulaciji, za partizane. Ko je grad pogorel, me je sam general Rösener na-



Priljubljeni zdravnik Ribniške doline dr. Janez Oražem

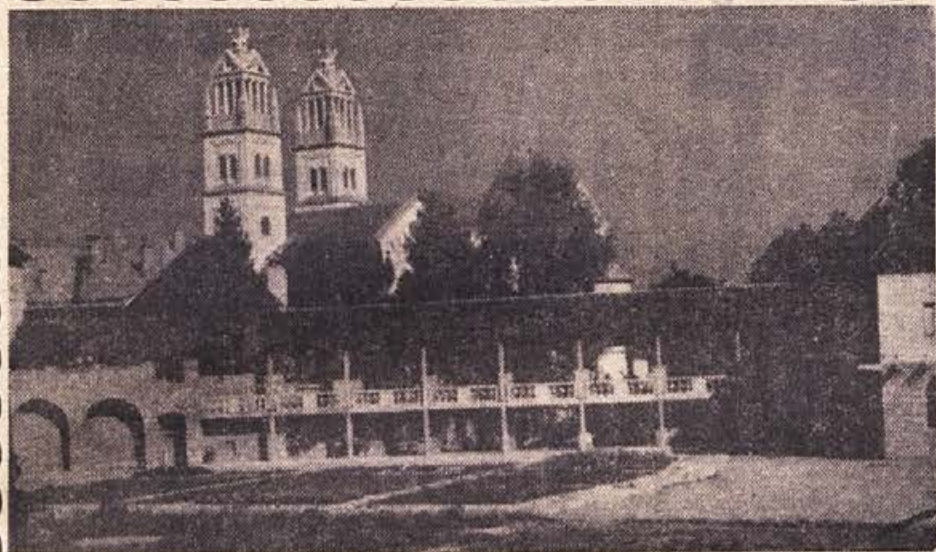
hručil, da sem »der Hauptbanditenführer«, zakričal, zakaj »nobena svinja ne gaske, in če v treh urah ne bo pogaseno, me bo obesil. Le po naključju sem odnesel glavo.

Ali tedaj, ko so Italijani po porazu v Jelenovem žlebu (26. marca 1943) grozili, da bodo Ribnico zrvrnali z zemljo, pa sem jih komaj preprosil, da tega niso storili. Od tedaj je občinski praznik (26. marec) tudi moj praznik, vedno se tedaj spomnim na to.

— Kako je organizirana zdravstvena služba sedaj v Ribnici, če jo primerjate z nekdanjo, in kako bi se odločili, če bi bili še enkrat mladi?

Zdravstvo je doseglo ogromen napredek in ga ne moremo primerjati z nekdanjim. Z zdravstvenimi postajami v Sodražici in Loškem potoku se je tudi približalo ljudem, manjka pa še zdravnikov. In če bi bil mlad? Postal bi še enkrat zdravnik, spet bi šel po isti poti. Cutim, da vsega še nisem napravil, še ne dal vsega od sebe. Se bom zdravil, pomagal starim ljudem po vaseh, obiskoval stare znance, »stare fantes« in »stara dekletca«. Predvsem »dekletca«...

FRANCE GRIVEC



Posebna turistična zanimivost Ribnice je adaptirani stari ribniški grad ob Bistrici sredi Ribnice. V gradu je veliko letno gledališče, narodopisni muzej in lična kavarnica v grajskem stilu. Letos bo v gradu že 4. ribniški kulturni festival

POZDRAV VSEM DELAVCEM IN USLUŽBENCEM V DELOVNIH KOLEKTIVIH, VSEM TOVARIŠEM IN TOVARIŠICAM, KI DELAJO V UPRAVNIH SLUŽBAH, PROSVETNIH, ZDRAVSTVENIH IN KULTURNIH USTANOVAH, V PROMETU, OBRTI, GOSTINSTVU, VSEM ZADRUŽNIKOM IN DRUGIM KMETOM, NAŠI MLADINI, TOVARIŠEM V VRSTAH JLA IN LM TER VSEMU PREBIVALSTVU NA OBMOČJU OBČINE!

OBČINSKA SKUPŠČINA RIBNICA



OBCINSKI KOMITE ZKS • OBCINSKI ODBOR
SZDL • OBCINSKI SINDIKALNI SVET •
OBCINSKI ODBOR ZZE • OBCINSKI KOMITE
ZMS • OBCINSKI ODBOR RK
IN OSTALE ORGANIZACIJE

KMETIJSKO GOZDARSKO POSESTVO KOČEVJE

GOZDNI OBRAT RIBNICA

VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM V OBČINI, POSEBNO PA GOZDARSKIM IN KMETIJSKIM PROIZVAJALCEM, PRISRČNO ČESTITAMO ZA PRAZNIK IN JIM V PRIHODNJE ŽELIMO SE VEČ USPEHOV PRI DELU!

Podjetje »DOM« – LJUBLJANA
in poslovna enota

SUHA ROBA SODRAŽICA

ČESTITATA ZA OBCINSKI PRAZNIK VSEM OBCANOM IN JIM ŽELITA SE MNOGO DELOVNIH USPEHOV!

Poslovna enota v Sodražici je v sestavi podjetja DOM dobila široke možnosti za razvoj in delovanje. Matično podjetje zagotavlja prodajo v 23 tujih držav na 3 kontinente ter preko lastne prodajne mreže na vse jugoslovansko tržišče. Poslovna enota v Sodražici namerava svojo suhorobarsko dejavnost še hitreje vključevati v izvoz in skupno sodelovanje vseh suhorobarjev pri prodaji v inozemstvo.



OBRAT JURJEVICA PRI RIBNICI

TEKSTILNA TOVARNA SJKNO ZAPUŽE

POZDRAVLJA ZA OBCINSKI PRAZNIK VSE DELOVNE LJUDI, ZLASTI PA POSLOVNE PRIJATELJE IN ZNANCE.

TOVARIŠICAM IN TOVARIŠEM V PODJETJIH IN USTANOVAH, KAKOR TUDI ZASEBNIKOM, SE SE NADALJE PRIPOROČA IN JIM ČESTITA ZA OBCINSKI PRAZNIK

KOVINSKO PODJETJE RIBNICA

DELOVNIM LJUDEM NA SVOJEM OBMOČJU ČESTITA ZA OBCINSKI PRAZNIK

ZDRAVSTVENI DOM RIBNICA

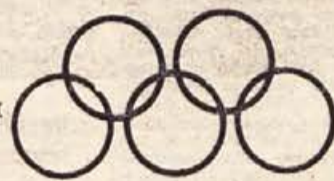
Z ZDRAVSTVENIMA POSTAJAMA V SODRAŽICI IN LOŠKEM POTOKU.

ŽIČNICA LJUBLJANA OBRAT RIBNICA

PRIDRUŽUJEMO SE ČESTITKAM DELOVNIH KOLEKTIVOV ZA OBCINSKI PRAZNIK IN ŽELIMO OB TEJ PRILOŽNOSTI VSEM GOSPODARSKIM ORGANIZACIJAM V OBČINI NADALJNJI NAPREDEK.

PLETILNICA ŽIČNIH MREŽ SODRAŽICA

VOŠCI ZA PRAZNIK RIBNIŠKE OBČINE VSEM DELOVNIM LJUDEM Z ŽELJO, DA BI SE SE NAPREJ USPEŠNO TRUDILI ZA ČIM HITREJSI RAZVOJ NA VSEH PODROČJIH.



KMETIJSKA ZADRUGA RIBNICA

VOŠCI ZA PRAZNIK VSEM KMETOVALCEM V OBČINI, ZLASTI PA TISTIM, KI Z ZADRUGO POGODBENO SODELUJEJO.

Naravne lepote naših krajev so sposobne privabiti številne izletnike in turiste. Naša skrb pa je, da bomo lepo uredili kraje in naselja in nuditi turistom prijetno bivanje.

Za občinski praznik čestitamo vsem občanom z željo, da bi se skupno zavzeli za hitrejši razvoj turizma pri nas!

TURISTIČNO OLEPŠEVALNO DRUŠTVO RIBNICA

Pred novo turistično sezono smo se dobro založili z že znanimi turističnimi spominki.

Turisti, obiščite Ribnico in našo trgovino s spominki! Ne bo vam žal.

ISKRENA VOŠČILA VSEM DELOVNIM LJUDEM NA OBMOČJU NAŠE ZADRUGE!

KMETIJSKA ZADRUGA LOŠKI POTOK

TRGOVSKO PODJETJE

„JELKA“ RIBNICA

S SVOJIMI POSLOVALNICAMI V LOŠKEM POTOKU, SODRAŽICI, RIBNICI, DOLENJI VASI IN GRČARICAH

NUDI BOGATE IZBIRE BLAGA PO SOLIDNIH CENAH IN DOBRO POSTREŽBO. — VSEM POTROŠNIKOM ČESTITA ZA PRAZNIK OBČINE RIBNICA IN SE JIM TUDI VNAPREJ PRIPOROČA!



O dolenjskih lovskih razmerah

V zadnjem času se zelo veliko razpravlja in polemizira o lovskih razmerah v Sloveniji. Zato smo tudi dolenjski lovci prisiljeni, da javno spregovorimo o lovskih problemih, ki so za Dolensko, predvsem pa za najbližje okolice Novega mesta, še posebno problematični. Mnenja smo, da so naši problemi stvar vseh občanov, ker je lovstvo za skupnost gospodarska panoga ter samo za posameznika šport. Vendar se v naši občinski skupnosti lovstvo obravnava popolnoma drugače kot gozdarstvo in kmetijstvo, čeprav so to tri gospodarske dejavnosti, ki morajo živeti v sožitju. Lovci, predvsem iz najbližje okolice Novega mesta, se v zadnjem času nimamo kaj pritoževati glede sodelovanja z gozdarji oziroma z gozdnimi upravami. Toda to sodelovanje je bolj prijateljskega značaja, sloni predvsem na osebnem poznavanju med lovci in gozdarji. Ni pa to sodelovanje nikjer uzakonjeno z občinskim statutom. Verjetno se pristojni organi premalo zavedajo, kam spada lovstvo v občinski skupnosti.

Občinska skupščina mora po zakonu o lovu odločati o mejah LD, o oddaji ali odvzemu lovišča posameznim LD; ima pravico odrediti znižanje števila divjadi, če bi bila le-ta škodljiva za kmetijstvo ali gozdarstvo; imenuje komisije za ugotavljanje lovske škode; imenuje komisije za lovence in lovske čuvaje; postavlja in razrešuje lovske čuvaje, zapre lovske čuvaje, izdaja dovoljenja za nastavljanje strupov itd.

Iz tega vidimo, da so pristojnosti občine v tej gospodarski panogi obsežne, žal pa jo nekateri nelovci smatrajo za izključno športno panogo. Da bi lovstvo dobilo enako-pravno mesto z drugimi gospodarskimi in ostalimi organizacijami, mora biti zajeto v občinskem statutu, saj bo v bodoče vse bolj odvisno od politike, ki jo vodijo družbeno-politične skupnosti in delovne organizacije na področju kmetijstva in gozdarstva, o čemer že dalj časa teče polemika. Seveda smo lovci v veliki meri sami krivi, ker o teh problemih nismo razpravljali na širši osnovi z občani in jim skušali to problematiko pojasniti. Naš namen je torej zamujeno nadoknaditi.

Lovstvo je za skupnost gospodarska panoga

Divjad je splošno ljudsko premoženje. Zakon o lovu v 3. členu objavlja splošno načelo, da je lov pod nadzorom organov ljudske oblasti ter da je občinski LO (prej okrajni) tisti organ, ki upravlja in gospodari s splošnim ljudskim premoženjem. Iz tega sledi, da je sedaj občina temeljna družbeno-politična in ekonomska skupnost, v kateri si občani zagotavljajo materialne in druge pogoje. Torej je nujno, da ureja občina tudi odnose med posameznimi organizacijami oz. odnose med posameznimi gospodarskimi panogami. Zato smo dolenjski lovci mnenja, da mora tudi lovstvo v naši občini najti mesto, ki mu po dejavnosti pripada. Če poudarjamo, da je lovstvo za skupnost gospodarska panoga, ker praktično naš lovec od lova nima, oziroma ne sme imeti materialnih koristi, je upravičena zahteva lovske organizacije, da naj bi družba prispevala del sredstev

za lovske čuvajske službe in povračilo škode, ki jo napravijo divjadi.

Mogoče se bo ta zahteva nekaterim gospodarstvenikom zdelo smešna, toda upoštevati moramo, da v naših loviščih prevladuje črna divjad, ki povzroča največ škode poljedelstvu. Divji prašiči in medvedovi so potepuška in nestalna divjad, ki danes vpadne na polje tukaj, jutri tam. To pa zahteva od lovcev veliko truda in prečutih noči. Zato bi bilo prav, ko bi del sredstev za povračilo škode in za vzdrževanje čuvajske službe morale prevzeti kmetijske organizacije, del pa lovske.

Ta problem načenjamo iz sledečih razlogov: Smo tik pred uveljavitvijo novega lovskega zakona, ki postavlja predvsem na Dolenskem lovske družine (organizacije) pred pereč ekonomski problem; vsaka LD bo morala imeti poklicnega lovskega čuvaja, ki bo z minimalnimi osebnimi prejemki obremenjeval posamezno lovsko organizacijo (LD) za okrog 630.000 din letno. Vzemimo za primer LD Novo mesto, ki ima 25 članov; to zneso na posameznika 25.000 din letno. (V bodoče bodo verjetno člani z manjšimi osebnimi dohodki odstopili, ker ne bodo zmogli finančnih bremen.) Potem moramo k tem izdatkom prišteti minimalno lovske škode, to je 250.000 din letno, letno nabavo 15 zajcev, 50 fazanov, 30 jerebic, 200 kg kamene soli, 1500 kg kornuza, 200 kg kostanjov, 500 kg travnate krme, 150 kg semen za remize, 800 kg gnojil za remize, pripravo 5 remiz, obnovitev letno najmanj 5 visokih prež, vzdrževanje 5 krmišč za srnjad in jelenjad ter vzdrževanje okrog 20 fazanjih krmišč. To zneso skupno okrog 1.123.750 din. Posebej pa moramo v LD Novo mesto prišteti še izdatke za medvedje krmišče, ki ga zalagamo povprečno 8 mesecev v letu, kar je v minulem lovskem letu zneslo okrog 112.000 din. Vsi navedeni izdatki so minimalni.

Različni pogoji za lovsko gospodarjenje

Poudarjam, da ta primer LD Novo mesto navajamo zgolj v ilustracijo, ki naj prikaže na-

sim občanom, da so nekatere LD v danih razmerah le dobro gospodarile za zaupanimi lovišči po dosežanjem načelu: "Kolikor iz lovišča, toliko v lovišče." To potrjujejo tudi gospodarske analize.

Vendar so pogoji za dobro gospodarjenje na Dolenskem zelo različni. Verjetno smo vsi dolenjski lovci enakega mnenja glede tega, da se naše lovske razmere zelo razlikujejo od razmer v loviščih, ki se trenutno vzdržujejo predvsem z lovskim turizmom, ker je ta v zadnjem času postal v nekaterih predelih Slovenije že prava manija. O lovskih razmerah pri nas smo zelo malo pisali, tako v našem strokovnem glasilu kot v ostalem časopisu,

ljivci, medtem ko poljska vrana uniči nad 6 kg žitaric letno. Znano je, da fazan in poljska jerebica vzdržujeta štajerski in pomurski lovski turizem, seveda poleg poljskega zajca, ki ga v naših razmerah tudi ni mogoče toliko gojiti, da bi prišel v poštev za odstrel v večjih množinah. Saj je splošno znano, da tuji lovci in lovski turisti žele veliko upleniti in niso zadovoljni z dvema ali tremi živalmi, za katere bi se morali po naših gričih pehati ves dan. Na Dolenskem so v zadnjih letih zelo redki primeri, da bi v enodnevem lovu 15 lovcev uplenilo 15 zajcev. Dolenjski lovci bi bili s takim plenom zelo zadovoljni, lovski turist pa bi se ob njem kvečjemu pomilovalno nasmehnil. Vse več poljedelskih površin prehaja iz osebne lastnine v družbeno last, kjer se obdelujejo predvsem s stroji (kosilnice itd.) ter uporabljajo vse več agrokemičnih sredstev. Kako pa



- Kaj pa Črnuh tako ošabno viha svoja okla?
- Mar ne veš, da je eden redkih 'kapitalnih kosov' v našem revirju?

Če ni dogovorov med lovci in gozdarji...

Razumljivo, da na vse te pereče probleme v nižinskem predelu lovišča lovci brez pomoči organov komunne in ostalih občanov ne moremo veliko vplivati. To je tudi eden izmed glavnih vzrokov, da je v lovišču LD Novo mesto stalež plemenite parkljaste divjadi tako porazen. Navedli bomo samo en primer iz preteklosti, katerega posledice bomo še dolgo

vezujejo k zorečim poljskim pridelkom. Toda zjutraj jih navadno odvežejo, da se ti »dobri« nočni čuvaji potem potepajo po lovišču. Njihov plen pa je mlada plemenita divjad, saj se divjega prašiča ali medveda tak vaški »bevskač« ne upa lotiti.

O »domačih« in o roških medvedih

V centralnem delu lovišča LD Novo mesto je precej medvedov. Nekaj od teh je avtohtonih, še več pa je »prišlekova« iz roških gojitvenih lovišč. Ti prihajajo, ko zori trta, iz kočevskih gozdov na gostijo. Tudi oves, proso in mlečna koruza jim gredo v slast. Za lovišče pa so škodljive posebno vodeče medvedke v poznih pomladnih in prvih poletnih mesecih, predvsem za mlado srnjad. V iztrežkih teh kosmatincev smo že velikokrat našli diaško srnjadi. Seveda najde taka medvedka, ko išče vse noči hrano zase in svoj zarod, tudi kako poginulo srno, toda v zadnjih treh letih je srnjad, ki je preživeela »gozdarsko selekcijo« v letih 1957 do 1958 v revirju Brezova reber, zdrava.

Trditve nekaterih izkušenih lovcev v LD Novo mesto, da medvedje uničujejo srnjad, je točna. Kot smo že omenili, smo lovci temu predelu lovišča posvetili največ skrbi. Zgradili smo lovske kočice s pomočjo gozdarjev, uredili oziroma zasadili 5 remiz v okolici najbolj ogroženega naselja Brezova reber, uredili za medvede v bližini tega naselja centralno krmišče, ki ga zalagamo povprečno 8 mesecev v letu, kar je veliko finančno breme za LD. Morda bo kdo od lovcev dejal: »Saj vam služi za odstrel medvedov, listič in ostalih lovskih škodljivcev!« Toda krmišče vzdržujemo že 13 let, v tem času pa smo imeli samo tri inozemske lovske turiste, oziroma smo uplenili 3 medvede, kar nikakor ne krije izdatkov za krmišče. Smo pa s krmiščem zmanjšali škodo na okoliških poljih, zaradi česar ga tudi vzdržujemo. Zgradili smo 23 visokih prež za opazovanje in odstrel divjadi, 31 solnic in postavili dve večji krmišči za jelenne in srne ter uredili nekaj napajališč v revirju.

To je samo nekaj naprav, katerim posvečamo glavno pozornost. Ne moremo pa navedeti vseh ostalih dejavnosti, ki zahtevajo od lovca ogromno truda, ter nešteto noči, prečutih ur in visokih prežah ob zorečih poljskih pridelkih ali sredi gozdov, ko včasih viharji lomijo vrhove dreves. Za tako dejavnost je pač potrebno precej idealizma, ki pa je največkrat nagajen z neuspehom in kritiko občanov.

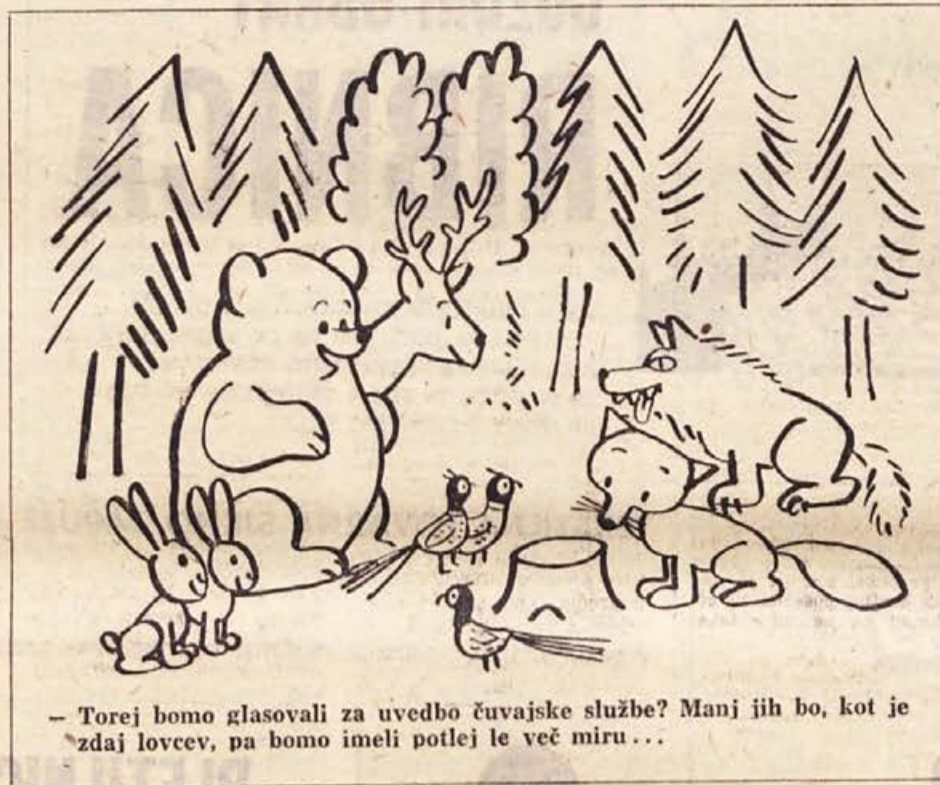
Parkljaste divjadi imamo premalo

Kjub vsem naporom pa so rezultati gojitve skromni. Lovišče je revno s parkljasto divjajo. Ima sicer primerna pasišča, vendar je skoraj brez vode. V lovišču se nahajata dve dobri napajališči, vendar sta stalno onesnaženi po divjih prašičih in medvedih. Kjer pa se ti »smrdiljivi« kalužijo in napajajo, tja srne in jeleni ne hodijo pit. Zaradi tega je bilo pred vojno v tem delu lovišča veliko več srnjadi. Takrat je bil medved redkost, divjih prašičev pa sploh ni bilo, v lovišču je bil mir in dobro organizirana čuvajska služba.

Imamo pogoje za organiziran lovski turizem?

Ali po vseh naštetih težavah, ki so v loviščih v okolici Novega mesta približno

(Nadaljevanje na 9. str.)



- Torej bomo glasovali za uvedbo čuvajske službe? Manj jih bo, kot je zdaj lovcev, pa bomo imeli potlej le več miru...

na najmanj pa v našem pokrajinskem glasilu Dolenskem listu. Če danes ne moremo razpravljati o lovskem turizmu v naših nižinskih loviščih, tega mi, dolenjski lovci, nismo krivi. Po vojni smo storili vse, kar je bilo mogoče, za nasaditev in gojitev poljske perjadi. Uvozili smo na stotine fazanov in tisoče fazanjih jajc, na stotine jerebic ter desetine zajcev za osvežitev krvi, toda brez pravega uspeha. Da bi omogočili poljski perjadi vsaj skromno življenje, smo zgradili desetine krmišč ter jih v zimskih mesecih redno zalagali s krmo. Samo LD Novo mesto je v zadnjih treh letih nabavilo čez 5000 kg kornuza na storiž. Naši člani so v najslabšem vremenu raznašali krmo po lovišču, prirejali smo prave »hajke« na roparice in poljske škodljivce. Toda komaj se je pojavila ta prelepa perjad na poljih, so kmetje že začeli godrnjati: »Se tega uničevalca poljskih kultur nam je bilo treba!«

Razlika med dolenjskim ter štajerskim in pomurskim kmetom

Kolikokrat smo našli podrti krmišča za fazane, ob košnjah in žetvi je bilo uničenih nešteto gnezdi, pobitih nešteto jajc. Seveda so tudi med našimi kmeti ljubitelji naravnih lepote, vendar so bolj redki.

Kako drugače je to v Pomurju in na Štajerskem, kjer kmetje sami fazanja ali jerebičja jajca polagajo domači perjadi in valjenje, ker se dobro zavedajo, kako koristna je ta poljska perjad pri uničevanju poljedelskih insektov. Analize zahodnoevropskih kmetijskih inštitutov dokazujejo, da tvorijo tri četrti hrane pri fazanu škod-

to vpliva na gojitev in vzdrževanje poljske divjadi, ki pride v poštev za izvajanje lovskega turizma, na to vprašanje naj odgovorijo kmetijski strokovnjaki, ki ta sredstva in kemikalije za intenzivno obdelavo kmetijskih površin uporabljajo!

Divjad ima čedalje manj mirnih količkov

Kje je vzrok za take in podobne lovske razmere na Dolenskem, predvsem v najbližji okolici Novega mesta? Vzrokov za to je seveda nešteto, eden je tudi ta, da se je Dolenski pred vojno v lovske etičnem in kulturnem pogledu posvečalo zelo malo pozornosti in da so bila vsa boljša lovišča lastnina fevdalcev oziroma veleposestnikov, ti pa so se zelo malo brigali za lovsko kulturo, ker so iskali v loviščih le osebni užitek in materialne koristi od plena. Razumljivo, da se je zaradi takih razmer razvijal tudi divji lov. Zato imamo še sedaj v nekaterih loviščih težave, saj ponekod velja divji lovec in zankar še vedno za junaka. Vendar se zaradi čedalje višje življenjske ravnine in splošnega napredka tudi te razmere boljšajo.

Če smo ugotovili, da so nižinska lovišča v okolici Novega mesta tako rekoč uničena, moramo navesti še vzroke, ki so na to vplivali. Naglo se razvijajoča industrija je pritegnila tisoče novih prebivalcev, ki ob prostem času iščejo oddiha v naravi. Tako skoraj ni najti mirnega količka, kjer bi se divjad lahko zadrževala. Potem so tu komunikacije, ki potekajo skozi Dolensko. Tako je bilo samo na relativno kratkem odseku avto ceste med Kartelcem in Markovcem v zadnjih dveh letih uničenih 17 srn. Poseben problem so Cigani in njihovi netopuški psi, ki so nam uničili veliko mlade divjadi v okolici Suhorja, Dolnje Straže in Prečne.

občutili v centralnem delu lovišča. V letih po vojni se je število srnjadi občutno zvečalo. Tudi jelenjad se je pojavljala tu in tam, toda to nekaterim strokovnjakom s področja gozdarstva ni bilo po volji. V svoji »ekonomičnosti« so mlade gozdne nasade zaščitili pred srnjadjo in jelenjadjo tako, da smo spomladi 1957 samo v oddelku 12 a v revirju »Brezova reber« našli 9 poginulih srn. Ali se ne bi gozdarji lahko z lovci poprej pomenili?

Kot že omenjeno, kmetovalci nekontrolirano uporabljajo agrokemična sredstva. Tako smo v predelu Mestne hoste med Cegelnico in Češčo vasjo našli v minulem lovskem letu 5 poginulih srn, ki so bile zastrupljene. — Take lovske razmere našim mnenju niso samo stvar lovcev, pač pa vseh občanov.

Lovec premisli preden vzdigne puško!

Večina občanov gleda lovca kot plenitelja, ki hodi po gozdocih zgolj za zabavo, le malo ljudi vidi v njem občana, ki skuša v teh skromnih pogojih storiti čim več za ohranitev živih naravnih lepote. Lahko za nesljivo trdim, da večina lovcev na Dolenskem temeljito premisli, preden vzdigne orožje na divjad, to pa predvsem zaradi tega, ker hoče očuvati divjad, ki smo jo v povojnih letih v težavo vzgojili. To je lelih v težavo vzrokov, da bli tudi eden izmed vzrokov, da LD smo lovci organizirani v LD Novo mesto, začeli posvečati več pozornosti gojitvi plemenite divjadi v našem centralnem sredogorskem lovišču Brezova reber.

Toda tudi tukaj so težave. Melimo na sedem naselij, katerih polja so izpostavljena v času zorenja žitaric in ostalih kultur vpadu divjadi, predvsem divjih prašičev in medvedov. Kmetje v teh naseljih, to je na Daljnem vrhu, Kuzarjem kalu, Jablanu, Globodolu, Planem, na Brezovi reber, v Lipovcu ter v Dolni Straži imajo za zaščito pridelkov skoraj pri vsaki hiši po enega ali dva psa, ki jih v večernih urah pri-



Takole so pred nedavnim »levili« divjega merjasca nekje v Suhi krajini...

Mladina pravi: več sredstev za kadre!

Občinski komite ZMS v Novem mestu je organiziral v Šmarjških Toplicah od 4. do 8. marca seminar za svoje člane in predsednike nekaterih večjih aktivov ZMS. Na seminarju so predavali družbeno-politični delavci o kmetijskem vprašanju v novomeški občini, delu družbenih služb pri skupščini občine, aktualnih nalogah ZK, SZDL in sindikalnih organizacij ter o delu občinskega komiteja ZMS z mladinskimi aktivimi.

V razpravi so mladinci kmetijstvu največ nekvificiranih delavcev. Menili so tu teže težave vaške mladine, ki odhaja v mesta, ker ne vidi bodočnosti v kmetijstvu. Zlasti je res, da delajo kmetovalci v težjih pogojih kot industrijski delavci, osebni prejemki pa so v kmetijstvu precej nižji.

Udeleženci seminarja so poudarili, da je treba v kmetijskih delovnih organizacijah organizirati sistem izobraževanja, ker je prav v

Mnenje, naj bi mladinski aktivni skrbeli le za kulturno-zabavno ter športno življenje ni pravilno, ker odvrta mladino od reševanja njene problematike.

Ko je tekla beseda o izobraževanju in kadrovanju mladine, so ugotovili, da je za kadre namenjenih še vse premalo sredstev. Kdor investira le v stroje in zidove, še ne bo imel moderne proizvodnje. ZMS mora zahtevati, da bodo pripravljena tudi sredstva za kadre.

Razen tega je bila na seminarju obravnavana tudi ostala problematika, ki jo mladina rešuje pri svojem delu. Dijaki srednjih in strokovnih šol bi se morali bolj prizadevati za uveljavljanje dijaške samouprave. Poudarili so, da morajo dijaki sodelovati pri izdelavi statinov šol. V njih naj bodo zastopane vse dosežane pridobitve razredne in šolske skupnosti.

Z vsemi sklepi seminarja bo občinski komite ZMS seznanil aktivne ZMS. Vsa ta in podobna vprašanja bo obravnavala tudi republiška konferenca ZMS, ki bo v Ljubljani 3. in 4. april.

H. V.



Miha Maleš: MLADOST (barvna litografija, 1957)

Navidezna ali resnična nedelavnost?

V tovarni šivalnih strojev na Mirni šteje mladinski aktiv okoli 90 članov. Toda o njegovem delu je kaj malo slišati, vsaj o delu organizacije ne, čeprav si posamezniki tu in tam po svoje prizadevajo.

Zanimivo je, da nedelavnost mladine v tem kolektivu že več let pojasnjujejo z istimi ugotovitvami: mladina se vozi, vajenci nečejo na sestanke, vodstvo aktivne ne zna organizirati privlačnih sestankov itn. Resnica pa bo

bržkas drugače. Potrebno bi jo bilo iskati v zanemarjenih odnosih vodstva delovne organizacije do mladinskega aktivna. V tem smislu so znatno popustile tudi politične organizacije in samoupravni ter upravniki v podjetju. Že to, da nekateri od vodilnih ugotavljajo, da so s nekako vabili mladince na seje delavskega sveta, da pa zdaj ni več tega, je zelo važno dejstvo za razumevanje razmer, v katerih se je znašla mladinska organizacija. Vodilni prav tako spregledajo delovne programe mladine. »Mladina nam je vršnih dostavljala zelo pregledne programe, zato smo ji pomagali, ne da bi nas bilo treba posebej pripravljati. Tudi zdaj bi lahko, če bi imeli kaj otpljivega v roki. Tako pa... saj niti ne vemo, če mladinski aktiv sploh obstaja!«

Prav gotovo je res, da vsaka takakoli podobna izjava (beri sugotiviteve) cilja na to, da je resnica o nedelavnosti mladih slej ko prej v pomanjkanju slikov in spodbud. Če pa je glavna ovira res v tem, da posamezniki v vodstvu podjetja ne dobe v roke delovnih programov mladine, li se morali podvzati in vprašanje rešiti. Vendar mladina (tista v organizaciji) menda ni sama sposobna napraviti tak program. Zato bi morali poklicati na pomoč mlado inteligenco (iz vrst tehničnega in strokovnega kadra), ki bi se v danih razmerah bolje znašla od povprečno izobraženega mladince. Toda spet se vsiljuje pomislek, če je to dovolj za delo neke organizacije. Čeprav bi formalni strani pogoja za boljše delo zadostili, pa bi zelo težko pričakovali vidnejši uspeh. To bo vse dotlej, dokler bodo nedelavnost mladine v tovarni pojasnjevali z dvomljivimi razlogi.

»Preveč smo se zadrževali pri samem pojmu tekmovanja, ker si nismo bili na jasnem, kakšno naj bo, kaj je treba upoštevati in kako je možno sodelovati. Zdaj, ko je tekmovanje podaljšano do 25. maja, se bodo morda posamezna podjetja vključila vanj.«

»Vaše podjetje je eno redkih na Dolenjskem, ki ima toliko mladih delavcev.«

»V Kemo-Opremi je 80 odstotkov ljudi do 25. leta starosti. Primerno temu je mladina zastopana v upravnih in samoupravnih organih. Moram reči, da je pri nas delo mladine dobro steklo in nimate ovir. Mladina sama je zainteresirana, da dobi podjetje čim prej nove prostore. Na sestanku smo sklenili, da bo vsak mladinec pri tej gradnji opravil 50 ur prostovoljnega dela. V zameno za to jim bo podjetje dalo klubski prostor.«

I. Z.

■ V tovarni »Jugoturnina« v Kralovcu so pred kratkim preizkusili ladijski motor z močjo 3750 KS. To je največji ladijski motor, ki so ga izdelali v tej tovarni. Dobavili ga bodo puljski ladjedelci, ki ga bo vgradila v eno izmed večjih potniških ladij za Jadransko linjsko plovo na Reki. Po naročilu neke poljske ladjedelnice pa bodo v karlovaški tovarni izdelali tudi ladijski motor z 2650 KS.

Mladinski seminar v Brežicah

Občinski komite ZMS Brežice je 11. marca organiziral v dijaškem domu seminar za odbore vseh mladinskih aktivov v občini. Seminar je delal v dveh skupinah. Dopolodne so se mladinci med drugim seznanili z aktualno problematiko v gospodarstvu in v ta namen poslušali primerna predavanja. Mladincem je najprej spregovorila Milica Avsec, šef oddelka za gospodarstvo in finance pri občinski skupščini Brežice. Predavala je o gospodarstvu in z odstotki podkrepila posamezna povečanja po družbenem planu za leto 1964. Drugo predavanje je imela Špela Pirnat, občinski sodnik za prekrške, in sicer o statutu občinske skupščine. Trenutno te teme najbolj zanimajo občane, kar je dokazala tudi zelo živahna razprava. Mladinci so poročali o gospodarskih uspehih in problemih v svo-

jih podjetjih in razpravljali o izboljšavah. Dali so nekaj predlogov za statute, ki bodo predloženi komisiji za sestavo statuta pri občinski skupščini.

Dopolodne so se mladinci razdelili v dve skupini. Ideološka skupina aktivov je imela predavanje o idejnosti in idejni vzgoji človeka; predaval je tovarnik Skalar, Miha Pipan, predstavnik Ideološke komisije pri okrajnem komiteju ZMS v Celju, pa je vodil razgovor o metodah in oblikah idejno-vzgojnega dela. Ostali mladinci so razpravljali o nalogah mladine v komuni ter o organizacijsko-tehničnih vprašanjih. Po končanem predavanju so mladinci na skupnem plenarnem zasedanju, ki ga je vodil Vlado Deržič, predsednik občinskega odbora SZDL, sprejeli več sklepov in smernic za delo v aktivih. Tml.

ZAKAJ SE JE MLADINA PREMALO UVELJAVILA

Nedavno tega je bila v Črnomlju razširjena seja občinskega komiteja ZMS, na kateri so razpravljali predvsem o vzgoji in izobraževanju mladine. Ko so analizirali sodelovanje mladih v organih samoupravljanja, so ugotovili, da ne opravljajo svojih nalog tako, kot smo pričakovali. Vse premalo posegajo v razprave o proizvodnih problemih podjetij, o izboljšanju tehnologije, o strokovnem usposabljanju in tudi premalo sodelujejo pri pomembnih odločitvah. Vzroke za to pa so udeleženci plenuma kaj kmalu našli.

Mladina, ki je bila izvoljena v organe samoupravljanja, ni bila pripravljena na tako odgovorno delo in ni bila dovolj seznanjena z vlogo, pravicami in dolžnostmi teh organov, zato je jasno, da kaj posebnega ni mogla prispevati. Vse to je plenum privedlo do sklepa, da bo v kratkem organiziral več seminarjev za mlade proizvajalce — upravljavce.

V razpravi so poudarili, da bi morale šole posvetiti več pozornosti idejni in moralni vzgoji mladega rodu in njihove sile usmerjati v ustvarjalnost, izobraževanje in socialistično vzgojo. Mladini bi bilo treba nuditi več pravega razvedrila, razen tega pa jo pritegniti v organizacije in društva, kot so: Počitniška zveza, taborniki, Planinsko društvo, Društvo jamarjev ter razna kulturno-umetniška društva. Tu naj bi mladim našli take oblike dela, ki bi jih privlačile bolj kot gostinski lokali.

Ko so člani plenuma razpravljali o strokovnih kadrih in stipendiranju, so ugotovili, da stipendijska politika v črnomljski občini doslej ni bila dovolj smotrna. Razen tega so stipendije prenizke. Visokoteci iz domače občine dobe povprečno 8.000 — 12.000 din stipendije, podjetja iz drugih krajev pa nudijo študentom še enkrat več, zato ni čudno, če je nekaj visokošolcev že razpisalo stipendijske pogodbe. Ker pa je pomanjkanje strokovnjakov prav v Beli krajini posebno pereč problem, bi bilo treba že zdaj računati na posledice take stipendijske politike.

Plenum, na katerem so bili prisotni vsi predsedniki mladinskih aktivov, predsedniki komisij pri občinskem komiteju ter predstavniki družbeno-političnih organizacij in društev, kakor tudi občinske skupščine, je zelo uspel. Upamo, da bo glas mladih vendarle pridelal do odgovornih organov v občini in da bo v bodoče čutili več skrbi za vzgojo mladega rodu in strokovnjakov.

JOŽE SKOP

O dolenjskih lovskih razmerah

(Nadaljevanje z 8. str.)

povsod enake, še lahko govorimo o organiziranem lovskem turizmu? Brez pomoči odgovornih komunalnih ozioroma občinskih organov ne bo šlo. Potrebna je predvsem dobro organizirana čuvajska služba. Toda s tem se nekateri lovci ne strinjajo povsem. Ali bodo finančni izdatki za čuvajsko službo tudi upravičeni? Ali bodo uspeli gojiti boljše kot so danes, ko večina lovec vlaga skoraj ves svoj prosti čas v lovišče? Nastane tudi vprašanje, kdo bo to zmogel. Dosedanja finančna bremenena so lovske organizacije reševale po načelu: kolikor iz lovišča, toliko v lovišče, plus lovska škoda. Toda zaradi naštetih problemov, ki veljajo predvsem za revna in ogrožena lovišča, nastane resno vprašanje, odkod sredstva za čuvajsko službo, ki naj bi pospeševala lovski turizem, od katerega je odvisen obstoj nekaterih lovskih organizacij.

zemskimi lovskimi turisti vedno manj, divji prašič pa je znan potepuh, ki se pojavlja zdaj na tem koncu lovišča, zdaj na drugem. Za odstrel bi bili primerni predvsem trofejni merjasci, kajti za vo-dečo svinjjo ali miadiča se lovski turist ne bo zanimal. Vemo pa iz izkušnje, da mora biti trofejni merjasec star vsaj 5 do 7 let. Taki pa so v naših loviščih bolj redki in veliko bolj previdni kot medved. Ali bo potemtakem poklicni lovec oziroma lovski čuvaj lahko v vsakem primeru tudi jamčil za uspeh lova? Inozemski turist pač ne bo v kakršnih koli pogojih prečkal več noči zapovrstjo ob zorečem polju, kot se to dogaja pri nas! Ni problem upleniti medveda na krmišču, mnogo težje je upleniti takega previdnega in preračunljivega potepuškega parkljanja. Vprašanje je tudi, koliko terena lahko uspešno nadzoruje lovski čuvaj. Vsako naše lovišče presega 4000 hektarov. Če hoče lovski čuvaj uspešno nadzorovati lovišče, pa je 2000 hektarov več kot dovolj.

mnenju bi bilo treba nekatere pojave v zvezi s tem problemom nekoliko bolj pretehtati. Integracija je postala v zadnjem času precej splošen pojav in v nekaterih predelih Slovenije v lovskih organizacijah se poteka ali pa se je že izvršila. Toda glavni namen pri tem je bil koncentrirati finančna sredstva za vzdrževanje lovske-čuvajske službe ter lovski turizem. Kako je vse to izvedljivo pri lovskih družinah ali združenih lovskih organizacijah na Dolenjskem, je vprašanje zase. Ne moremo enostavno prenašati šablón iz Pomurja ali Štajerske, ko je na Dolenjskem še precej lovec, ki poznajo fazana samo po sliki, pač pa dobro poznajo divjega prašiča in medveda! Razumljivo je, da naštetih in ostalih problemov ne govorijo ravno v prid združevanju LD v danih razmerah. Nekateri lovci vidijo v združevanju samo povečanje težav, drugi pa samo ožji problem — rešitev finančnih sredstev, kar bi z združenimi lovskimi organizacijami verjetno bilo tudi rešeno. Toda samo finančno vprašanje še ne bo rešilo lova na Dolenjskem kot celote. Kjer ni idealizma, tudi ni uspehov! To velja za vsako organizacijo, toliko bolj za lovsko. Zeleli bi še razpravljati o tem vprašanju.

V imenu LD Novo mesto
Janko Kastelic

Medved in divji prašič ne čakata za vsakim drevesom...

Vsi smo si verjetno enoini, da za izvajanje lovskega turizma v naših loviščih pride v poštev predvsem črna divjad, to je medved in divji prašič. Toda kandidatov za odstrel medveda je med ino-

Kaj govori proti združevanju lovskih družin?

No, praksa je pokazala, kdo je imel prav. Mnogo razpravljamo o združevanju lovskih organizacij, češ da je v tem rešitev. Po našem

Pred sto leti v Novem mestu

Ta program je občina poslala posameznim uradom in društvom v mestu, okolici in v Ljubljani, ne da bi bila koga izrečno povabila. »Samo to je občina napravila:« pristavlja programu dopisnik Lajbaherice, hoteč s tem iznova podčrtati vse očitke, ki so v zadnjih letih leteli na občinski odbor v tej zadevi.

Ce občinski odbor ni vabil nikogar, so se zato toliko bolj podvzivali meščani sami: novomeški »Schützenvereine« je vabil ljubljanskega garda je pozvala in goste gardo iz Krškega in domoljubi so povabili »Južnega Sokola«. To je moral izvedeti tudi feljtonist A. R. v Ljubljani, in da bi se vse skupaj ne izmaličilo v kako »slovenarsko« manifestacijo, je 13. avgusta podrezal: »Kot čujemo, so ali bodo povabljena vsa tukajšnja društva,« misleč pri tem na turnerje, nemško telovadno društvo in filharmoni-

ha zagrenjena Lajbaherica je 17. avg. pisala v svojem ljubljanskem dopisu, da bo »Južni Sokol« v Novem mestu močno zastopan, »Laibacher Turnvereine« in »Filharmonična družba« pa, ki sta sicer prejela program, ne pa vabila, na slavnost ne bosta prišla. Obenem ugotavlja, da tudi Zgodovinsko društvo, ki je jubilejnim svečanostim že dlje časa posvečalo vso pozornost, ni prejelo vabila, kar da ne more biti dovolj opravičeno s principom slavnostnega odseka, da sploh nobenega društva posebej vabilo ne bo.

»Veliko govore — nič ne delajo...«

Novomeščani pa so imeli medtem samo to skrb, kako bi slavnostne dneve kar najbolj slovesno preživeli. Nihče ni več mislil na velike načrte preteklih dveh let. Stotero drobnih brig je rodilo stotero drobnih načrtov in stotero pre-

in Valentin Zarnik, zvesta vodil, ki ga je Zarnik leta 1862 napisal Levstiku: »Politika naša, mislim, je ta, da narod budimo, budimo in budimo iz zaspantstva na vsih ogljih, kjer se le da, posebno pa svoje mestjanstvo.«

Ob poteku novomeškega praznika so vsi naši časopisi prinašali obširna poročila: v »Novicah« Viljem Ogrinec in Valentin Zarnik, v celovškem »Slovenca« Josip Noll, v »Triglavu« neki R. in v Lajbaherici njen dopisnik Karel Kastelic.

Da je bilo vse mesto v zastavah in vencih, mlajih in cvetju, ni treba poudarjati; lokalna posebnost pa so bili venci iz trte z zelenimi grozdi. Dva slavoloka s slovenskimi napismi in številni slovenski transparenti so pričali o uspešni agitaciji peščice rodoljubov, zavest povezanosti z ostalimi kranjskimi mesti pa so ponazarjali grbi kranjskih mest na slavolokih in

hvali Nikodema Ravnikarja je vsa množica ob zvokih godbe in vzklikanju spremljala goste do mostu, kjer je vrsta deklet pričakovala Sokole in njihovo zastavo okrasila z dvema lipovima vencema in narodnim trakom. Množica je rasla vedno bolj, pozdravljanje ravno tako in ob zvokih »Naprej, zastava slave« je vkorakal »Južni Sokol« v Novo mesto. Na pot jim je sijalo sonce kot Napoleonu pri Slavkovem, pravi Zarnik, ki meni, da je bil ta pohod »za nemškutarijo, ki se je 500 let tam gnjezdila, šopirila in na videz že popolnoma vkoreninila, pravi Waterloo (= belgijska vas, pri kateri je Napoleon izgubil svojo zadnjo bitko)!«

Pogostitvi občinskih ubogih v drevoredu (ob nekdanjem pokopališču) in skupnem obedu meščanstva Slave!« je vkorakal (okrožno sodišče) je popoldne vse hitelo na Trate. Do 6000 ljudi po Kastelicu, 3—4000 po Ogrincu in nad 4000 po Zarniku se je zbralo na veselici. Godba in ples in obilno založene mize osmih krčmarjev so ustvarjale pravo razpoloženje, središče vsega zanimanja pa so s svojo telovadbo in petjem narodnih pesmi bili Sokoli, ki so po Zarniku imeli neznanško radovedno občinstvo od moža v prtenih hlačicah do najodličnejšega Novomeščana... kmetje, delavci, stregarji, stražarji, uradniki vseh oddelkov, fajmoštri, kaplanje, patri in fratri, prost, mestni župan, predsednik deželne sodnije, vse se je gnetlo okoli njih, med njimi tudi vitez Bosizio, zastopnik deželnega namestnika.

mlajih. Na rotovžu je poleg drugih visela tudi velika mestna zastava v modro—belo—rdeči barvi.

V petek, 18. avgusta, so prihajali prvi gostje, ljubljanski strelci, ki so v soboto po pozdravu grmskega graščaka Antona Smole prišli z nagradnim streljanjem. V soboto, 19. avgusta zvečer je okoli 300 meščanov zaman pričakovalo Krčane, ki jih je držal dež, ob osmih pa sta dva možnarska strela dala znak za razsvetljavo. Vse je bilo na nogah in spremljalo godbo pri njenem obhodu po mestu, in Kastelic pravi, da se je ob 10. zvečer človek komaj preril skozi množico.

Petstoletnica — »rojstni dan narodnega gibanja«

V nedeljo, 20. avgusta, se je po sprejemu krške garde, maši pri franciškanih in paradi obeh gard nagrnilo do poldruga tisoča ljudi v Kandiji k sprejemu Sokolov, ki jih je pozdravil L. Ravnikar z željo, »da bi današnji dan za dolensko stran zlata zora lepše dobe nastopil!« in »da svečanost 500-letnice in prihod Sokolcev bil je Novomestu rojstni dan narodnega gibanja«. Po za-

(Nadaljevanje in konec)

2. marca je brigada odšla po ranjence iz Dolenskega odreda in brigad, ki so se bojevali severno od železnice Ljubljana — Novo mesto. Toda pri vasi Lešče je padla v zasedo in se morala vrniti. Ranjen je bil komandant brigade poročnik Karel Dimnik — Cale, ki je vodil brigado od septembra 1944.

10. marca je bila huda borba z domobranci na vršičku in koti 374. 12. marca je skupno z jurišnim bataljonom 15. divizije brigada izvedla napad na Hnje in jih zavzela. Po boju je imela za boj sposobnih samo še 285 borcev. Sovražnik pa je dobival okrepitve v ljudeh in orožju tako rekoč neprestano, kolikor bolj so ga stiskale sile JA in zaveznikov proti Nemčiji. Brigade 7. korpusa so trpele izgube, okrepitve pa ni bilo od nikoder, razen 5. prekmorske, ki je prispela iz Dalmacije. Toda ti borci so bili slabo izvežbani za premikalno vojno in so v nekaj tednih pretrpeli strahovite izgube. Kljub temu so se morale naše brigade umikati vedno globlje v kočevske hribe.

15. brigada je 31. marca odbila izpad iz Novega mesta in pobila 12 domobrancev iz 4. pokretne bataljona. 5. aprila 1945 je odšla na sektor Lašče — Primož. 9. aprila je bila na sektorju okoli kote 870. Tu jo je zopet napadel sovražnik in ji prizadejal hude izgube. Padli so: komandant bataljona Anton Znidaršič, operativni oficir bataljona Franc Kobe iz Gabrja, pomočnik komisarja Mile Milčinič iz Metlike. Isti dan je pri Topli rebri umrl za ranami pomočnik komisarja brigade Miran Vrančič. 10. aprila 1945 je bila zopet precej ostra borba z domobranci na koti 897. 16. aprila pa je padel poročnik Ludvik

RUDI PUŠENJAK — URAGAN:

»Belokranjska brigada«

Vider, komandant 1. bataljona. Nato je nastopilo čudno zatišje, ki si ga je malokdo znal razlagati. Sovražnik se je umaknil v svoje postojanke. Od 24. aprila do 2. maja 1945 je trajal ta čuden mir, vrstili so se samo drobni patroljni spopadi. Tega dne pa je 15. brigada odšla za sovražnikom in pri Grčaricah napadla kamion umikajoče se nemške vojske ga zažgala, posadko pa pobila. Sovražnik je imel 17 mrtvih.

3. maja je 15. brigada zavzela Gotenico. Domobranci in Nemci so pričeli brez boja bežati. Takrat je brigada zaradi novincev iz 5. prekmorske štela 461 borcev. 6. maja je prispela brigada v osvobojeno Ribnico, 7. maja v Grosuplje, kjer je sovražnik dal manjši odpor. Se istega dne je prispela na Molnik pri Ljubljani in se tam borila ves 8. maj.

9. maja se je v osvobojeni Ljubljani 15. brigada srečala z borci 29. hercegovske divizije, ki so prišli iz smeri Vrhnike. Tako je bila 15. brigada 9. maja ob 3. uri zjutraj na Orljah, ob 4. uri na Bizoviku, ob 6.30 pa v Ljubljani, kjer se je nastanila okoli železniške postaje. Odtod je krenila proti Kamniku.

10. maja je v Kamniku prevzela in razorožila 5000 Nemcev, 13. maja je razorožila 800 ustašev in poslala v ujetništvo 4000 Nemcev. 14. maja je imela tudi zadnjo borbo v okolici Kamnika. Pobila je 150 četnikov, 50 pa jih je ujela.

Vojna je bila torej končana. V Kamniku je bil miting, na katerem je bila proslava, toda obenem se je razvedelo, da bo brigada razpuščena. Brigada, ki je postala v marčnih bojih 1945 v Suhi krajini udarna pod vodstvom vršilca dolžnosti komandanta brigade poročnika Lojzeta Goloba, je dala svoj kader v KNOJ, UDV in v razne oficirske šole. Malo je bilo takrat v njej Belokranjcev. Veliko jih je ostalo po bojiščih širom po Dolenski in posebno Suhi krajini, precej jih je odšlo v druge enote in razne vojaške in politične položaje. Toda dali so brigadi svoje ime, in še vedno so ljudje imenovali 15. brigado »belokranjsko«, čeprav je bilo leta 1945 v njej ravno Belokranjcev najmanj.

ti prve dolenske čitavnice! Spontanemu navdušenju, ki je sledilo tem besedam, pa Zarnik sam ni preveč verjel, ker v svojem opisu želi, naj bi Novomeščani tudi ostali mož narodnega preporoda, ma-

talnico, da bo »stala trdno kot skale ob Krki in svetli sijajno v izgled vsi deželci«. Da Zarnik in Erjavec tudi nista mirovala, ampak »budila in budila narod in mestjanstvo«, ni treba še posebej omenjati.



Postavljanje novomeškega vodnjaka v gorenjevstrijskem Trabergu. Vodnjak so mestni očetje prodali leta 1903 prof. C. Pammerju (desni za patrom, s persom za klobukom)

no družbo, ki bodo z zastavami in deputacijami »zgodovinsko važno slavnost najpomembnejšega mesta na Dolenskem« spremenili v pravi »Landesfest!« (= praznovanje dežele Kranjske).

Ko so Novomeščani brali te pobožne želje, je dr. E. H. Costa že imel v rokah povabilo na Sokole s sporočilom, da bodo za prevoz iz Krškega do Novega mesta in nazaj, kot tudi za hrano in stanovanje gostov skrbeli meščani sami. To je dr. Costa sporočil Sokolom s pristavkom, da bi bilo prav »to častno vabilo ne odreči, temveč v prav obilnem številu Novo mesto obiskati«, nakar se je prijavilo 57 članov, o čemer so »Novice« veselo zapisale: »Kakor slišimo, bode »Sokol« radosten spolni Novomeščanom to željo in si pridružil še čitavnicnih pevcev, da se z domačo pesmijo povzdigne slovesnost zgodovinskega glavnega dolenskega mesta.« pristavljajoč željo, »naj slovesna 500-letnica obenem bode prvoletnica pravega narodnega življenja v Novem mestu. Saj ne bo prezgodaj!« Na vabilo ljubljanskemu »Turnvereinu« pa so se podpisali le trije meščani! Zaradi tega neuspe-



Novo mesto pred zgraditvijo novega mostu

MK: „Razgledi v književnosti“

»Mladinska knjiga« v Ljubljani že dolgo ni postregla slovenski javnosti s tako tehtnim izborom, kot so »Razgledi v književnosti 1918–1941«, ki so nedavno izšli v zbirki »Kondora«. V knjigi je zastopanih sedemnajst najvidnejših predstavnikov slovenske kritike in esejistike, katerih predstavljene izbor 20 esejev in 12 kritik je bil napisan in objavljen med dvema vojnama. Najbolj je zastopan Josip

Vidmar s svojimi kritikami S. Gruma, A. Gradnika, M. Kranjca in Prežihovega Vornanca ter z deli, v katerih je obdelal van Goghova pisma in v katerih razmišlja o družbenem pomenu književnosti kot umetnosti. Ivo Brnčić je predstavljen z dvema esejema in tremi kritikami, ostali (S. Kosovel, F. Kozak, B. Ziherl in drugi) pa imajo manjši izbor.

Kot pravi urednik knjige France Zadravec so na te knjižne strani uvrščene le najbolj značilne sestavine iste literarne teorije in kritike, ki je v času med dvema vojnama krepila kritično in progresivno poglavitje in čistost umetniškega izraza in odraza vseh moralnih in socialnih posebnosti slovenskega naroda. Zbrana publicistika si je torej prizadevala opisati nazor kot tak in določiti njegovo mesto v umetniških stvaritvah in njegovem družbenem udejstvovanju. Priznati je treba, da sta tako založba kot Zadravec z »Razgledi« precej prispevala k spoznavanju publicistike istega obdobja na Sloven-

skem, ki je danes že zgodovina, tako da hoče biti izbor že neke vrste učbenik. To pa delu vsekakor ni v škodo. Knjigi je dodana spremna beseda s pojasnili nekaterih manj razumljivih mest in besednih vez.

V isti zbirki so pri isti založbi izšle »Izbrane pesmi« Otona Zupanciča, ki jih je uredil in jim spremno besedo dodal Janko Glaser. Glas-

ser je s tem opravil nedvomno pomembno in težko delo, saj se je bilo pri pesniku Zupancičevih kvaliteta in življenjskega dela težko odločiti za izbor, ki naj bi umetnika predstavil v njegovi popolnosti, ne da bi bila pri tem izpuščena kakšna bistvena sestavina njegovega dela.

OB NOVIH IZDAJAH »BORCA«

»POHORSKI BATALJON«

Naročniki in bralci knjig ter knjižnih zbirk, ki jih izdaja Zavod »Borec«, so pred kratkim obogatili knjižne police z dvema novima knjigama. To sta »Pohorski bataljon« Franceta Filipiča in »Oblaki nad sončno deželo« Črtomira Šinkovca. Deli sta dragocena pridobitev literature o našem narodno-osvobodilnem boju.

Filipičev »Pohorski bataljon« je podnaslovljen kot poglavje iz zgodovine narodno-osvobodilne borbe v severovzhodni Sloveniji. Knjiga se torej ne omejuje le na opis, dejanja in konec slavnega Pohorskega bataljona, v katerem je padel legendarni Alfonz Šarh-Iztok s svojimi mladoletnimi sinovi, ampak zajame čas od pojave partizanov na Pohorju do dogodkov po uničenju omenjenega bataljona. Zdi se, da vzbudi v bralca posebno pozornost način prikazovanja dogodkov, ki so si sledili v tem koncu Slovenije prva tri leta narodovega odpora proti fašističnemu nasilju. Pri tem se je pisec nasmotil na vrsto pisemnih dokumentov in ustne virove očividcev dogodkov izpred več kot 20 let. Priznati je treba, da si je Filipič pri pisanju krepko prizadeval. Omembe vredno je, da je zbiral gradivo in druge dokazne materiale celih 18 let. Naloga, ki jo je opravil, je zato vzorno opravljena. Knjigi daje precejšnjo vrednost tudi slikovna oprema, med katero so našli mesto mnogi pretresljivi dokumenti o naj-

težjih trenutkih iz zadnjih dni Pohorskega bataljona. Z vsem tem si je Filipič priboril eno zgornjih mest med osvetljevalci NOB.

Črtomir Šinkovec je podobno nalogo opravil, ki je napisal knjigo »Oblaki nad sončno deželo«. Ze sam naslov napoveduje, da se bo bralec na straneh te knjige seznanil z eno najbolj prizadetih pokrajin slovenskega ozemlja, s slovensko Primorsko. Ko knjigo prebiramo, se iz opisanih dokumentov izluči resnica, ki je primorsko ljudstvo ne bo nikoli pozabilo. Šinkovec se ni omejil le na leta vstaje in odpora proti fašističnemu nasilju, ki ga je Primorska trpela dolga desetletja. Njegovo pero je pisalo po obsežnejšem konceptu: zapisati je hotelo zgodovino slovenskega predela, najbolj izpostavljenega nevarnostim, ki so ogrožale narodovo nacionalno in kulturno samostojnost. Pisca se je celotno dogajanje posrečilo prikazati s precej izvirnim prijemom. Delo je nedvomno dokumentarne vrednosti, ker verno prikazuje, kako se je boril slovensko ljudstvo.



VABILO

na

IV. redni občni zbor PREŠERNOVE DRUŽBE

bo v nedeljo, 5. aprila 1964, ob 10. uri v Klubu ljudskih poslancev v Ljubljani, Puharjeva 7.

DNEVNI RED:

1. Poročilo tajništva.
2. Poročilo nadzornega odbora.
3. Volitve glavnega odbora.

Prof. Jovo Vasič

Na Bledu je umrl profesor Jovo Vasič, tam so ga 7. marca tudi pokopali. Njegova smrt je težko prizadela njegove domače, pa tudi njegove številne znanke in prijatelje. Jovo je bil po rodu Novomeščan, imel je vse znake pristnega Dolenjca: njegovo strokovno znanje — bil je zgodovinar, filozofsko fakulteto je dokončal v Ljubljani — je bilo bogato in temeljito. Učno snov je znal podajati zanimivo. Tudi v pogovoru je bil zmeraj temperamenten, živahen, razborit, šegav in duhovit.

Z Jovom sva se spoznala brž po vojni. Službovala sva že v poletju leta 1945 v isti hiši v ljubljanski kazini. On je bil v oddelku za srednje šole na ministrstvu za prostoto, ki ga je vodil takratni minister dr. Ferdo Kozak, jaz sem bil urednik Državne založbe Slovenije.

Profesor Jovo je bil stalen gost v našem uradništvu, ki ga je vodil tudi novomeški rojak prof. Jože Kos. Jovo se je zanimal za vse naše delo in knjige, mnogo je bral in je bil izredno tenkočuten kritik. V prostem času smo se mnogo družili in Jovo nam je pripovedoval o svojem bednem življenju v italijanskem taborišču v Gonarsu in Trevisu.

Pri pomenkih je bil navzoč tudi pesnik Igo Gruden, ki je vsa vtise iz laških internacij opisal v svoji pesniški zbirki »V pregnanstvu«. Prav tedaj je urejal prvo pesniško zbirko. — Z zamiljenim glasom je pravil Jovo spomine na dneve v italijanskih barakah.

Potem pa je prof. Vasič postal povsem drug človek, ko je začel odpirati svoje spomine na partizansko dobo. V partizane je vstopil po razsulu italijanske Mussolinijeve vladavine in se vključil v kulturno skupino na Primorskem. Postal je član ISDK (Igralske skupine IX. korpusa), ki je bila ustanovljena v decembru 1943 v Cerknem na Primorskem. Ta skupina, ki ji je bil Jovo važen člen in sodelavec, je delovala vse do 12. junija 1945 ter je prirejala uspele gledališke predstave in mitinge po vsem Primorskem.

Jovo je znal povedati iz svojega partizanskega življenja mnoge vesele zgodbe. Če jih ni zapisal in ohranil, je stihl škodo. Značiti se bo oglasil kdo njegovih tovarišev iz Igralske skupine in nam ohranil njegove anekdo-

te in spomine. Jovo je bil tudi zelo sposoben klavirist. Na izletih DZS nas je zmeraj spremljal in razveseljeval.



Pogreb Jovana Vasiča je dokazal, kako je bil m'adi mož in pedagog priljubljen. Ob njegovi smrti so izšli nekrologi v Glasu Gorenjske, Delu, pa tudi v tedniku TV 15. Prav je, da se ga spomni tudi Dolenjski list, saj je bil Jovo dolenjske gore list. Rojen je bil sicer v mestu pod Gorjanci, a je služboval zmeraj na Gorenjskem: na Bledu, na Ješenah in v Kranju. Naj mu bo ohranjen prijazen spomin!

JOZE ZUPANČIČ

P. Leonard Kalac

Pretekli teden je za vedno zaprl oči pesnik in knjižničar franciškankega samostana v Novem mestu p. Leonard Kalac. Umrl je komaj poldrugi mesec zatem, ko je tih in skromno praznoval 82-letnico svojega življenja. P. Leonard Kalac je prišel v Novo mesto pred več kot 30 leti. Takrat je bil že znan kot pesnik domoljubnih pesmi, posvečenih lepotam in življenju rodne Istre, kjer se je rodil 8. januarja 1882 v manjšem kraju blizu Pazina. Družina, iz katere je izšel, je dala hrvaški kulturi več pomembnih mož. Na tržaški gimnaziji je bil sošolec znanega kulturnega delavca in prevajalca dr. Rudolfa Moleta, v tem času pa je spoznal prežodaj umirlega Dragotina Ketteja. Kalac je začel pesnikovati na tržaški gimnaziji in njegove prve pesmi objavljene prav v slovenskih

in hrvaških dijaških rokopišnih listih tistih dni. Najraje je sodeloval s tistimi naprednimi duhovi, ki so budili narodno zavest med prebivalstvom Istre, kamor je začela že ob prelomu stoletja vse bolj prodirati romanizacija. Čeprav je Kalac živel v samostanu, ni prenehajal z začasnimi in nedvomno obetajočimi deloma. Svojo globoko domovinsko zavest in narodni ponos je izražal v pesmih, ki jih je od leta 1908 objavjal v najrazličnejših hrvaških listih in revijah, kot so bili: »Pučki prijatelje«, »Hrvatska škola«, »Naše kolos«, »Naša misao«, »Hrvatska prosveta«, »Istra« itd. Zlasti pomembno je bilo njegovo sodelovanje v »Istria«, ki je zbrala okrog sebe mnoge slovenske in hrvaške napredne ter od italijanskih oblasti preganjane ljudi. Kalac se ji je miselno pridružil predvsem potem, ko je bil iz rod-

Jaz, vihar, vas bom stri nocoj, ko pride na mojih krilih pomlad, čez polje vihar bom in čez goró in divjo svobodo proslavljal in rast.

In lomil bom krone in cvetje bral, ki se bo še v popkih skrivalo, da sok, ki se v njih prelival je, šumeč valoval čez dolino bo.

— Jaz sem majhno, majhno drevo, ko pride veter, igra se z menoj, in če, vihar, pozoveš me v boj, kako naj se borim — kako? —

Vihar poplavlja polje in les — kako, kako ti je, malo drevo? — V svobodi razstrlo je roke drevo in raste z viharjem do sinjih nebes.

(SREČKO KOSOVEL, DREVEŠA V DOLINI)

18. marca je minilo šestdeset let, ko se je v Sežani na Krasu rodil najpomembnejši pesnik svoje generacije — Srečko Kosovel. V svojih delih ni ovekovečil le tihih kraških gmajn, trpke rdeče zemlje med kraškimi skalami in temnih borov, marveč je vanje vnašal vso družbeno in socialno problematiko slovenskega naroda in svojega časa. Umrl je še mlad, v trindvajsetem letu, 27. maja 1926 v Tomaju. Po njem se je poimenovala ena izmed najboljših primorskih partizanskih brigad, po njem se je poimenoval partizanski moški pevski zbor, ki je poneseł hotenje svojega ljudstva prek narodnostnih meja.

ne Istre pregnan zaradi svojega patriotizma.

P. Kalac tudi po prihodu v Novo mesto ni odložil peresa. Svojih pesmi ni nikoli izdal v samostojni knjigi, pač pa so njegovi verzi, ki jih je pisal do zadnjega dne, raztreseni po revijah in listih. O njegovih pesniških plodovitosti je toliko, da je zabeležila jugoslovanska bibliografija samo do leta 1940 kar 93 Kalacovih del.

S književnostjo p. Kalac ni ni-

koli izgubil stika. Kof hrvaško pa je ljubil tudi slovensko knjigo. To se je kazalo tudi v njegovem knjižničarskem delu v samostanski knjižnici v Novem mestu, katero je vzorno urejal in povečaval. Nedvomno je izgubila Hrvatska s p. Kalcom kulturnega delavca, ki je bil dolga leta in desetletja eden najpomembnejših mož, kar jih je dala Istra. Z zlatimi črkami bo zapisan p. Kalac zlasti kot narodni buditelj. I. Z.

Budakov „KLOBČIČ“ na novomeškem odru

Prejšnji četrtek in petek je novomeška gledališka družina prvič po lanskem uspehu nastopila z ljudsko veselico gro Pera Budaka »KLOBČIČ«. In tako prekinila mučen mojk domače gledališke sezone. Ne morem trdit, da si je igralsko moč in talentiran gledališki kader novomeškega gledališča tokrat izbral trd oreh, gotovo pa drži, da je taka zvrst odskih uprizoritev za gledalca dokaj prijeten oddih.

Pero Budak je v »Klobčiču« hotel prikazati preprostega liškega človeka, ki se mu prav zaradi neproblemske vsakdanjosti spontano poraja problem reševanja ljubezenske etike. Avtor je s spretnim zapletom povezal ljubezenski četverkotnik v voz, ki se ob koncu razvoza v splošno zadovoljstvo.

Interpretatorji vlog z režiserjem Francem Kraljem na čelu torej niso imeli težke naloge, morda nekoliko več režiser sam. Uspelo mu je

igralski ansambel zediniti v enovit in enakovreden interpretacijski pojem, nekoliko manj v homogeno povzanost nastopajočih. Če mu je bila pred očmi stitina dosednost, ki ji ni oporekali niti v maski, kostumih in ustrezni sceni, bi izrazno moč prav gotovo dvignila tudi doslednost odrskega jezika in nekoliko močnejše podčrtana mizanscena.

Glavna teža je slonela na gostilničarki Roži (Mara Gionar), ki kot štiridesetletna vdova pri živem možu raspajano, včasih celo premišljeno prodaja žganje, vino in sebe in ki ji priigrana Anica (Nežica Cigler) niti ni v napotje. S svojo dostojno podano vlogo je v nekem pogledu celo presenetila, saj smo jo vajeni gledati le v karakternih vlogah. Če bi svojih uglasjenih, čeprav tu in tam zastarelih govoric dodala kaneč bohotnejše gostilniške slabkosti, bi postavili adut hške lepote nedvomno podvoji

simpatije oboževalcev.

Josino, ki je zlasti v drugem delu dogajanja osrednja osebnost, je igral Emil Bratož. V prvih prizorih sicer še ni našel sebe, kasneje pa je nekaj epizod izvedel prav mojsrsko. Da je tu in tam z dodanim ali izpuščenim besedilom pri hoji, prenašanju rekvizitov in kajenju pozabil na svoja leta, gledalca niti ni motilo, morda nekoliko bolj občasni premočni poudarek pri sicer nepomembni dogodovščini.

Njegova žena Antuša (Marija Sali), pastor družine in nedolžni zmerni alkoholičar, je izstopala zlasti glede dikcije. Pozna se ji sproščenost, rutina in študij. Morda je bila njena interpretacija od vseh edina, ki bi ji mogoče po psihološki plati prisoditi pravi umetniški prizvok.

Njeno hčerko Vranico je uspešno igrala debutantka Tatjana Gros. Predvsem ji je šteti v dobro umirjenost in čisto dikojo. Ima vse pogoje,

da po začetni plahosti in nezaupanju vase postane z vztrajnostjo dobra igralka. Škoda, da njen kostum ni bil skladen.

Prvič sta bila na odru tudi Nežica Cigler, v vlogi Rožine hčerke, in Jože Bračička v vlogi Ilje. Pri obeh se mi vsiljuje misel, da to ni bil njun prvi nastop. Neprislijena prikupnost Ciglerjeve, če izvzamem njene kite in začetno tremo, ter Bračičkova nekoliko površna, a Liki približana uglajenost hoje, to potrjuje. S pogostnejšimi nastopi bosta oba lepo dopolnilo ansamblu tudi v zahtevnejših vlogah.

Ivo Pavšič je bil kot trgovski potnik Skorje prijeten vložek k enovitosti celote, in če izvzamem govorni izraz, kljub temu za gledalca privlačen. Bilo pa je v njem nekaj premalo trgovskega potnika.

Mijatov vdovec Poldeta Ciglerja je bil dobro zasnovan lik. Morda je bila od na-

stopajočih najmarkantnejša figura Merkine Franca Štirna, sejmarja in prekupčevalca, le škoda da ni jasno govoril.

Slavica Čanič je vlogo Jeke, služkinje pri Roži, oblikovala prikupno, prisrčno predvsem v ljubezenskih scenah. Lepo ji je pristajala lahka hoja in neprislijena gestikulacija, motil je le njen izraziti dialekt.

Jurmana je v stilu poamerikanjenega Lidana igral režiser sam solidno in z rutino, morda v trenutkih s komaj zaznavno, nepotrebno klasično držo.

Uspehu zaigrane veseligre ni oporekali. Gledalci so nasmejani zapuščali dvorano, s tem pa je bil glavni namen uprizoritve dosežen. Ob zaključku predstave so bili režiser in igralci nagrajeni s spontanim aplavzom kot potrditelji želje, da si ljubiteljski gledališke umetnosti poleg umetniško dozorelih in psihološko poglobljenih uprizoritev žele tudi lahnega, zabavnega repertoarja.

Riko Urh

Robert Merle SMRT JE MOJ POKLIC

15

»Poslušam vas.«
Lueck se je zvrnil.
»Trenutek, Lueck.«
Sedel sem za Setzlerjevo pisalno mizo, vzeli list papirja in ga vtaknil v pisalni stroj. Lueck je pripovedoval:

»Ko sem ob enajstih stopil iz komande, sem siljal, da v garaži št. 2 nalahno brni avtomobilski motor...«

»Bolj počasi.«
Za nekaj trenutkov je počakal in nadaljeval:
»Zeleznica trenutka je bila spuščena... Nič se mi ni zdelo sumljivo... In stopil sem v kantino na kozarček...«

Pomignil sem Luecku, naj preneha, zradiral »kozarček« in čez natipkal »okrepčilo«.

»Naprej.«

»... zraven pa sem poslušal plošče... Ko sem se vrnil na komando, je motor še vedno bnel... Bilo je ob pol dvanajstih... In stvar se mi je zazdela čudna...«

»Zakaj?«

Zazdelo se mi je čudno, da šofer tako dolgo ogreva motor...«

Pomahnil sem in Lueck je nadaljeval:

»... Poskušal sem dvigniti žaluzijo. A bila je zaklenjena od znotraj... Potem sem stopil v komando, šel naokoli po hodniku in odprl notranja vrata v garažo... Obersturmführer je ležal za volanom... Ugašil sem motor... Potem sem truplo potegnil iz avtomobila in ga odvlekel semkaj...«

Dvignil sem glavo.

»Sami?«

Lueck je izbočil svoje atletske prsi.

»Sam, Herr Sturmbannführer.«

»Naprej.«

»Potem sem poskušal z umetnim dihanjem...«

»Zakaj?«

»Vedel sem, da se je Obersturmführer zastružil z izpušnim plinom...«

Napisal sem ta stavek, vstal ter pričel hoditi po sobi gor in dol. Gledal sem Setzlerja. Ležal je na hrbtni, ko je imel rahlo razkrečene. Dvignil sem oči.

»Kaj menite o tem, Lueck?«

»Zastrupitev, kakor sem že rekel, Herr...«

»Ostro sem ga ustavil:«

»Ne mislim tega.«

Gledal sem ga, njegove svetle modre oči so se zbegale in rekel je:

»Ne vem, Herr Sturmbannführer.«

»Nekaj si gotovo mislite.«

Premor, potem pa je Lueck počasi rekel:

»Dve možnosti sta: samomor ali nesreča.«

In še bolj počasi je dodal:

»Kar se tiče mene, mislim...«

Ustavil se je in jaz sem usekal:

»... da gre za nesrečo.«

In hlasno je rekel:

»Da, Herr Sturmbannführer, tudi jaz tako mislim.«

Usedel sem se nazaj za mizo in natipkal: »Po mojem mnenju gre za nesrečo.« Nato sem rekel:

»Podpišite svoje poročilo.«

Lueck je stopil okrog mize, ponudil sem mu svojo pero in podpisal je, ne da bi prebral. Dvignil sem slušalko.

»Tukaj komandant. Recite šoferju, naj pride semkaj.«

Odložil sem slušalko in Lueck mi je vrnil pero.

»Vzeli boste moj avto ter odšli po Hauptsturmführerja Hagemana in taborišnega zdravnika. Hageman je pri meni. In v avtu ne govorite o tej zadevi!«

»Jawohl, Herr Sturmbannführer.«

Bil je že pri vratih. A poklical sem ga nazaj:

»Ste truplo preiskali?«

»Ne, tega si pa ne bi dovolil, Herr Sturmbannführer.«

Odmahnil sem z roko in odšel je. Vstal sem in za njim zaklenil vrata. Potem sem se sklonil in pričel preiskovati Setzlerja. V levem žepu njegove bluze sem našel pismo, naslovljeno name. Odprl sem ga. Napisano je bilo na stroji in sestavljeno po vseh pravilih:

SS-Obersturmführer Setzler

KL Auschwitz

SS-STURMBANNFÜHRER LANGU,

KOMANDANTU KL AUSCHWITZ

Ubil se bom, ker ne morem več prenašati tega ostudnega smrada po zažganem mesu.

R. Setzler

SS-Ostuf.

Pepelnik sem izpraznil v košaro za papir, položil nanj pismo in kuverto ter pritaknil vzglavico. Ko je vse pogorelo, sem dvignil zavosno, odprl okno in pepel stresel ven.

Potem sem se usedel za pisalno mizo. Preteklo je precej časa. Spomnil sem se Setzlerjeve pištole. Potegnil sem jo iz svojega etuja in jo položil v enega izmed predalov. Nato sem pričel brskati po predalih in naposled našel, kar sem iskal: steklenico žganja. Steklenica je bila komaj načeta.

Vstal sem, dve tretjini žganja izlil v umivalnik, z ostankom pa pokropil Setzlerjevo bluzo po prsni in predvsem pod vratom. Umivalnik sem izplaknil z vodo, nato sem steklenico zamašil in jo postavil na mizo. V steklenici je ostalo še za dva prsta žganja.

Odklenil sem vrata, pribral cigareto in sedel za mizo. Kakal sem. S stola nisem mogel videti Setzlerjevega trupla. Oči so se mi ustavile na njegovem plašču. Visel je na obešalniki, obešalnik pa na ključki na desni strani vrat. Med ramama se je poznala vzbočina od Setzlerjevega ukrivljenega hrbtna.

Ribe bodo »poslušale« poslej samo še družino »MIRNA«

Največja ribiška pridobitev med Mirno in Savo bo nedvomno novi ribnik, ki ga urejajo v Krmelju. Ureditvena dela bodo veljala 3 milijone dinarjev, ribnik pa bo odprt do 1. maja letos. V njem bodo gojili ržno ribo, vendar bo kasneje služil ribnik športnemu ribolovu.

Pred kratkim sta se združili ribiški društvi v Radečah in Sevnici. Nova družina je dobila ime po rečki Mirni, šteje pa 150 članov. Organizacija je razdeljena na pet aktivov. Predsednik ribiške družine Maks Podlesnik je v razgovoru povedal, da bo ribiči napravili dober delovni program, na podlagi katerega bodo v prihodnje gospodarili v vodah mireskega in savskega porečja.

»Naša družina je dobila po združitvi prejšnjih organizacij nalogo, da gospodarji v naslednjih vodah: v Savi, spodnjem toku Savinje, Sopotu, Glazutnici, Podzežu, Močilniškem potoku, Brunščici, Baški, Mirni, Bistrici, Jesenčnici, Peklu, Grahovcu, Hinji, Sevnici, Impoljskem potoku, Canjskem potoku in v ribnikih: na Mirni in Dobru ter v Pjavičah in v Štritu pri Krmelju,« je dejal Podlesnik.

Imate kaj prida ribnik?

»Večjih nimamo, toda še letos do 1. maja bo urejen in odprt ribnik v Krmelju. Voda, ki je zalila jamo dnevnega rudniškega izkopca, je zdrava. Tako je pri pregledu ugotovil Kmetijski inštitut SRS. V jezeru je že 6.000 po-

So druge vode dovolj bogate z ribami?

»Že, vendar hočemo življenje v vodi še popostriti z dodatkom. Še letos nameravamo spustiti v nekatere prejšnje vode, zlasti v Mirno, 2000 belih šarenk, 6000 potočnih belih šarenk, 6000 potočnih belih šarenk, blizu 5000 krapov in nad 200.000 zarodnih ribic. Mirna je že zdaj zelo

bogata rib, poslej pa bo sploh ena najbogatejših in najbolj privlačnih voda za ribolov.

Katera naloga je potemtakem najvažnejša?

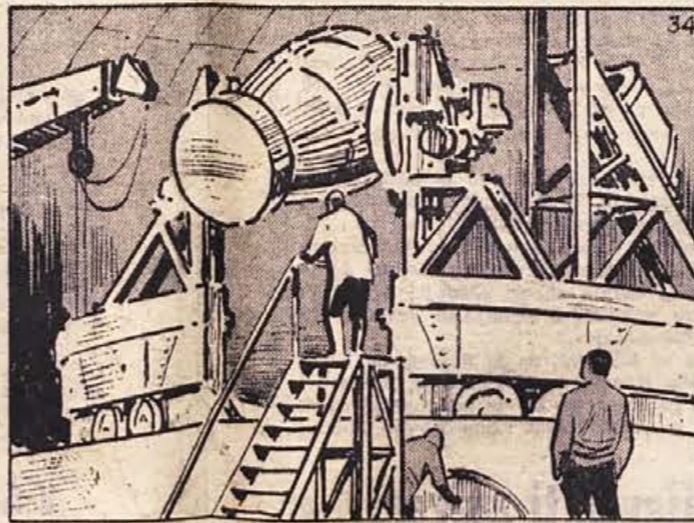
»Uvodoma sem povedal, da ima družina pet komisij za izvrševanje nalog in skrb za pravilno gospodarjenje v vodah. Komisije imajo nalogo, da skrbijo za drstišča, ureditve športnega ribolova v Krmelju, gospodarjenje v ribnikih in tekočih vodah itd. Posebna komisija je dolžna pripraviti 7-letni plan ribiškega gospodarstva, druga pa mora izdelati poslovnik in statut družine. Od dobrega gospodarjenja je odvisen tudi lov. Kdor je ribič, bo to še bolj razumel.«

Ivan Zoran

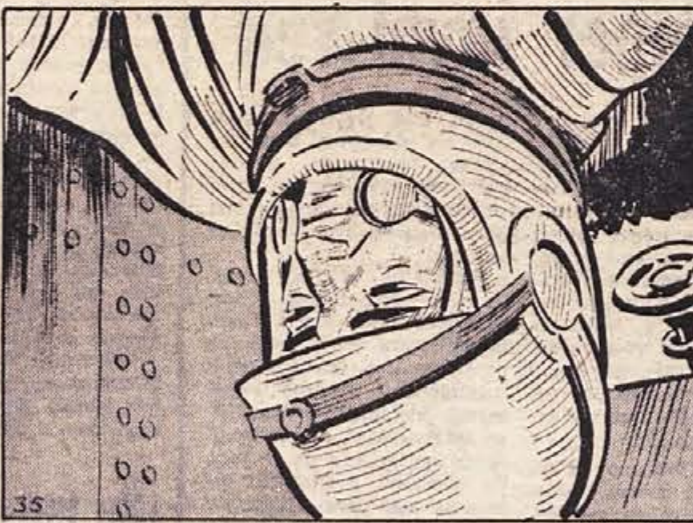
ZIVALSKI REKORD

Svetovne agencije javljajo nenavadno vest iz nekakega ribiškega naselja na obali Mozambika. Tam se je v ribiško mrežo zapletel ogromen morski pes. Mreža je bila spletena iz najtrdnjšeja najlona in plastičnih žic. Morski pes se je zapletel med žicami del mreže, kljub temu pa mu je uspelo, da se je izmakel iz nje. Ko so ribiči izvele iz vode raztrgano mrežo, so opazili, da je morski pes pregrizal deset zank plastične žice, ki je bila debela okoli dvanajst milimetrov.

DEČEK DUB V VESOLJU



34. Minilo je petnajst let, odkar je Dub prvič poletel v raketni okrog Zemlje. Postal je vesoljski pilot. Pot do tega polka ni bila lahka. Prestati je moral dolge in naporne vaje. Siločili so ga v veliki »rotori« in ga vrtili v njem, dokler ni izgubil zavesti. Tako se je moral privaditi občutku težnosti, kadar raketa naglo poleti ali pristane. Skoraj je zgorel, ko se je moral privaditi hudi vročini, ki jo utegne srečati v vesolju, drugič zopet bi skoro zmrznil. Dušil se je, da bi se privadil pomanjkanju zraka.



35. V šoli je več mesecev živel v tesni vesoljski kabini, povsem podobni pravi. V njej je opravljal vse tisto, kar bo nekdo počel v vesolju: vdihaval je umetni zrak; v ozkem, na milimetre izračunanem prostoru se je komaj premikal; pil je skozi slamicno in jedel konzervirano hrano. Vrtili so ga in obračali na vse strani. Moral je viseti z glavo navzdol. Kdo bi naštel vse nevesočnosti, s katerimi se je moral spoprijeti! — In učenje šole! Vesoljski pilot je hkrati inženir, monter in mehanik.



36. Med tisoč mladimi, zdravimi in talentiranimi ljudmi ki se prijavijo za ta poklic, vzdržijo do konca le trije ali štirje. In Dub je bil med tistimi, ki so dobili diploma vesoljskega pilota. To je bil najskrajnejši dan v njegovem življenju. — Sedaj si moraš pošteno odpočiti,« mu je svetoval ponosni oče. — »To bom tudi storil,« je rekel Dub, »na morje pojdem. Po dveh mesecih pa se bom pridružil graditeljem tretje vesoljske postaje.« — »To bo nevarno,« je menil oče, »toda če si že izbral ta poklic, potem pojdi.«

Odslej – avtomatizirani kinoprojektorji

Te dni poteka 15 let, odkar so v tovarni »ISKRA« v Kranju izdelali prvo serijo desetih kinoprojektorjev za normalni 35-milimetrski film. Dejanski začetek pa sega še tri leta nazaj — v leto 1948, ko je »ISKRA« dobila nalogo od takratnega Komitaja za kulturo in prosveto v Beogradu, naj se usmeri na proizvodnjo kinoprojektorjev in pripadajočih akustičnih naprav. Največ težav za razvoj gre nedvomno imeti. Spiljerji, ki je tri leta tako rekoč dan in noč delal načrte za konstrukcijo prvih tih projektorjev, bilo to delo, naj nam pove podatek, da je sestavljena vsaka kompletna aparatura kinoprojektorja z ojačevalnikom iz približno 40.000 različnih sestavnih delov, ne računajoč pri tem vijake in druge podobne mehanske sestavne dele. Do danes je tovarna izdelala po lastnih konstrukcijah, brez uporabe kakršnih koli licenc ali tujih dokumentacij in z domačimi sestavnimi deli (vzorec delov je manjši od 1 odst.), skupno 2.700 kinoprojektorjev — 35-milimetrskega filma, od katerih je montiranih približno 2.000 v državi in 700 v inozemstvu, n. pr. v Avstriji, Belgiji, Madžarski, Turčiji in drugod. Če bi naša država morala uvoziti teh 2.000 projektorjev, kolikor jih je v državi, bi morali plačati — če računamo za en projektor s

MOČ NAVADE

Znani ameriški komentator Walter Lippmann piše v enem svojih komentarjev: »Če neko zadevo spravimo tako daleč, da jo imamo za nujno, tedaj se nam zdi zato, da bi si pomirili lastno vest, vse bolj nujnost in vse manj zlo.«

Kmetje v severni Franciji so se odločili za precej nenavaden protest proti nizkim cenam krompirja. Pred tremi dnevi so namreč pričeli pošiljati vsem ministrom, vključno premieru Pompidouju, po pošti pakete s krompirjem, ki ga ne morejo prodati po ugodnih cenah. Pred kratkim je prejel Pompidou kar 14 priporočenih pošilk, v katerih je bil po en kilogram krompirja. Podobne pakete raznašajo tudi drugi poštinski uslužbenci tudi drugim ministrom. Prizadeži kmetje so izjavili, da nameravajo s krompirnimi pošilkami nadaljevati in da bo do konca tega tedna prejel vsak minister vsaj tri tone krompirja. To je seveda mnogo več, kot bi ga lahko s svojimi družinami do polja pospravili, in tako so se ministri dogovorili, da ga bodo razdelili med reveže.

CVETKE Z DOMAČIH LOGOV

France Prešeren ni bil le velik umetnik slovenske besede, temveč tudi ljubečeljski kapljice. Bil je stalen gost pri Metki Podbojevi, ki je kramarila v gostilni »Na grčicu«, na zgornjem koncu bivšega Kongresnega trga. Pozneje se je Metka preselila na ogel Vegove ulice. Z Metko Podbojevo se je sell v novo gostilno tudi Prešeren. Neki petek je prišel privrkat in zagledal gosta, ki je jedel meso. Šaljivo je zapretil Metki: »Metka, Metka, ne spuščajte petka! Si pustila Grčič — vzela te bo hudiča!«

Levstik je Stritarju večkrat očital, da nastopa proti »pravokomu« preveč v romavcih. Na Dunaju mu je kar naravno povedal, da imajo njegovi epigrami premalo ostro želo. »Ali pa Bleiweis prerdo kožo!« se je branil Stritar.

Dr. Valenta je dolgo časa zdravil histerično pacientko. Kljub dobrih honorarjem se je sitne ženske naveličal in ji svetoval: »Gospa, moja umetnost je pri kraju! Toda v Gradcu imam dobrega znanca, odličnega specialista. Ta vam bo gotovo pomagal. Pojdite k njemu! Dal vam bom priporočilno pismo.«

Vsa vesela je gospa sprejela ponudbo in se že prihodnji dan odpeljala. V vlaklu jo je začela mučiti radovednost, kaj piše Dr. Valenta o njeni bolezn. Ni se mogla premagati, da ne bi pisma odprla: saj ga bo lahko dala v nov ovitek! Pismo je bilo prav kratko: »Dragi prijatelj, skubi gos dalje! V Celju je »gosa« izstopila in se vrnila ozdravljena v Ljubljano.

Pop Petar se je pregrešil in bi moral biti sojen. Zato je stopil k vojvodi Novaku in mu prinesel čuturo slikovke; vojvoda je bil namreč član sodišča in naj bi se zavzel za popa. Novak ga je vprašal, ali je res kriv ali ne, da bo vedel prav govoriti. Pop Petar pa ga začudeno pogleda: »Ali misliš, da bi ti nosil slikovko, če ne bi bil kriv?«

Bralcem „Dela“ in naročnikom RTV

V soboto, 7. marca, je izšla v posebni prilogi »Dela« prva številka nove radijske in televizijske revije. Obilno ilustrirana in vsebinsko pestra revija bo obsegala 16 strani četrtinskega formata »Dela«. Prinašala bo celoten domači program in precej tujeja radijskega in televizijskega programa. V njej bo vrsta sestavkov, ki bodo še posebej govorili o programu tedna, razen tega pa bodo v njej še druge zanimivosti, ki bodo poslušalcem in gledalcem približale svet radia in televizije. Novo radijsko prilogo bodo dobili vsi naročniki »Dela«, ne da bi se naročnina zvišala. Kot sestavni del sobotnega »Dela« pa bo na voljo tudi vsem, ki kupujejo naš dnevnik v kolportaži.



V britanski bolnišnici Royal Marsden Hospital v Londonu, največjem jedrskem medicinskem centru, so montirali posebno posteljo z vgrajenimi mehanizmi, ki jih poganja jedrska energija. Poseben motorček omogoča, da se posteljne noge poljubno zvišujejo in znižujejo, kot pač najbolj ustreza bolnikom. Posteljo uporabljajo izključno za najbolj akutno bolne paciente.

Ne jezite se, če ga v trafiki zmanjka: DOLENJSKI LIST si naročite na svoj naslov!

Vreče krompirja za francoske ministre

Josip Jurčič: SIN KMEČKEGA CESARJA

Zanj svet že ni imel veliko zanimivosti, on je bil že star. Ali vedel je, da imajo razbojniki tudi sina v ujetništvi. Tudi on bo moral umreti — v cvetu svoje mladosti, nedolžen, pod maščevanjem surovih rok, zaradi svojega očeta!

Nekaj časa je upal rešitve. Pa preteko je že več dni in pomoči ni bilo od nikoder. Zvedel je od svojih neusmiljenih strazarjev, da zastojni upa, da do tega kraja čez skalnate hribe ne more nihče, kogar Kosoman in njegovi ljudje ne puste, da je njegov naslednji dan na jutri odločen, in spravi se je z bogom.

Skozi vhod v jamo se človek priplazi. Bil je Kosoman. Ustopi se pred barona in hudoben smehlja mu okrog ustnih igra; zaničljivo, dopadljivo gleda ponižanega plemenitaša pred seboj na tleh.

»Kaj hočeš, človek, pusti me, videti te ne morem, ne gremi mi poslednjih ur, da greha ne bom delal!« pravi baron in se obrne proč.

Kosoman se zasmije.

»Da greha ne boš delal! O, storil si jih dovolj. Ali si že pozabil, kako si nas kmetje neusmiljeno v Savo podil, kakor krdelo svinj! Ali se ti to ni zdelo grozljivo? Ali veš ne veš, kako si v Zagrebu pomagal železno krono beliti in si jo staremu možu na glavo potisnil? To ni bil greh?«

Oba molčita precej časa. Kosoman se usede na kamen staremu plemenitašu precej daleč nasproti.

Ker je bilo v jami na pol tema, si nista videla eden drugega v obraz.

»Kje je moj sin?« vpraša plemenitaš zamolklo.

»Ni ravno daleč od tebe. Jutri zvečer bosta skupaj na onem svetu. Vidiš, ti starec, ti si ga sam obsodil na smrt. Jaz bi ga bil morda še spustil. Pa vprašal sem tebe, ki si mojega očeta obsodil in mučil, kaj bi bil z menoj storil tačas, ko bi me bil dobil. Ti si dejal, da bi bil jaz tudi visel, in si preokoval, da se bom. Naj se tvoje preokovanje steče, kakor hoče, jaz bom ravnal s tvojim sinom tako, kakor bi bil ti z menoj.«

Zdaj se nesrečni plemenitaš ni mogel več zdrževati. Solze so mu udrele po licu, stegnili je svoje zvezane roke in se vrgel na kolena in prosil: »Človek, usmiri mene, Bog ti odpusti, pa imej usmiljenje z mojim sinom. On ti ni nikdar nič žalega prizadel. Misli si svojega očeta —«

»Mi si mislim svojega očeta,« zavpije Kosoman divje in skoči s svojega sedeža. »Ko bi te bil on prosil za usmiljenje, sunil bi ga bil od sebe kakor psa. Nobenega usmiljenja. Še nocoj te bodo sodili stari možje, glavo za glavo!«

»Moj Bog, reši ga!« pravi polglasno starec.

»Ne bo nič rešitve, nikaner ne upaj. Sicer ti naj povem, da si tvoji tovariši plemenitaša strašno veliko prizadejejo. Celo vojsko so zbrali kakor za Turka. Pa preden na pravil sled pridejo, ne bo že tebe na tem svetu niti mene v tem kraju. Zdaj ti pa voščim lahko noč!«

Kosoman odide skozi luknjo ven.

Počasi je sonce zašlo, nastopil je mrak, za mrakom črna, tih noč.

Dolina je bila od treh krajev tako skalna in z malim grmljem obraščena, da je bil vhod samo od ene strani odprt. Tam je pa stalo več stražnikov, ki so posamezno ali po dva vkup čuli vso noč in pazili, da kdo ne pride.

Več ognjev je gorelo. Okrog njih so ležali, sedeli in stali ubežniki kmetje, zdaj Kosomanovi razbojniki, in imeli svoje pogovore. Bili so odurne, različnjane podobe, različno oblečeni, poraščeni brad in las, vsi boljše ali slabše oboroženi. Kuhali so si večerjo.

XVI. SODBA

Tik pred jamo, kjer je bil baron Jošt Turen ujet, gori je ob ploščatem kamnu ogenj, od drugih oddaljen in manjši. Sedelo je molče kakih sedem mož okrog njega. Bil so stari, in ko je ognjeni svit odseval se od njihovih nabranih, zagorelih obrazov in dolga, po ramah visečih oviselih las, bilo je na prvi pogled nekaj častitljivega na njih. Na natančnejši pogled pa vidno, da je tudi njim dolgo, neredno gozdno in roparsko življenje vtisnilo nekaj, kar človeka zaznamuje tako, da se ga radi ogiblujemo in mu ne zaupamo več.

Tudi okrog njih je ležalo po tleh raznovrstno orožje.

»Kako je, da Kosomana ni?« Enkrat bi moralo to že vendar v kraju biti. Če ga misli ubiti, naj ga precej ali pa nič. Drugega nimamo od tega kakor nevarnosti,« pravi eden.

»Saj je bilo neumno sem vlačiti ga. Če se je hoturno dostavi drugi.«

»On hoče sodbo napraviti čezenj, kakor je bila ta, tukaj bomo kmetje gospoda. Naj se enkrat preokoroči,« reče tretji.

»Zdaj nismo kmetje več,« pravi žalosten najstarejši.

»Pomagaj si, če moreš! Pojdi domov orat, da te nihče vendar ne bo živ, sodimo, kakor hočemo,« pravi drugi.

Zdaj pride Kosoman.

»Kaj novega?« vprašajo ga.

»Nič dobrega!« odgovori oni. »Hitei moramo, če ne — nas zasađijo. Koj jutri zjutraj mora plemenitaš umreti in potelje se umaknemo. Zvedel sem, da so že pred dvema dnevyoma štiri naših ljudi ujeli, med njimi tudi tista dva Vlahi iz Srajbarskega turna. Bojim se, da nas bodo izdali. Hitei je treba.«

Ta novica može prestraši. Vsi molče.

»Kako bomo barona kaznovali?« vpraša Kosoman.

»Ali si dobil železno krono?« pravi eden starec.

Kosoman izpod plašča izvleče železen težak obroč, širok kakor človeška glava, ter ga vrže na tla. Eden ga pobere in ogleduje.

Kakor je Ilija umrl, tako naj tisti umrje, ki ga je obsoditi pomagal,« pravi zopet oni starec.

»Prav je!« pritrli drugi.

»Možje!« spregovori tretji, najstarejši, »naše življenje je žalostno in smrt bo še bolj žalostna. To, kar je nam Kosoman ravno povedal, kaže, da so nam za petami. Ali bi ne bilo bolje za nas vse, ko bi tega barona prodali in dobili zanj —«

»Vrvice okoli vratu, če ste je lakomni,« seže Kosoman ježno v besedo.

»Pošteno življenje!« pravi oni.

»Kdor je Iliev prijatelj bil kakor ti, župan, ne sme tako govoriti. Od plemenitašev ne smemo nobene milosti upati.«

»In je nečemo!« dostavi Kosoman.

»Objubil bi nam, ali objube bi ne držali.«

»Storit, kar hočete,« pravi zopet oni in umolčne.

Po kratkem preudarjanju je bil baron Jošt Turen na smrt obsojen, tako kakor je kmečki cesar Ilija umrl, z železnim razbojenim obročem na glavi. Njegov sin pak je imel glavo izgubiti vprico svojega očeta. Drugi dan navsezgodaj je bila strašna ura doletena.



— Kdaj boš pa kuhinja prebravala?

Najpogostejši prekrški zoper javni red

Pretepi, klateštvo, beračenje, vinjenost voznikov in ostali prekrški so v preteklem letu pri sodniku za prekrške občine Črnomelj dosegli številko 822, tako da vseh do konca leta niti niso mogli rešiti. V 29 primerih so se kaznovani pritožili, samo enemu obdolžencu pa je bila kazen odpravljena. Pritožujejo se v glavnem dobro situirani ljudje, medtem ko občani z nizkimi zaslužki prekrške priznavajo, jih obžalujejo in kazni sprejmejo.

V preteklem letu je sodnik za prekrške občine Črnomelj izrekel od 744 primerov, kolikor mu jih je uspelo obravnavati, 648 kazni. Največ je bilo kršiteljev javnega reda in miru, sorazmerno precej obdolžencev pa je bilo kaznovanih tudi zaradi klateštva, beračenja in izmikanja delu, čeravno je večina za delo sposobna. Zaradi storjenih prekrškov je bilo odvzetih 5 samokresov, 3 nepregibni noži, nekaj nabožnih slik, 13 parov

ženskih nogavic ter denar, pridobljen na igrah na srečo.

Po storjenih prekrških so na drugem mestu cestnoprometni prekrški zaradi prehitre vožnje, nepravilnega prehitavanja ter vožnje brez vozniškega izpita. Kaznovanih je bilo 27 voznikov, od teh 15 voznikov motornih vozil, katerim so vsem, razen enemu, odvzeli vozniško dovoljenje za dobo enega do treh mesecev.

Lani se je število kršiteljev zakona v okrožju povečalo, saj so pri več ljudeh našli orožje, za katerega niso imeli orožnega lista, zato so bili ti predmeti zaseženi. Mimo teh je bilo kaznovanih precej sezonskih delavcev iz drugih republik, ki so povzročali nered. Le-tim pa bo treba posvečati v bodoče več pozornosti, posebno zdaj, ko bomo ob gradnji ceste Metlika-Črnomelj potrebovali še več sezonske delovne sile.

Od tujih državljanov je bil eden kaznovan zaradi cestnega prekrška, dva sta brez dovoljenja krošnjarija, dva pa sta se pregrešila zoper pravilnik o bivanju in gibanju tujcev.

Med storilci, ki so bili večkrat kaznovani, sta dva dosegla rekord. Prvi je bil v šestih mesecih osemkrat kaz-

novan, drugi pa je bil zaradi vožnje s traktorjem brez vozniškega dovoljenja petkrat kaznovan. Pri slednjem kazni seveda niso zalegle, ker mu jih je plačevala kmetijska zadruga!

Mladolletni storilci prekrškov ne predstavljajo posebnega problema, razen izjemnega primera, ko je sodnik za prekrške moral izreči nekemu mladolletniku zaporno kazen zaradi potepanja, presenetljive zakrknjenosti in izmikanja delu. Ugotovljeno pa je bilo, da omenjeni mladolletnik izhaja iz neurejene družine, v kateri so starši vdani pijači.

Zanimiv je tudi podatek, da so v 566 primerih predlagali upravno-kazenski postopek organi za notranje zadeve, za 41 primerov so sprožili postopek inšpekcijski organi, za 37 organov občinskih skupščin, za 9 javno tižilstvo, za 17 primerov pa je bil uveden postopek na ovadbe podjetij in zasebnih oškodovancev.

Ker je skupščina občine Črnomelj pred kratkim sprejela odlok o komunalni ureditvi in zunanji podobi naselij v občini, ki ga bo kazalo zaradi razvijajočega turizma dosledno izvajati, je v bodoče pričakovati več kazensko upravnih postopkov tudi s tega področja. Prizadeti občani bi morali o tem že zdaj razmišljati, sicer bodo verjetno s sporočilom, da so v upravnokazenskem postopku, neprijetno presenečeni.

Ko se je Leopold Kumelj, posestnik iz Drenj 9 pri Soteski, 4. marca v poznih popoldanskih urah vrnil iz vinnograde, je bil zelo iznenaden zaradi nereda v stanovanju in pobitih okenskih šip. Sklepal je, da so bili med njegovo odsotnostjo na domu vlomilci. Ugotovil je, da mu je tega dne zmanjkalo 138.700 dinarjev. Na mizi v sobi je našel listek (kos cigaretna škatle) z napisom: »Ako me javiš, ti zapalim...«

Oškodovane je še istega dne tatvino prijavil postaji Ljudske milice v Dolenjskih Toplicah. Med podrobnejšo preiskavo pa se je zadeva skoraj postavila na glavo. Pozornost je namreč obrnila nase 32-letna Kumljeva sorodnica Terezija Koncilja z Vinkovega vrha pri Dvoru, ki je tiste dni vsa nervozna hodila okrog. Slednjič ni mogla več zdržati. 14. marca je prišla h Kumlju in pustila pred njegovo gostilno 119.000 dinarjev.

Nobenega dvoma ni bilo več, da je dejanje na Kumljevem domu zgrešila Konciljeva. Dognano je, da je pri tem izbrala skrajno podel način. Ko je bil Kumelj usodnega dne z doma, je ostal v hiši samo njegov 11-letni

»Če me prijaviš, ti zažgem...«

nečak. Ko je prišla Konciljeva in spraševala po tem in onem, je dečka tudi vprašala, če ve, kje ima stric denar. Rekel ji je, da ve. Tedaj se je Konciljevi utrnula iskra poželenja po tem denarju. Dečka je nagovorila, naj le pokaže »stričev kupček«. Nato je segla po denarju (138.700 dinarjev) in ga hitro spravila v žep. Da bi zabrisala sum, oziroma da bi morebitno preiskavo spravila na napačno pot, je tedaj velela dečku, da bi skupaj razbila šipe in razmetala reči po stanovanju. Ko je bilo to opravljeno, je deček napisal na kos cigaretna škatle, kar mu je velela Konciljeva: »Ako me javiš, ti zapalim!« Potem je odšla. Takoj nato je Konciljeva v dečkovem imenu Kumljevim napisala pismo, češ da je denar vzel njihov nečak, da pa ga bo kasneje vrnil. Vsi poskusi, da bi storilka zabrisala sledi za seboj, so bili sicer zvižajni, vendar neuspešni. Na zahtevo varnostnih organov je morala Konciljeva najprej povrniti še ostali denar.

Zdaj čaka Terezijo Konciljo zaslužena kazen. Kazen mora biti toliko težja, ker se je hotela storilka zaščititi z mladolletnim nečakom, ki v nobenem primeru ne more biti sam odgovoren za kakršnokoli dejanje, najsi ga zagreši sam ali v sodelovanju z drugimi. Se manj odgovoren pa je, ker je v tem primeru delal po naročilu Konciljeve, ne da bi vedel, kaj ta pravzaprav hoče.

GABRJE: brez krivde kriv

Jože Mrak, upokojeni rudar iz Gabrja, je lani septembra s kladivom in motiko pobil svojo ženo Marijo, ki je poškočbam nekaj ur zatem podlegla. Za uboj je te dni odgovarjal pred okrožnim sodiščem v Novem mestu. Dejanje je priznal, vendar ga sodišče ni obsodilo na zaporno kazen, ker je obtoženec hud duševni bolnik, ki se je že petkrat zdravil v bolnici za duševne bolezni.

Petič je Jože Mrak prišel iz bolnice spomladi 1963. Nekaj časa je bil povsem v redu, ko pa je začel po malem pit, je postal napadalen. Tako je dan pred zločinom že zgodaj zjutraj odšel z doma in po Gorjancih nabiral gobbe. Prodaj jih je izletnikom in z denarjem zavil v planinsko kočjo, kjer je nekaj malega spil, vendar dovolj, da je bil čez mero glasen in korajžen. Vaščani so ga takega videli in so ženo na to opozorili.

Ker se je že od nekdaj umikala možu, kadar je pil, je tudi v noči od 1. na 2. septembra sklenila s sinom Martinom prenočiti na podstrešju, kamor sta se povzpela po lestvi. Ponoči je sina željalo, zato se je splazil v kuhinjo po vodo. Oče ga je zaslišal, takoj začel preprič in ga hotel s steklenico udariti. Mati je vse to slišala, zato se je pa lestvi spustila v vežo. Mož pa jo je začel brez vzroka tolči s kladivom po glavi, nato pa še z motiko. Medtem je sin v strahu pred očetom stekel po vasi in klical ljudi na pomoč. Ko so vaščani pritekli v hišo, je bila Marija Mrak že v zadnjih zdihljajih. Takoj so jo odpeljali v bolnišnico, vendar ji ni bilo več pomoči. Miličniki so Jožeta Mraka odpeljali v zapor.

Na razpravi so kot priče nastopili številni Gabrčani. Vsi so povedali, da je bila pokojna Marija Mrak mirna in delavna žena, njen mož Jože pa že od mladih nog nagrujen k preprirom in pretepom. Zaradi hude telesne poškodbe je bil že večkrat oddan v bolnico za duševne bolezni. Vaščani so se ga izogibali, kolikor so mogli, izrazili pa so močno nejevoljo nad tem, da so iz bolnice od-

pustili tako težkega bolnika, kot je Jože Mrak.

Primarni bolnice za duševne bolezni v Polju, ki je bil pri razpravi navzoč, je ocenil Jožeta Mraka za hudega bolnika, nevarnega okolici.

Petčlanski senat Jožeta Mraka zaradi duševne nepriljubljenosti ni mogel kaznovati, obsodil pa ga je na trajno oddajo v bolnico za duševne bolezni.

Ta primer je vzbudil pri prebivalstvu silno ogorčenje in kritiko nad razmerami v bolnici za duševne bolezni. Verjetno so Jožeta Mraka odpustili zaradi pomanjkanja prostora, da bi na njegovo mesto lahko prišel drugi bolnik, ki je okolici še bolj nevaren. Če je v tej bolnici takaka stiska, bi se pač morala najti družbena sredstva za gradnjo novega poslopja, v katerem bi domovali vsi bolniki, ki ogrožajo varnost občanov.

Za tatvino 1 leto in 2 meseca zapora

Antona Hrvojiča, 29-letnega brezposelnega delavca iz okolice Bjelovara, bivajočega v Zabjaku, je novomeško okrožno sodišče obsodilo zaradi več tatvin na 1 leto in 2 meseca zapora.

Hrvojič je v Novem mestu služil vojaški rok. V tem času se je seznanil s Ciganji iz Zabjaka in se zaljubil v Ciganko, zato se je po odhodu od vojakov spomladi 1963 naselil pri Ciganih. Zaradi prestopkov ga je sodnik za prekrške že julija 1963 obsodil na izgon v domači kraj, vendar se je Hrvojič že septembra vrnil. Sredstev za preživljanje ni imel, ciganska hrana mu ni dišala, zato je začel krasti, predvsem živila.

V Koštilovski ulici je iz neke kleti vzel sladkor in nekaj drugih živil ter v isti ulici smuknil volmeno odejo in nekaj otroške obutve. V Kettejevem drevoredu je iz dobro zoločene shrambe vzel razna živila, cigarete in pijače v vrednosti 24.000 din. V Ločni je izmaknil plašč, čevlje in aktovko, v Pugljevji ulici pa sekiro in več kosov perila, ki je viselo na vrvi.

Vse tatvine je priznal, izgovarjal pa se je, da je duševno bolan. To trditve pa je zdravniški pregled ovrgel. Obtoženi Hrvojič je bil že štirikrat kaznovan zaradi tatvin in je 7 let prasedel v zaporu. Sodišče je ob izreku kazni upoštevalo obtožencevo težko mladaost: očeta in brata so mu usmrtili Nemci, in ko je mati kmalu zatem umrla za rakom, je prepuščen samemu sebi zašel na stranpata.

Ni ga prvič zamikala tuja lastnina

Iz orodjarne frančiškanskega samostana v Novem mestu je v začetku letošnjega februarja izgubil kotel za kuhanje žganja, vreden okoli 25.000 din. Kmalu so ugotovili, da ga je izmaknil Franc Bartolj, nezaposleni delavec iz Irče vasi. Ta je kotel prodal in denar zapravil.

Samostan je kmalu dobil kotel nazaj nepoškodovan, občinsko sodišče v Novem mestu pa je Bartolja kaznovalo s 6 meseci zapora. Tatvino je namreč zagrešil, preden mu je potekla prejšnja pogojno izrečena kazen, ki jo je dobil za podoben prestopok. Zato je sodišče pogojno kazen preklicalo in izreкло enotno, nepogojno kazen.

Razpasle so se igre za denar

Odborniki črnomaljske skupščine so na zadnji seji načeli tudi vprašanje kvartanja po gostilnah. Opazili so, da se je igranje za denar zelo razpaslo v vseh črnomaljskih lokalih, pa tudi v nekaterih vaseh. Težko prislužen denar ob vinu in kartah hitro kopni v žepih igralcev, drugi dan pa jih boli glava in svojo nejevoljo stresajo nad družinskimi člani.

Nobenom omizje, ki igra za »mastne pare«, nima denarja na mizi, ker ljudje dobro vedo, da je to prepovedano. Marsikdo pa lahko vidi, da si igralci potiskajo v žepu tudi petišočke. Če to opazijo občani, naj bi budneje pazili na kvartanje tudi organi LM in jih predlagali v kaznovanje sodniku za prekrške.

NESREČE

Med prehitvanjem zadel žerjav

19. marca se je ob 17.30 zgodila lažja prometna nesreča v okolici osebnega avtomobila LJ 264-13 Martinu Pungercarju, ko je hotel pri Karteljevem prehiteli tovornjak z žerjavom MB 25-50, ki ga je vozil Stefan Vrtič. Pri prehitvanju je Pungercarjevo vozilo trčilo ob žerjav in se poškodovalo. Popravilo osebnega vozila bo veljalo okrog 100.000 din.

Nesreča pri Gmajni

Na avtomobilski cesti pri Gmajni se je 18. marca ob 16.40 pripetila prometna nesreča grški študentki Sophiji Myhopoylov, ki se je peljala z osebnim avtomobilom proti Zagrebu. Pri 712. km je zapeljala na travnato bankino, porila prometni znak, smernik in se po 100 m ustavila. Na avtomobilu je za 150.000 din škoda.

Fičko je razneslo zračnico

Osebnemu avtomobilu Fiat 750 LJ 102-19, ki ga je po avtomobilski cesti proti Novemu mestu peljal Franc Jakič, je pri 744. km razneslo zadnjo desno zračnico. Zaradi tega je začelo vozilo zanašati sem ter tja, dokler ni s prednjim delom udarilo v obcestni kamen in obstalo. Škoda so ocenili na 80.000 din.

Pes je skočil pred avto

Nenavadna nesreča se je 22. marca pripetila Nonu Pegešu iz Modlišča pri Ljubljani, ki je z osebnim avtomobilom LJ 167-26 potoval po avtomobilski cesti proti Ljubljani. Pri Podbrštru je pred avto nenadoma skočil pes. Udarce je pes zbil po tleh, pri tem pa je na vozilu nastalo škoda za okrog 30.000 din.

Poklicni zmikavti pred sodiščem

Na občinskem sodišču v Novem mestu so bili te dni obsojeni Rudi Belc, Pero Komurski in Davorin Starčević zaradi številnih tatvin, ki so jih zagrešili ob semanjih dneh v Novem mestu.

Razprava se je odvijala pred tričlanskim senatom občinskega sodišča pod predsedstvom sodnice Marije Mejak. Navedeni žeparji, doma iz Zagreba, Vukovara in Sarajeva, so lani prihajali ob prvih ponedeljkih v mesecu na službeno potovanje v Novo mesto. Ob vstopu v vlak ali avtobus so se pomešali med množico potnikov in jim v gneči izmikali denarjice. Vedeli so, da imajo sejmariji s seboj precej gotovine, zato jim je ničvredni posel lepo cvetel, vse dokler jih niso odkrili.

Dokazano je bilo, da je Rudi Belc iz Zagreba lani 2. septembra ob vstopu v avtobus, ki pelje proti Sentjerneju, nekemu kmetu iz Gradišča vzel 130 tisočakov, razen tega je na podoben način okradel še dva občana.

Svaka je napadel

Roman Hudoklin, gostilničar iz Gabrja, in njegova žena Franciška sta bila na občinskem sodišču v Novem mestu obsojena vsak na 8000 dinarjev kazni, pogojno za dve leti.

Franciška Hudoklin in njen brat Jože sta že več let sprta. 23. januarja letos pa sta oba Hudoklinova izvalila svaka oziroma brata Jožeta v svojo gostilno. Ko je stopil v gostilniško sobo, ga je Roman Hudoklin večkrat udaril po glavi in levi ključnici s palico, ki mu jo je dala v roke njegova žena z besedami: »Zdaj ga pa udari, kolikor moreš!« Brat Jože je namreč nekaj dni prej baje sestro ozmerjal z neprimernimi izrazi, Hudoklinova pa sta z njim sama obračunala. Tako maščevanje pa ni dovoljeno, in ker se je dogodilo celo vpricho otrok, je toliko bolj vredno obsojanja.

50-letni Pero Komurski iz Vukovara pa je 2. decembra 1963 Janezu Brinovcu smuknil denarnico s 113.000 dinarji in vsemi dokumenti. Vsi trije pa so nastopili v skupni akciji letos 6. januarja, ko so poizkušali Anico Špelič ukrasti denarnico z 8000 dinarji.

Belc in Komurski že 18 let nista imela stalne zaposlitve in sta se preživljala v glav-

Informacije glede posojila je iskal v gostilni

Kaj vse si ljudje izmislijo, da bi prišli do denarja za pijačo, pove tudi primer, ki ga je nedavno tega obravnavalo okrožno sodišče v Novem mestu. Nekako pred letom dni je prišel v poslovalnico št. 7 trgovskega podjetja »Resas« v Vidmu-Krškem Franc Kelhar, delavec iz Reštanja, in tvezil poslovojdji, da bi rad v trgovini kupil radioaparata, odeje in obleko in da ima že vse »zrihtano« za posojilo v banki, le denar za polog da mu še manjka. Poslovojdji je govoril toliko časa, da mu je ta posodil 10.000 din. stranke pa ni bilo več v trgovino.

Na sodišču je Kelhar trdil, da je denar res nameraval po-

nem z žeparskimi posli, zaradi katerih sta bila že večkrat kaznovana. Senat je obsodil vse tri obtožence na dokaj ostre, a pravne kazni, ki jih brezobzirni zmikavti v resnici zaslužijo: Rudi Belc je bil obsojen na 3 leta strogega zapora, Pero Komurski na 2 leti in 6 mesecev strogega zapora, Davorin Starčević pa na 10 mesecev zapora.

Kazen 1 mesec zapora, pogojno za dve leti, bo verjetno prebrisanca iz Reštanja spametovala. V bodoče bo gotovo vedel, da se potrošniška posojila urejajo v banki in ne v gostilni.

Izmišljen roparski napad

2. oktobra lani je v dopoldanskih urah mladi pismonoša M. J. naznanil službojuočemu miličniku v Loku pri Zidanem mostu, da sta ga prejšnjega večera med raznašanjem pošte na kolovozni poti v Radežu napadla dva neznanca in mu iz torke vzele 110.716 din. Varnostni organi so začeli s preiskavo, vendar so se že naslednjega dne zglasili pri M. J. na dom pismonoša, ki kmalu priznal, da si je rop izmislil, njegov oče pa je takoj oddal denar, za katerega je bila pošta prikrajšana.

Zakaj je to storil, pa se je te dni razkrilo pred senatom okrožnega sodišča v Novem mestu. 25. septembra lani je prislopo na naslov J. K. iz Obreža 100.000 din. pismonoša pa mu jih ni izročil, temveč jih je obdržal zase in jih zapravil. Nekaj dni zatem je J. K. spet dobil po pošti denarno nakaznico, kjer je pisalo: »S tem je moj dolg poravnal, ker sem 100.000 din nakazal pred tednom dni.« Ker J. K. tega denarja ni dobil, je ob prvi priložnosti vpra-

šal pismonoša in zahteval denar.

— Ja, denar je prišel, samo malo potrpite, ker pošta nima toliko gotovine. Saj boste dobili — se je izgovarjal poštar.

Nekaj dni zatem je imel v pošti torbi 736.002 din, ki bi jih moral raznesti upokojenecem in invalidom. Od tega denarja je vzel 100 tisočakov in jih nesel J. K. v Obrež, za upokojenca pa mu je seveda zmanjkalo, zato si je izmislil roparski napad.

Sodišče je starejšemu mladolletniku M. J. prisodilo leto dni zapora, pogojno za dobo štirih let, pri odmeri kazni pa je upoštevalo več okoliščin. Pošta ni utrpela nobene škode, fant se ni bil prej kaznovan in je verjetno storil to kaznivno dejanje iz mladostne lahkomyšljenosti.

Mali oglasi v domačem listu: zanestljiv uspeh!



Poštenost na tehtnici

Poštenost je na tehtnici. Na rešetkastih policah samopostrežnice je razstavljeno blago kot v najlepše urejeni izlozbi. Ljudje hodijo ob pul-tih, si ogledujejo, izbirajo in dajejo blago v žične košare. Pri blagajni pred izhodom pa je hkrati s plačilom stehana tudi človeška poštenost.

Samopostrežnica je nova zvrst trgovine. Potrošniku sta v njej prihranjena nadležno čakanje in razlaga, kaj bi rad, česar je še vedno deležen v stari trgovini. Ko hodi brez nadzorstva med rešetkastimi policami, izbira blago in si streže sam, ga mora spremljati spoznanje, da je blago na policah d r u ž b e n a l a s t . Le z velikim zaupanjem v potrošnikovo zavest, poštenost in moralo lahko gradijo družba in trgovski kolektivi samopostrežnice.

Madež na redkih posameznikih, ki tega ne upoštevajo in samopostrežbo zlorablajo za krajo, je toliko hujši zato, ker meče temno sen-co na tisoče poštenih potrošnikov. Kaže pa, da tu ne bo imelo smisla mnogo »prepričevati« odrasle kupce o poštenosti in da se bomo morali v bodoče posluževati kar celih imen vseh tistih — resda čedalje bolj redkih — izjem, ki v naših samopostrežnicah k r a d e j o ljudsko prenoženje.

Novo mesto: „Ena samopostrežnica je premalo!“

— Obratovati smo začeli lani 27. aprila. Odtlej imamo našo samopostrežno prodajalno odprto ob delavnih pozimi od 7. ure zjutraj do 9. ure zvečer, poletj pa od 7. ure zjutraj do 20. ure zvečer. Ob nedeljah je odprto od 7. do 11. ure. Za takšen delovni čas smo se odločili zato, ker je prodajalna na prometnem kraju in ker nudimo potrošnikom gospodinjske potrebščine, pa tudi mleko, zelenjavo, sadje in meso. Anketa, ki smo jo naredili med gospodinjami, je pokazala, da so s takšnim delovnim časom zadovoljne. Morda največja pridobitev je mleko, ki je strankam na razpolago ves dan v hladilnem pultu. Dostava mleka je v zimskem času tu in tam malo otežena, ker nam vozijo mleko iz Ljubljane. — Tako je povedal poslovodja Darko Lazar, ki vodi samopostrežbo trgovskega podjetja »Dolenjka« v Novem mestu.

be so vsak dan večje, zato je treba zelo resno razmisljati o gradnji nove samopostrežnice v našem mestu.



— Aha, še mleko! — Blago v samopostrežnici sproti opominja kupce, kaj so še pozabili

— Kako ste zadovoljni s poslovanjem?

— V redu je, vendar ugotavljamo, da je lokal pre-majhen. Potrošniki, ki so v začetku sprejeli samopostrežbo z nezaupanjem, so se kaj hitro privadili. Največji na-val je ob petkih, sobotah in nedeljah ter ob praznikih in pred njimi. Zmogljivosti prodajalne le stežka zadoščajo, zlasti kadar je naval. Potre-

Ta bi morala imeti večje skladiščne prostore kot naša. Razen tega bo dobro, če bo imela tudi mesarja, ki bo meso sproti sekal in ga zavijal. Po obstoječih predpisih meso, ki je razsekano, ne sme biti v prodaji več

neznanja jezika v klasični trgovini težko sporazumeli s prodajalcem, lahko brez te-žav hitro kupijo to, kar potrebujejo.

— Kako je s prometom?

— Prejšnja klasična poslovalnica je v teh prostorih imela približno 3 milijone dan prometa na mesec. V naši samopostrežnici se je promet večal iz meseca v mesec, v decembru lani, ko je bil največji, pa ga je bilo že za 12 milijonov dinarjev. V 7 mesecih lanskega leta smo opravili 80 milijonov dinarjev prometa. To je vse-kakor več, kot smo pričakovali.

— Kdo so najpogostejši kupci?

— V začetku je bilo veliko otrok, teh je zdaj vedno manj. K nam zahajajo pre-težno odrasli, največ gospo-dinje. Dobra polovica je stal-nih strank, ki jih opažamo domala vsak dan, ostali pa so prehodne stranke.



Prizorček iz črnomaliske samopostrežnice

SEVNICA: predmeti so označeni...

V samopostrežno poslovalnico št. 9 na Glavnem trgu v Sevnici prihajajo ljudje iz vseh krajev v občini. Obiskujejo jo moški in ženske, gospodarji, gospodinje, delavci, uslužbenci, vajenci, šolarji in predšolski otroci. Samopostrežnica na Glavnem trgu je med najbolj obiskanimi trgovinami v Sevnici. V njej je lahko dobiti vse, kar potrebuje potrošnik za v usta, pa še marsikaj drugega.

Samopostrežni način poslovanja je ljudi sprva malce zmedel, ker niso vedeli, kaj se sme in česa ne. Toda od lanskega oktobra, ko je bila samopostrežnica odprta, so se samopostrežbi že privadili. Nekateri celo preveč; samopostrežbo so vzeli preveč dobesedno in vrsto predmetov »pozabili« plačati. O poštenosti ljudi je povedal poslovodja samopostrežne poslovalnice Karel Zlender naslednje:

»Tatvin, ki bi jih bilo treba omenjati, pravzaprav ni bilo, čeprav je bilo več primerov, ko je bilo treba nakupovalca ali nakupovalko pri izhodu »razorožiti«. Pa kaj smo hoteli? Da bi predlagali za kaznovanje? Ne, tega nismo storili, ker se nakupovalci niso preveč upirali, da bi vrnili neplačane predmete.

Najtežje je s šolarji. Ko je pouka konec, se jih usuje v trgovino cela vojska. Saj veste, otroška radovednost prebrska vse. Po več

skupaj hodijo otroci mimo stojnic s slaščicami. Če opazijo, da jih nihče ne kontrolira, hitro kaj skrijejo v zepe. Vstopa ne moremo prepovedati nikomur, kontrolne službe pa ni. Pomagamo si tako, da znikavtom, ki jih ugotovimo, zaračunamo dvojno vrednost predmeta, medtem ko otroke javimo staršem. Slaščice imajo »rad« predvsem otroci izven Sevnice.

»Kako pa ugotovite, da je

najdeni predmet res vaš, se pravi iz samopostrežnice?«
»Vsak predmet ima svojo šifro. To pa je pri kontroli težko zatajiti, zato zmanjše-ne artikle hitro polovimo.«
Tako se dogaja v samo-postrežni poslovalnici št. 9. Kljub tem spodsrljajem se samopostrežni način poslovanja s strankami lepo uveljavlja. Promet je velik, saj pride na enega zaposlenega tukaj že 1,5 milijona dinarjev mesečnega prometa.

Tri deklice iz 4. razreda osnovne šole so se odpravile na »izprehode« po samopostrežnici. Podrobnejši pregled pri blagajni je pokazal, da imajo vse tri med knjigami in zvezki v šolskih torbicah precejšnjo zalogo čokolad in bonbonov... Vodstvo samopostrežnice je otrokom, ki so bili zelo skrušeni in preplašeni, vse, kar so si prisvojili, odvzelo in o tem obvestilo starše. Starši dveh deklic so se takoj prišli osebno opravičiti. Zahvalili so se za uvidevnost in so otroke doma še primerno podučili. Staršev tretje deklice dolgo ni bilo na spregled, toda ko so prišli, so začeli z obtožbo, da ni prav, da njihovega otroka dolžijo nečesa, česar ni storil...

Bralcem prepuščamo presojo, kateri izmed staršev so bili dostojnejši.

ČRNOMELJ: »S strankami smo zadovoljni«

Lani junija je ljubljansko podjetje »Prehrana« odprlo v Črnomlju prvo samopostrežno trgovino. Lokal je nov, velik, v njem pa do-bite lahko 2600 različnih predmetov: hrano, meso, kemične izdelke, zelenjavo, kratki tekstil in vse ostalo, kar spada v gospodinjsvo. Poslovodkinja Irena Vrščaj nam je povedala, da so se kupci kaj hitro navadili na novi način prodaje in da je promet v tej samopostrežni trgovini zelo lep. Vsakodnevni izkupiček znaša povprečno nad 300 tisoč dinarjev, blagajna pa pokaže vsajih dosti več ali pa tudi manj prometa. Iztržek je večji okoli prvega v mesecu in ob dneh, ko izplačujejo zaslugek tovarne, odvisen pa je tudi od vremena in drugih okoliščin.

V 9 MESECIH 15 TATVIN

O poštenosti kupcev pa je poslovodkinja Irena Vrščaj povedala: »Belokranjci so pošteni, to lahko trdim. Bila sem v službi v samopostrežni trgovini v Ljubljani, kjer je bilo vsak dan privedenih v pisarno več strank, ki so kradle. V Črnomlju smo v devetih mesecih poslovanja odkrili 15 večjih in manjših tatvin, kar res ni veliko. Največkrat se zgodi, da smukne čokolado ali drugo sladkarijo otrok, ki teh stvari od staršev ne dobi-va. Takega otroka kličemo v pisarno, ga pošteno posvarimo, tatvine pa ne javimo nikamor. Če pa bi iste-ga otroka večkrat dobili pri kraji, bi ga prav gotovo javili šoli in staršem.

Najbolj so obsojanja vredne matere, ki vzamejo kako stvar in jo skrijejo v otrokovo obleko. Tak primer smo imeli pred nedavnim. Oba smo povabili v pisarno, in ko smo iz otrokove bluze potegnili kenzervo, je mati rekla: — Ja, kdaj si pa to smuknil? — Mamica, saj si mi ti dala! —

je odgovoril predšolski otrok, ki prav gotovo ne laže. Mati se mor-da niti ne zaveda, da s tem uči otroka krasti. Če bi kaj vzel lačen in potreben človek, še ne bi nič rekla, v največ primerih pa jemljejo boljše običene gospos, ki mislijo, da nekaj veljajo. To pa je sramota!

Zelo dobro situirano žensko is-ven Črnomlja smo zasledili, ko je imela dve torbi polni neplačanih stvari. Pri preiskavi, v kateri je sodeloval tudi mlčnik, smo ugotovili, da je prišla še k nam s polnim okarjem stvari, ki jih je vzela v drugi samopostrežni trgovini. To je bila pri nas doslej največja in najdržnejša tatvina.

Če gre za krajo v vrednosti pod 5000 din, ne kličemo mlčnika. Kar sami sestavimo v pisarni zapisnik, za vrednost nad pet tisočkov pa moramo klicati organe LM. Oni tatvino prijavi in jo obravnava tudi sodišče.

Zanimalo nas je še, kako odkri-jejo tatove.

»Na več načinov.« je odgovorila poslovodkinja. »Vsak uslužbenec v samopostrežni trgovini je posebej naučen, da pazi na stranke, razen tega so v samopostrežnih pul-tih tudi luknjice. Nikar ne mislite, da zaradi zraka. Tega je še tako do-sti... Nekateri stranke, posebno otroci, pa se sami izdajo. Pri bla-gajni se čudno motovili, gledajo v tla itd., tako da se navadno ne smotimo, če jih povabimo v pisarno k preiskavi.

Kot rečeno, pa so ljudje v Beli krajini zelo pošteni. Mi smo s strankami zadovoljni, in če so tudi one zadovoljne z našim blagom in postrežbo, smo dosegli to, kar želimo.



Blago lahko pogledaš, po-težkaš in se nato odločiš za kupčijo ali pa tudi ne...

Bizeljske vinograde že prekopavajo

Na obnovljenih površinah bosta rasli šentlovenka in žametna črnina - V novi vinski kleti bodo lahko predelali do 20 vagonov grozdja na dan - Uredili bodo tudi zapuščene ribnike za krape in postrvi

Za razvoj vinogradništva so na Bizeljskem ugodni pogoji, zato se je tamkajšnja kmetijska zadruga odločila za obnovo vinogradniških površin. Investicijski kredit je odobren in občinska skupščina Brežice je že v preteklem letu dala del sredstev kmetijskega sklada kot posojilo za soudeležbo. Skupna površina obnovljenih vinogradov bo znašala 50 hektarov.

Z obnovo so že začeli na 15 hektarjih. Računajo, da bo veljala ureditev enega hektara 1.800.000 dinarjev. Prevladujejo srednje strme površine, nekaj je strmih, nekaj pa jih je na ravnini. Ravne in srednje strme vinograde rigolajo, a strme bodo obdelali terasasto. Obnovitvena dela so v teku, čeprav se zima še ni do kraja umaknila pomladi. V aprilu pride na vrsto kopanje jam. Na Bizeljskem bodo to prvič delali s stroji.

Nove površine bodo zasadi pretežno z rdečimi sortami, s šentlovenko in žametno črnino. Zadruga je vzgojila lastne cepilke. Do sedaj so v teh krajih prevladovala bele trte. Za rdeče sorte se je zadruga odločila zaradi večjega povpraševanja po rdečem vinu. Potrošniki se zanj odločajo tudi iz zdravstvenih razlogov. Zdravniki običajno priporočajo pacientom rdeča vina in tako vplivajo njihovi nasveti na želje številnih kupcev. Letos zasajena trta bo dala prvi pridelek čez tri leta, leto kasneje pa bo trgatva na teh nasadih že normalna. Trta bo zasajena tako, da bosta za ročno delo ostala samo rez in trgatve. Vse ostalo bodo opravili strojno. Vez na suho in zeleno bo odpadel zaradi visoke vzgoje (trta se bo oprizela na žice).

Letos 65 milijonov za predelovalni obrat

Kmetijska zadruga Bizeljsko namerava zgraditi tudi novo vinsko klet. Letos bodo sezidali predelovalni obrat,

Dober začetek kljub neurejenemu prevozu in zastarelim strojem

Obrtna zadruga METAL z Jesenice na Dolenjskem je dobro zastavila letošnjo proizvodnjo. Sočasno po dosedanjih proizvodnih uspehih ji letnega plana ne bo težko doseči. Ustvarila je za 36 milijonov izdelkov, letni plan pa grozdno realizacijo 140 milijonov. Trenutno jim primanjkuje finančnih sredstev, ker v januarju in februarju skoraj nihče ni vplačal prejetih izdelkov. Težave jim povzročata tudi nabava materiala, katerega v začetku leta vedno primanjkuje. Domnevajo, da zaradi tega, ker tovarne prve meseca v letu izdelujejo predvsem izdelke večjih dimenzij, da dosežejo plan, in se šele potem usmerijo na proizvodnjo manjših, bolj razumnih proizvodov.

V Metalu si želijo nove stroje, ker ob zastareli strojni opremi le težko govorijo o rentabilnosti. Tudi novih delovnih mest ne morejo veliko odprati, dokler se ne bodo modernizirali.

Živahen sejem v Brežicah

V soboto, 21. marca, je bilo na brežiškem sejmu kupcem na voljo 1000 manjših in 60 večjih prašičkov. V jutranjih urah med sejmarji ni bilo posebne živahnosti, ker so bile cene previsoke, kasneje pa so si živahno segali v roke, predvsem zato, ker so prodajalci popustili. Manjšim pujskom je bila cena 700-800 din za kilogram žive teže, za nad 3 mesece stare pa do 330 din.

prihodnje leto pa bodo z deli nadaljevali. Načrte za predelovalni del kleti imajo naročene in bodo v kratkem napravljeni. Zadruga je do zdaj vedno odkupovala več vina in manj grozdja, z zgraditvijo predelovalnega obrata pa se bo to razmerje spremenilo. Od zasebnih proizvajalcev bo v prihodnje odkupovala predvsem grozdje. V novem predelovalnem obratu

BREŽIŠKE VESTI

bosta zaposlena dva človeka. Upravljanje s stroji bo elektronsko in tako bosta dva uslužbenca dnevno lahko sprejela 20 vagonov grozdja, ki bo predelano v enem dnevu. Predelovalni obrat bo veljal 65 milijonov, medtem ko je za celo klet predvidena investicija 500 milijonov

Tovarna pohoštva ni dosegla planiranega izvoza

Januar in februar sta bila za Tovarno pohoštva v Brežicah slaba meseca. Zaradi preselitve v nove prostore je proizvodnja zastala. Plan izvoza so dosegli v obeh omenjenih mesecih komaj z 80 odstotki. Potrebno bo precej naporov, da bodo dohiteli zamujeno in se do konca leta približali letnemu planu. Na zmanjšano proizvodnjo je vplivalo tudi veliko število izostankov zaradi bolezni. Minuli teden je bilo na bolniškem dopustu 8,83 odstotka vseh zaposlenih. Tolikšne številke še nikoli niso zabeležili.

V podjetju bodo ta mesec zvišali osebne dohodke za povprečno 16,5 odstotka. Kljub povečanju bo v tovarni še vedno precej delavcev, katerih osebni prejemki znašajo manj kot 25.000 dinarjev mesečno.

Lepa spodbuda v Cerkljah

Pred kratkim smo imeli mladinci in mladinke 8. razreda osnovne šole v Cerkljah sestanek, kjer smo se pogovarjali o našem delu. Učenci osmih razredov smo začeli šele delovati v mladinski organizaciji. Sprva nam je na sestankih pomagala tovarišica Marija Hrovat, zadnje čase pa sestanke vodi predsednik Silvo Lopatič. Pohvalo zaslužita Stanko Gramc in Anica Stefanič, ki se na naših sestankih največ oglašata, pa tudi zapisničarica Jožica Mladkovič, ki pošilja zapisnike v Brežice.

Na zadnjem sestanku smo sklenili, da bomo mladinci in mladinke uredile šolski vrt in igrišče.

IVAN BEVC

dinarjev. Zgradili naj bi jo v treh letih.

V Pišecah, kjer je izredno ugodno podnebje za gojenje marelic, bo zadruga v letu 1965 začela urejati plantaže nasade na površini 65 hektarov. Načrti so pripravljani. Marelice so v Pišecah že zasajene na desetih hektarih in lepo uspevajo. Stroški za ureditev enega hektara bodo predvidoma znašali 1.300.000 dinarjev.

Zamočvirjene površine bodo spremenili v ribnike

Kmetijska zadruga ima v načrtu tudi ureditev ribnikov na Bizeljskem in v Pišecah. Vseh skupaj bo 30 hektarov: 26 na Bizeljskem in 4 v Pišecah. Na Bizeljskem stari ljudje pomnijo, da so tam nekoč gojili ribe. Nasipi še stojijo in površine ribnikov bo treba predvsem izčistiti. Zemlja, kjer nameravajo urediti ribnike, je neplodna in zamočvirjena. Trave, ki zraste na njej, ne morejo odpeljati od tam niti v največji suši; konji bi le težko prišli iz močvirja. Ureditev ribnikov na neuporabnih površinah je torej prav dobra zamisel. Celotna investicija bo znašala okoli 20 milijonov dinarjev. V bizeljskih ribnikih bodo gojili krape, v Pišecah pa postrvi. Letos bodo uredili ribnike samo na Bizeljskem, prihodnje leto pa še v Pišecah. Glede prodaje rib si zadruga ne dela skrbi; povpraševanje je veliko in jih ne bo težko spraviti v denar.

Stroji bodo nadomestili ljudi

Kmetijska zadruga Bizeljsko zaposluje 96 ljudi. V naslednjih letih delovne sile ne bo povečevala, čeprav širi lastne površine. Delovno silo,

Dobovski kovinarji o statutu podjetja in občine

V kovinarskem podjetju v Dobovi že mesec dni razpravljajo o statutu podjetja. Razmnožili so ga v več izvodih, da ga je vsak delavec lahko preštudiral. Pripomb se je nabralo kar precej. Zelo delavcev je, da bi čim bolj obdelali poglavje o upravljanju v delovni organizaciji. Po njihovem mnenju je to poglavje eno izmed najvažnejših.

V podjetju so predložili tudi občinski statut. Pobudo za to razpravo so dale organizacije, ki delajo v kolektiv. To so aktiv Zveze mladine, osnovna organizacija ZKS in sindikalna podružnica.

O krajevni skupnosti na Bučki

Prejšnji teden smo brali v Dolenjskem listu članek Ivana Pungersiča »Zakaj ne krajevna skupnost na Bučki?«, v katerem terja pisec odgovore na nekatera vprašanja. Skušal mu jih bom dati kot član občinske komisije za sestavo osnutka občinskega statuta.

Najprej odgovor glede števila osnutkov, ki so jih dobile posamezne KO SZDL. Ko je komisija za izdelavo osnutka statuta razpravljala, kdo vse naj bi dobil statut, smo bili vsi mnenja, da ga mora dobiti vsako gospodinjstvo v naši občini. Vprašala pa smo se, kaj je primernejše: dati vsakemu gospodinjstvu osnutek statuta ali pa šele dokončno sprejeti in dopolnjeni statut. Odločili smo se za drugo rešitev, saj vemo, da bo občan redno uporabljal statut, ki bo že dokončen, sedanjemu osnutku pa bo prav gotovo doživel še marsikatero spremembo. Nikakor pa ni mogoče, da bi statut dvakrat tiskali in razdeljevali; zato žal ni na razpolago

ki bi jo potrebovala zaradi pridobivanja novih kompleksov, bo nadomestila z mehanizacijo. Zadruga sestavlja ekonomsko enoto posestva Bizeljsko z obratoma Bizeljsko in Pišecah, vinarski odsek v Pišecah in na Bizeljskem za odkup vinskega pridelka ter trgovina z reprodukcijskim materialom prav tako na Bizeljskem in v Pišecah. V obeh trgovinah prodajajo stroje, orodje, gnojila, zaščitna sredstva, semena in podobno. Posestvo se ukvarja z vinogradništvom, živinorejo, sadjarstvom in poljedelstvom.

Kooperacijske odnose z zasebnimi kmetovalci razvija zadruga pretežno v vinogradništvu, delno tudi v travništvu in poljedelstvu. Zivinareja je slabo zastopana, ker so odkupne cene za bekone in govejo živino prenizke. Kmetje so se preusmerili na vzrejo odojkov. Zadruga jih bo ta teden začela odkupovati za pitališče Agrokombinata v Sentjurju.

Zadruga je že pripravila svoj statut in ga oddala statutarni komisiji pri občinski skupščini v Brežicah. O njem je razpravljal do sedaj le upravni odbor, kolektiv pa ga bo obravnaval te dni.

J. Teppey

SPLOŠNO LIVARSTVO se uveljavlja

Splošno livarstvo v Dobovi je mlado podjetje, vendar zelo hitro povečuje proizvodnjo. Ustanovljeno je bilo sredi septembra 1962 in je tedaj zaposlovalo 9 ljudi. Zdaj jih je 20. Lani so delali pod težkimi pogoji, v slabih delovnih prostorih in so kljub temu precej presegli planirano realizacijo. Delno zaradi povečanja zaposlenih in delno na račun povečanja delovne storilnosti.

Podjetje dela vse po naročilu. Svoje izdelke prodaja kovinski industriji, raznim remontom v tovarnah, a za široko potrošnjo jih trenutno še ne izdeluje. Poslovne stike navezuje po vsej državi in za naročila nikoli ni pomanjkanja. Kupei so zado-

Občni zbor planincev

V četrtek je bil v Brežicah redni letni občni zbor Planinskega društva. Planinci so tudi to leto organizirali skupno z delavsko univerzo predavnanje, ki je sledilo občnemu zboru in je bilo namenjeno vsemu prebivalstvu. Poslušalci so tokrat spoznali Svico v cvetju in snegu, Lepa švicarska pokrajina je bila ponazorjena z barvnimi diapozitivi.

19. marca se je izpolnila dolgoletna želja Brežičanov: začel je delati društveni klub. Potreba po takšnem klubu je bila izražena na več sestankih, slednjic pa se je krajevna organizacija SZDL skupaj z občinskim odborom Socialistične zveze odločila uresničiti željo. V ta namen so bila odobrena sredstva za nakup televizorja in radijskega sprejemnika z gramofonom. Klub je v mali dvorani Prosvetnega doma in je odprt za vse občane vsak dan, razen ponedeljka in srede, od 17. do 22. ure. Obiskovalci lahko igrajo šah in ostale družabne igre, gledajo televizijo in poslušajo radio ter gramofon. Upravni odbor kluba, ki ga sestavljajo predstavniki družbenih organizacij in kulturnih ustanov, je že sestavil delovni program.

Klubske večeri so zamišljeni tako, da bo enkrat tedensko razprava o gospodarski problematiki, modi, umetnosti in političnih zanimivostih. Pri takšnih razgovorih bodo na razpolago razni tehnični pripomočki, kot episkop in dia-

KLUB JE ODPRT

projektor. Vsak četrtek bo mladinski ples. Prvi ples ob otvoritvi kluba je uspel, posebno zato, ker so mladinci gramofonske plošče prinesli s seboj. O ploščah je bilo sicer precej govora. V prihodnje bo treba misliti na nagrade, ki naj bi jih podeljevali na tekmovanju za najljubšo ploščo.

Za zdaj bo klub delal samo v pritlični dvorani. Pozneje nameravajo klubsko dejavnost razširiti še na dva prostora v prvem nadstropju Prosvetnega doma; v enem bi bila knjižnica s čitalnico, v drugem pa televizijska soba.

Tudi obisk še ni tak, kot ga pričakujejo pozneje. Potrebna bo še propaganda. Poleg tega nameravajo naročiti časopise in revije vseh vrst. Dobro bi bilo, če bi v klubu delal profesionalc. Trenutno opravljajo njegovo nalogo mladinci. O tem vprašanju se je upravni odbor kluba že pogovarjal in bo v sodelovanju z Zavodom za kulturo in prosveto prav gotovo kmalu našel ugodno rešitev.

Aprila ima klub takle spored:

Vsake torek in petek so šahovski večeri, vsak četrtek pa ples. Podrobneje pa bo takole: v petek, 27. marca, vezerneje in šah; v torek, 31. marca, laži z nagradami (čakamo 1. april); v petek, 3. aprila, naš turizem; v petek, 10. aprila, literarni večer v organizaciji brežiške gimnazije (Simon Jenko); v petek, 17. aprila, razgovor o dramski dejavnosti; v petek, 24. aprila bo gostoval klub »Celuloza« iz Vidma-Krškega in v torek, 28. aprila, zunanjepolitični pregled. Tml.

voljni s kvaliteto izdelkov, zato se na podjetje obračajo vedno znova. Verjetno ni več daleč čas, ko bodo dobili naročila za izvoz. Trenutno se o izvažanju odlikov dogovarjajo z nekaterimi izvozniki in upajo, da bodo s kvaliteto svojih izdelkov uspeli tudi na tujih tržiščih.

Letošnji plan predvideva, da bodo ustvarili za 60 milijonov dinarjev vrednosti. Lanska realizacija je znašala 50 milijonov 400 tisoč. Proizvodnja v januarju in februarju je potekala normalno,



MIRO KUGLER: Žena s sejmšča

zato računajo, da bodo plan v celoti dosegli. Težave jim je v minulih dveh mesecih povzročalo neredno plačevanje vseh odjemalcev po vrsti. Upajo, da se bo zdaj to uredilo.

Podjetje nima lastnih delovnih prostorov, vendar jih je že adaptiralo. Za te namestila je porabilo 1.900.000 dinarjev. Lani so nabavili tudi brusilni stroj in mešalnik za pesek. Za osnovna sredstva so dali 5 milijonov. Da bi se proizvodnja lahko še povečala, imajo za prihodnje leto v načrtu nakup stroja za čiščenje odlikov. Za to bodo potrebovali 8 milijonov dinarjev, ki jih nameravajo ustvariti sami.

19 gasilcev je opravilo izpit za strojnike

22. marca je bil v Brežicah zaključen tečaj za gasilske strojnike. Obiskovalo ga je 24 gasilcev v starosti od 18. do 40. leta. Predavali so strokovnjaki iz Celja in Brežic. Izpit za gasilske strojnike je v nedeljo uspešno opravilo 19 tečajnikov. Občinska gasilska zveza čestita novim kvalificiranim strojnikom z željo, da bi svoje znanje kar najkoristneje uporabili pri gasilskem delu.

Kaj pravi republiška ustava o krajevni skupnosti

Glede ustanavljanja krajevni skupnosti pa tole: 94. člen republiške ustave določa, da se s statutom občine v okviru ustave in zakonov določijo med drugim tudi način ustanovitve, območja, organizacija in pravice krajevni skupnosti. Naša komisija se je tega pooblastila poslužila in v osnutku občinskega statuta v členih od 172. do 189. tudi opisala ureditev tega vprašanja kot predlog, ki naj ga zbor volivcev dopolnijo. Za se je pisec zato, da bi svoje mnenje čimbolj podkrepil, poslužil le 2. odstavek čl. 174. osnutka. Seveda ta odstavek brez prvega in tretjega ne pove vsega. Celotni člen se namreč glasi:

»Krajevna skupnost se lahko ustanovi na območjih, ki so urbanistično zaključene enote in v katerih je zagotovljena materialna osnova vsakdanjega življenja posameznikom in njihovim družinam. Krajevno skupnost lahko ustanovijo občani na zborih volivcev na območju mesta Sevnica in naselja Krmelj. Krajevno skupnost lahko ustanovijo občani tudi v drugih naseljih.

SPODNJE

Doklej bo dotok surovin neurejen?

Zaradi pomanjkanja surovin in sestavnih delov za proizvode obrat »METALNE« v Krmelju januarja ni dosegel proizvodnega plana. V februarju se je stanje malo izboljšalo, marca pa bo obrat verjetno na istem, kot je bil takoj po Novem letu. Znakov za izboljšanje pa na surovinskem trgu še ni. Zato se zaskrbljeno vprašujejo domala vsi proizvajalci kovinskih izdelkov v Sloveniji in tudi v državi, doklej bo dotok surovin neurejen.

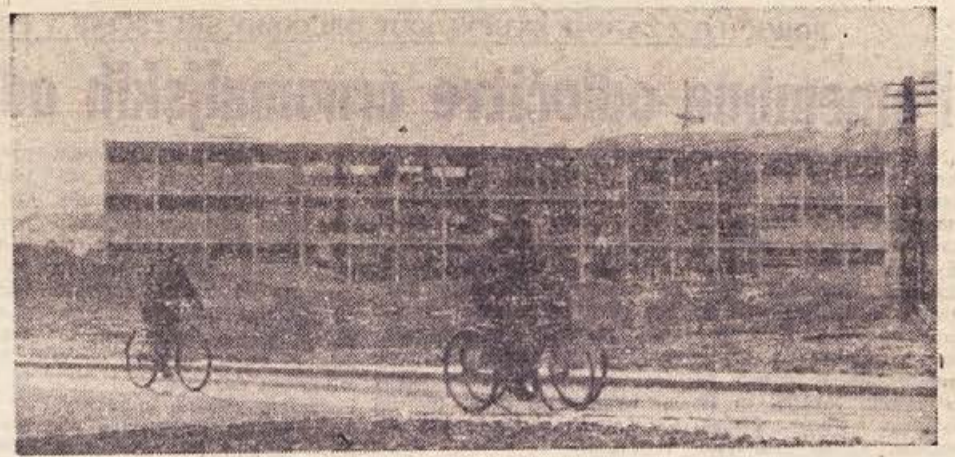
»METALNI« manjka pretežno material, ki ga navadno dobijo iz domačih železarn. Zlasti ni profilmnega železa ter »I« in »U« nosilcev, ki so osnovne sestavine krmeljskih izdelkov. Vse naprežanje kolektivna, ki si je letos zadala nalogo, da izpolni in celo preseže letni plan (ta je za 15 odstotkov večji od lanskega), so zaman. Namesto da bi delavci delali v redni proizvodnji, morajo biti večkrat in za dalj časa na režiji. To obratu ne prinaša dobička, kvečjemu zgubo.

Ob tem zatikljaju s surovinami ugotavljajo v Krmelju vsestranski kvaliteten skok v proizvodnji. To le potrjuje dejstvo, da je zmogala volja nekdanjih rudarjev, ki so se ob ukinitvi rudnika preusme-

rijli v kovinarski poklic. Še več, delavci krmeljskega obrata so tolikanj napredovali, da se že lahko kosajo z delavci v matičnem mariborskem podjetju. Vendar sola zanje še ni končana. Znova in znova se udijo, pričujejo na novih delovnih mestih in osvajajo tehnologijo, ki je še pred nedavnim niso poznali. Prizadevnost delavcev krmeljske »METALNE« je izražena tudi z lanskoletnim uspehom: ob koncu leta so presežili proizvodni plan za 10 odstotkov, finančnega pa celo za 30 odstotkov. Izboljšali so se vsi pogoji. Naj na prvem mestu omenimo osebne dohodeke zaposlenih, ki se bodo s 1. aprilom letos povečali kar za 20 odstotkov. Osebnih dohod-

ke bodo povečali predvsem na podlagi večje delovne storilnosti. Istočasno obrat skrbi za čim boljše počutje članov kolektiva na delovnem mestu in zunaj njega. Obratna menza za 600 ljudi je ena največjih pridobitev kolektiva, letos pa nameravajo zgraditi še 8-stanovanjski blok. Dobro je poskrbljeno tudi za dopustniško sezono. V ta namen urejajo te dni svoje letovišče v Lopatovu ob jadranski obali. Letovišče so imelo okrog 40 ležišč in bo eno naj-sodobnejših, kar jih imajo delovni kolektivi ob Jačranu.

Ce se ob koncu znova povrtno na težave, ki so zajele krmeljski obrat zaradi pomanjkanja surovin, se upravičeno sprašujemo, ali bomo mogli posledice (izgube) v mnogih gospodarskih organizacijah opravičiti z »objektivnimi« razlogi ali celo s »posegom« nepredvidene višje sile. Za gotovo lahko rečemo že zdaj, da ne. Ne dvomimo bo potrebna velika operacija, da bo trajno usposobila dobavitelje surovin, se pravi železarska podjetja.



Nova osnovna šola v Sevnici (na sliki) zlagoma raste. Pod streho je bila že pred zimo, zdaj pa ji dograjujejo zidovje in notranjost. Velika želja prebivalstva, učiteljsva in šolskih otrok je, da bi bilo poslopje kmalu povsem gotovo. No, dela se bodo nemoteno nadaljevala tudi letos, saj predvideva plan negospodarskih investicij v prvi vrsti sredstva za šolo.

Amaterizem naj bo plod zavestnega dela

Teze za kongres Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije so bile osrednji predmet obravnave na nedavnem občnem zboru Sveta Svobod in PD v Sevnici. S tezami so se v Sevnici strinjali, pripomnili pa so, da so premalo prodrla v bistvo nekaterih vprašanj. Pomanjkljivo je po mnenju sveta obdelano zlasti vprašanje kulturniškega amaterizma (ljubiteljstva), ker mora ta temeljiti na zavestnem prizadevanju posameznikov in skupin. Ni dovolj, da kdo kaj goji in da stako velja za amaterja. Če že dela, naj dela z zavestjo, da bo oplemenitil ne le svojega duha, ampak človekovega duha sploh.

Te in podobne misli so na občnem zboru podčrtavali tudi v zvezi z novimi oblikami in vsebino dela na področju kulturnega amaterizma v občini. Tembolj, ker so ugotovili, da je delovanje društev lani (razen majhnega števila izjem) zamrlo. Zdaj pa imajo že vsa društva svoje programe. Začutila so, da je kulturna rast potrebna slehernemu občanu. Kot nekaj so tudi

krat postavila na prvo mesto javne prireditve (igre). Manj imajo pevskih in instrumentalnih zborov. Taki zbori so predvsem na šolah. Razveseljivo pa je, da se je močno razvejala klubska dejavnost in da dobiva ta vedno večji pomen. V vseh večjih krajih imajo ustrezne prostore, kjer se zbirajo ljudje ob televizijskih oddajah in na predavanjih. Predavanj je za zdaj manj, vendar jih utegne biti čedalje več, ker bodo društva k sodelovanju pritegnila javne kulturne in druge delavce. Kulturno življenje postaja nedvomno vse bolj in bolj organizirano in spontano, ne samo priložnostno. Velja omeniti organizirane obiske kulturnih prireditev, celo v oddaljenih centrih slovenske kulture. Zelo uspela je poteza posameznih društev, ki so se odločila vabiti medse slovenske mladinske pisatelje, katerih dela imajo v svojih knjižnicah. S takimi živimi slovenskimi kulturnimi delavci ter umetniki bo še bolj utrjena vez med ustvarjalcem in »potrošnikom« kulture, predvsem iz tistega sloja ljudi, ki se ne zadovolji s »servi-

ranjem« kulture v zastarelih oblikah.

Novi veter v kulturni dejavnosti sevniske občine je zavzel tako rekoč že zgodaj, še preden je znan tir, na katerega bo postavil voziček svojih prizadevanj republiški kongres. Sodeč po tem, o čem govore teze za kongres, in po delovnih programih ter prijemih v sevniski občini, nikakor ne bi mogli govoriti, da tu gradijo kakšen zgrešen, stranski tir kulturnega prizadevanja.

Književniki v Loki

Skupina slovenskih književnikov, ki živijo v Celju, bo 5. aprila obiskala Loko in ob tej priložnosti priredila literarni večer. Književnike bo vodil Franjo Roš, katerega »Desetnico Alenčic« so uprizorili lani na loškem odru. Podoben večer so imeli Ločani pred dvema letoma, ko so jih obiskali ljubljanski književniki.

V Loki je umrl Franc Zagorc

Pred kratkim je umrl v Loki ugledni vačan in dolgoletni gasilec Franc Zagorc. Rodil se je 1893, kot 22-letni fant pa se je že udeležil prve svetovne vojne v Galiciji. 1917 je bil ujet pri Pivati v Furlaniji. Ko se je vrnil iz ujetništva, je zagospodaril na domačem posestvu. Rad je prebral knjige in strokovno časopisje, tako da so se k njemu zatekali po nasvete mnogi kmetovalci. Med NOB je pomagal partizanom in bil izvoljen v prvi odbor OF. Nad 40-letno delo v gasilstvu mu je prineslo ugled tudi na tem področju. Prejel je več odlikovanj. Več let je bolehal, vendar tudi med boleznijo ni prenehal brati Dolenjskega lista in Kmečkega glasu. Ob grobu se je od pokojnega Zagorca poslovil predsednik PGD Luka Hočevar.

Tudi v Loki krajevna skupnost?

5. marca je bil v dvorani prosvetnega doma v Loki zbor občanov, katerega je vodil v imenu občinske skupščine Sevnica tovariš Keršič. Prebral je najvažnejše točke občinskega statuta, zatem pa so občani o statusu razpravljali. Postavili so zahtevo po lastni krajevni skupnosti v Loki, ki naj bi delovala kot tretja krajevna skupnost v občini poleg predvidene v Sevnici in Krmelju. Občani iz Celovnika so kritizirali vozno pot in predlagali, naj bi se občini Sevnica in Laško sporazumeli glede vzdrževanja poti, ki pelje čez ozemlje obeh občin. Vaščani so pripravljeni pomagati, vendar sami vsega ne bodo zmogli, zato pričakujejo tudi pomoč družbe.

Občani so sprejeli tudi predlog, naj občine Sevnica, Krško in Brežice izposlujejo pri podjetju ZTP Ljubljana, da bi ponovno uvedlo uknjene motorni vlak iz Zidanega mosta do Dobove in nazaj. Direktor KZ Sevnica tov. Cimperšek je dalj pojasnila o arondaciji zemljišča ob Savi, kjer so predvideni hmeljski nasadi, razen tega je KZ Sevnica predvajala ozkometražni film o nasadih sadnega drevja v Sevnici in hmeljskih nasadih v Kompoljah. Za Ločane je bilo to zelo zanimivo, saj so v filmu videli marsikaterega znanca pri delu. S. Sk.

Pralnica in krpalnica premalo izkoriščeni

Sevniska stanovanjska skupnost, ki zlagoma prerašča v krajevno skupnost, eno izmed treh v tej občini, opravlja celo vrsto raznih komunalnih dejavnosti. Skrbi za vodovod, kanalizacijo, pokopališče, družbeno prehrano in podobno. V svoji sestavi ima lepo število servisov in delavnic, razen tega pa skrbi s svoje strani za otroško varstvo, vodno inštalaterstvo ter tudi druge usluže.

Stanovanjska skupnost je prispevala velik delež k ureditvi družbene prehrane v Sevnici. Ustrezen obrat je vrsto let razbremenjal domača gospodinjstva. Zdaj je nadom postal premajhen in ne zadošča več za krajevne potrebe. Stanovanjska skupnost se je zato odločila za ureditev novih prostorov v te namene. Izbrano stavbo že adaptirajo. Ko bo začel novi obrat redno delati, bo dnevno pripravil okrog 500 obrokov. To bo glede na sevniske

potrebe zadoščalo. Obrat bo sočasno uredjen.

Ce je vprašanje družbene prehrane rešljivo z ureditvijo novih prostorov, pa je vse drugače z nekaterimi servisi. Med temi še zlasti izstopata pralnica in kopalnica, ki imata vse urejeno, le da dela



imata premalo. Ta neizkoriščenost je cokol za vso dejavnost stanovanjske skupnosti, ki bi rada poslovala na podlagi čiste gospodarskega računa in bila hkrati čim cenejša. Spričo tega ne bi bilo nič čudnega, če bi začeli razmišljati o ukinitvi takih servisov ali pa o preusmeritvi njihove dejavnosti. Bržkone tega ne bi nihče pozdravil, saj je bila ustrezna servisna služba ustanovljena glede na

potrebe, da ne rečemo bujbe občanov. Morda je neizkoriščenost samo prehodnega značaja in bosta pralnica in krpalnica zlezli na zeleno vejo v doglednem času.

Glede na to, da stanovanjska skupnost ni dotirana, se bodo taka vprašanja še zastavljala. Pričakovati jih je treba zlasti zato, ker se bodo nemara vse bolj in bolj začela med seboj prepletati vprašanja zahtev in potreb občanov in cen uslug. Težko bo ustreči pogojem, da bi ta ali oni servis lahko živel ob nizkih (simboličnih?) cenah in z malo dela. Slej ko prej se je treba zavedati, da zadevajo vse težave tudi ob vprašanje osebnih dohodkov zaposlenih pri stanovanjski skupnosti. To toliko bolj, ker bodo morale servisne dejavnosti zagotoviti delavcem in uslužbencem take življenjske pogoje, ki bodo vsaj približno podobni pogojem zaposlenih v gospodarstvu, kmetijstvu ali kje drugje.

Dvakrat na loškem odru

Dramski odsek PD »Primož Trubar« v Loki je naštudiral in postavil na domači oder kriminalko Agate Christie. V režiji tovariša Mlinarja so jo uprizorili 22. in 23. februarja. Obe predstavi v popoldnevnih urah sta bili dobro obiskani in pozdravljeni od domačega občinstva. S. Sk.

Iz sevniske knjižarne

Sevnško trgovsko podjetje ima 25 poslovalnic, od tega tudi knjižarno in papirnico v Sevnici. Lokal je na primer-nem mestu blizu pošte.

Poslovalnico vodi tovariša Marija. Je zelo uslužna, četu-ga ima polne roke dela. Knjižarna in papirnica je dobro založena z vsemi potrebščinami in knjigami, med katerimi je treba omeniti zlasti zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev ter mladinsko literaturo. Razen tega se

v tem prostoru dobijo obrazci in tiskovine za šole, občinsko upravo ter podjetja. Ob koncu počitnic oziroma ob začetku šolskega leta je knjižarna najbolj obiskana. Poslovalnica bi nujno potrebovala še eno trgovsko pomočnico. Tudi prostori postajajo premajhni (prodajni in skladišče). Sevnščani upajo, da bo trgovsko podjetje kmalu našlo ustreznejše prostore za knjižarno in papirnico. S. Sk.

Prvi in najvažnejši pogoj: potrebe občanov!

Jasno je torej, da se ustanovi krajevna skupnost zaradi potreb prebivalcev nekakega področja, kjer so problemi in dejavnost manjša, seveda ni pogojev za ustanovitev krajevne skupnosti. Razen potreb pa so zlasti nujni tudi dobri kadri, saj ima krajevna skupnost kar precej organov. Na Bučki pa dela aktivno le nekaj tovarišev in je tudi pisцу znano, da imamo vseskozi težave tudi pri sestavljanju odbora KO SZDL, v katerem so aktivni le 2 do 3 tovariši. Tudi finančna sredstva so potrebna, saj niso povsod opravljali poslov bivših krajevnih odborov šefi krajevnih uradov (vsaj zadovoljivo ne!). Če je bilo delo šefa krajevnega urada na Bučki v tem smislu zadovoljivo ali ne, o tem prepustim presojo občinski skupščini, njenim upravnim organom ter občanom. Sicer pa je splošno znano težnja v republiškem merilu, naj bi tajniki krajevnih skupnosti po pravilu

Predloge volivcev bomo seveda natanko proučili

Občinski odbor SZDL v Sevnici je na svoji zadnji razširjeni seji obsežno razpravljal o problematiki krajevnih skupnosti. Sestavili smo sklepe o teh vprašanjih in jih dostavili vsem KO SZDL, torej tudi Bučki. Ker je pisec članka član KZ SZDL, bi moral tudi on meniti, da je glavna naloga organizacij SZDL, da tolačejo namen, vsebino in poslovanje krajevne skupnosti. Le v tem primeru se bodo občani lahko pravilno odločili, ali bodo nekatere ustanovili krajevno skupnost ali ne. Na seji smo bili še mnenja, da morajo biti vsekakor dani pogoji, da bi nekatere lahko ustanovili krajevno skupnost. Tak pogoji pa so trenutno resnično na voljo samo v Sevnici in Krmelju. Pod-

ročja, ki za zdaj ne bi bila vključena v krajevno skupnost, pa zaradi tega seveda ne smejo trpeti niti pri dodeljevanju finančnih sredstev niti pri reševanju lokalnih problemov. Ti kraji bodo dobivali finančna sredstva iz raznih skladov tako kot doslej; tudi Bučka je že deležna sredstev za popravilo poti v letošnjem letu. Taka dela naj vodijo v teh krajih ali KO SZDL ali režijski odbori, sekcije in podobni organi. Omenim pa naj še to, da letos v občinskem proračunu za krajevne skupnosti ni nikakršnih sredstev.

Na koncu naj še dodam, da se bo v prihodnjih dneh sestala komisija za statut in da bo pregledala vse predloge zborov občanov v zvezi z osnutkom občinskega statuta. Tudi predlog zbora volivcev v Bučke bomo proučili in prebrisan sem, da komisija ne bo zavirala ustanovitve skupnosti na Bučki, če to volivci zares zahtevajo. Vprašanje pa je, če so take težnje najprimernejše in najkoristnejše za Bučko iz razlogov, ki sem jih navedel.

Dušan Brelih
član občinske komisije za statute

Družbena prehrana v Sevnici še vedno ni urejena

Sevnško gostinstvo je v zadnjem letu doživelo veliko kritike, ker ne dohiteva potreb občanov. V občini je eno samo gostinsko podjetje s šestimi obrati na območju Sevnice in Smarja. Podjetje nima dovolj sredstev za povečanje svojih zmogljivosti. Tudi gostinski obrat v Krmelju ne ustreza več tamkajšnjim zahtevam in ga bo treba urediti. Stanovanjska skupnost in nekatere gospodarske organizacije imajo lastne obrate, v katerih pripravljajo hrano za delavce. Vse to je razmeroma neorganizirano in ključno

boljši, trajnejši rešitvi. Ena izmed njih je združitev sedanjih obratov v večji obrat družbene prehrane za potrebe Sevnice in Smarja. Iz skupnih sredstev bi se morda le dal zgraditi ali kako drugače urediti takšen gostinski obrat, ki bi lahko nudil abonentom dobro hrano po zmernih cenah. Nepravilno je, da se gospodarske organizacije ukvarjajo s prodajo raznih jedi in pijač, saj ti obroki največkrat tudi delavcu ne nudijo vsega tistega, kar njegov organizem nujno potrebuje. Jt.



Pomembne odločitve črnomaljskih odbornikov



Takole je bilo še pred nedavnim na eni izmed črnomaljskih ulic, ko je šolski zvonec oznanil konec zadnje dopoldanske šolske ure. Z nasmejanimi obrazi so se otroci razšli vsakbehi, druga, popoldanska izmena učencev pa je medtem čakala, da se odpro vrata za popoldanski pouk

Na petkovi seji občinskega zbora in zbora delovnih skupnosti občine Črnomelj, ki je trajala od 8. do 14. ure, so odborniki obeh zborov pretresali 11 točk dnevnega reda. Največ in najživahnejše pa so razpravljali o krajevnih problemih in samoprispevkih. K besedi so se oglasili tovariši in tovaršice: Plut, Juršak, Stariha, Vrlič, Vanovičeva, Čimerman, Malerič, Vidmar, Kapš, Požek, Stajdohar, Vajs, Rems, Kocjan, razen teh pa tudi okrajni tržni inšpektor Srečko Hlebec in načelnik okrajne inšpekcijske službe Ludvik Tramte.

prekrške. Največ je bilo govora o zaščitnih, ki se občasno ali stalno ukvarjajo z obrtjo brez obrtnega dovoljenja. Ker obrtna dejavnost v občini že tako šepa, so bili odborniki deljenega mnenja glede kaznovanja šušmarjev, načelnik medobčinske inšpekcijske službe pa je za tem obrazložil, da bi vsako gledanje skozi prste razvoju obrti več škodovalo kot koristilo.

Z zanimanjem smo sledili uspehe medobčinske inšpekcijske službe, ki jih je dodatno k obširnemu gradivu našteval inž. Rajič. Odborniki so lahko spoznali, kako zelo koristno in odgovorno delo opravljajo tržna, sanitarna, veterinarska, delovna, cestna, gradbena in gozdarska inšpekcija in da se je prav zaradi vestnega dela inšpektorjev v zadnjem času le pokazal napredek na vseh teh področjih.

Odborniki so v razpravi po referatu zahtevali več raznih pojasnil. Predstavnik GG Črnomelj je izrazil pomisleke zoper gozdno takso kategorije C, češ da slabo vpliva na uspešno gospodarjenje v gozdovih, in predvidel rešitev za belokranjsko gozdarstvo v republiškem skladu. Odgovorila sta inž. Rado Dvoršak in inž. Rajič, ki sta menila, da bi morali v domačem podjetju najti skrite denarne rezerve v dvigu produktivnosti dela, zmanjšanju režijskih stroškov in morda tudi v osebnih dohodkih. Poudarjeno je bilo, da o čemer bodo odborniki razpravljali na eni prihodnjih sej.

Podobno problematiko je bilo zaslediti v naslednji točki dnevnega reda, ko so obravnavali delo sodnika za

skrb za človeka na delovnem mestu, zatem pa so člani občinske skupščine skienili, naj sveti za industrijo, delo in obrt, svet za turizem in svet za kmetijstvo in gozdarstvo do 10. aprila razpravo in predloge današnje seje obdelajo ter sestavijo priporočila za rešitev problemov iz njihovega delokroga.

Predlog odloka o zaključnem računu predračuna občine za leto 1963 so odborniki soglasno sprejeli, prav tako odloke o potrditvi poslovanja rezervnega sklada, sklada skupnih rezerv, sklada za lokale in sklada, iz katerega se plačujejo nadomestila za nacionalizirana gradbena zemljišča.

Najprizadenejšim bo pomagala družba

Vaščani v Tribučah so se odločili za krajevni samoprispevek, s katerim namerava-jo napraviti zid okoli pokopališča. Viničani in prebivalci okoliških vasi pa so sklenili vpeljati samoprispevek za popravila vaških poti. Vasi Streklevec, Brezova reber, Gradnik, Kal, Malinec, Osojnik, Praproče, Omota in Sodnji vrh so predvidele poseben samoprispevek vaščanov za popravilo šolskega poslopja, medtem ko so v Čudnem selu sklenili popraviti vaško pot prav tako s prispevkom vaščanov. Vse štiri odloke so odborniki soglasno potrdili, ob tem pa toplo pozdravili predlog predsednika skupščine, naj bi občina krajem, ki so se odločili za samoprispevek za ureditev komunalnih vprašanj, dodala iz svojih sredstev 50 odstotkov vrednosti krajevnega samoprispevka.

Ob tem vprašanju pa so se k besedi priključili številni odborniki. Med drugim so predlagali, naj bi k popravilu poti prispevali tudi vaščani Stare in Nove Lipe. Za krajevni samoprispevek so se v Črnomlju v nekaterih volilnih enotah ogrevali, v nekaterih pa so bili proti njemu, zato je bilo sklenjeno, da bodo občani Črnomlja o tem odločili na enotnem zboru volilcev.

Precej razprave je bilo tudi ob sprejemanju odloka o uvedbi občinske doklade na dohodke od kmetijstva, obrti, samostojnih poklicev in

premoženja na območju domače občine. Opaziti je bilo, da so odborniki nižinskih predelov, ki so s tem odlokom prizadeti, stvar pravilno razumeli in novi odlok tudi lepo sprejeli, kar je skupščina še posebej pohvalila.

Nazadnje so obravnavali še nekatere poroštvne izjave ter sprejeli odlok, da se Komunalna uprava Črnomelj preimenuje v Komunalno podjetje, ker je njena razširjena dejavnost v zadnjem času že prerasla okvir poslovanja zavoda.

O posameznih pomembnejših točkah dnevnega reda bomo poročali še posebej.

Ker ni vode, so otroci brez malice

Odkar so se šolarji v Adlešičih po zimskih počitnicah vrnili k pouku, nimajo v šoli več malice. Šolska kuhinja, iz katere je prej med glavnim odmorom tako lepo dišalo, je hladna. Mnogi otroci hodijo daleč peš, malica pa je vsakemu izmed njih prijetno poživilo želodček, da je laže vztrajal pri pouku, laže dojemal in vzel pot pod nogo, ko se je bilo treba vrniti domov.

In zakaj ni več malice, zakaj iz šolske kuhinje ne diši več? Verjemite ali ne: VODE

NI VEC! Vode, s katero bi skuhalj, vode, s katero bi pomili posodo, ni! Neverjetno se sliši, in vendar je res! V šolski kapnici je zmanjkalo vode. Dežja od jeseni ni bilo, sneg, kar ga je zamelo na streho, pa je v času odjuge stopljen stekel čez žlebove, ker niso najboljše speljani. Za pomoč so prosili gasilce, da bi jim naorpalj vodo v Kolpi, pa jim tudi ti niso mogli pomagati. Pot h Kolpi je bila tako zledenela, da vaščani še živine niso mogli napajati. Morda jim božo lah-

ko gasilci v prihodnjih dneh, če ne bo dežja, pomagali, ker se je led že skoraj stopil, toda vprašanje je, če to ne bo preveč veljalo.

Sicer razigrani šolarčki so malce bolj tihi in manj razposajeni. Njihove oči dan za dnem nemo povprašujejo učiteljice: »Kdaj bo spet malica?« Učiteljice ne vedo odgovora, v Adlešičih pa je spet oživel misel na vodovod. Izvir pod vasjo so si strokovnjaki že nekoč ogledali in ugotovili, da je dovolj močan, pa tudi bakteriološke raziskave so pokazale, da je voda zdrava. Vse dosedanje prošnje na vodno skupnost, na republiške, okrajne in občinske organe, v katerih so Adlešičani prosili za vodovod, so bile zaman.

Adlešičani upajo, da se bo njihova želja morda le uresničila prihodnje leto, ko bo 22. marca minilo 20. let, odkar je na pragu svobode skupaj z Adlešiči zgorelo še 7 okoliških vasi, ki so jih požgali okupatorjevi vojaki. Največ bi prispevali sami, opravili bi vsa težaška dela in izkope, morda pa bi se le dalo? Vodovod bi bil lahko za prihodnji krajevni praznik dragoceno in svojevrstno darilo prebivalcem, katerim je ogenj pred 20 leti upepelil domove. Pa tudi Adlešičkim šolarjem ne bi bilo treba več učiteljice vpraševati: »Tovarišica, kdaj bo spet malica?«

Kulturno-prosvetna dejavnost na Vinici

Novi odbor prosvetnega društva na Vinici se živahno udeležuje. Člani in mladinci pripravljajo pod vodstvom predsednika Ivana Moharja veseloligro. Upamo, da jo bodo konec tega meseca prvič uprizorili. Odbor je sklenil oživiti delo folklorne skupine in tamburaškega zbora. Takšne dejavnosti prosvetnega društva so veseli vsi Viničani.

Razpadajoča prosvetna dvorana na Vinici je velik problem, saj kmalu ne bo kje uprizorjati nastopov in drugih gostovanj. Domača filmska aparatura je dotrajala, potujoči kino pa je tako drag, da malokdaj zaide na Vinico. V dvorani bi bilo treba zelo hitro obnoviti

pod, okna in vrata, vendar se Viničani vprašujejo, če se to izplača, ker je dvorana že zelo stara. Na raznih sestankih je bilo o gradnji nove dvorane že izrečenih precej besed.

V zbirki »Školjka« so tedni izšli tudi »Male kronike«, ki jih je napisala mlada italijanska pisateljica Maria Giacobebe, prevedla pa Evelina Umek. V knjigi opisuje italijanska pisateljica gledanje mlade žene na svet, tišči svet, ki je precej drugačen od onega, ki je moral poslušati fašistične himne. S svojevrstnim slogom je uspela Giacobebevi zelo prizadeto nanizati tudi njene poglede na sodobno družbo.

NOVICE ČRNOMALJSKE KOMUNE

ne sodnike. Skupščina je sklenila poveriti svetu za notranje zadeve imenovanje posebne komisije, ki naj bi to vprašanje razčistila in nakazala možnosti za rešitev, o čemer bodo odborniki razpravljali na eni prihodnjih sej.

Podobno problematiko je bilo zaslediti v naslednji točki dnevnega reda, ko so obravnavali delo sodnika za

Še več prožnosti v delu Socialistične zveze

Občinski odbor SZDL Črnomelj je glede na vlogo in obširne naloge krajevnih organizacij organiziral 19. marca v Črnomlju enodnevni seminar za predsednike, sekretarje in blagajnike krajevnih organizacij SZDL. Uvodni referat o gospodarstvu v občini je podal predsednik skupščine inž. Rado Dvoršak, o organizacijskih problemih SZDL pa je obširno poročala sekretarka občinskega odbora SZDL Vera Jukič.

Prisotni so najprej razpravljali o perspektivnem razvoju občine in o možnostih, da bi k sodelovanju pritegnili čimveč občanov. V ta namen bi bilo treba obiskati tudi manjše vasi ali celo posameznike in jih prepričati, da bi o svojih težavah glasno spregovorili na sestankih SZDL. Razen tega bi bilo treba širši krog občanov seznaniti s proračunom in družbenim planom občine ter z drugimi aktualnimi problemi. Predlagali so, naj bi material, ki ga dobivajo občinski odborniki, dostavljali tudi političnim aktivistom in krajevnim organizacijam.

Na seminarju so se dalj časa pomudili pri mladini in vključevanju mladih v javno in politično življenje. Ugotovili so, da je del mladine zelo aktiven, drugi del pa še vedno živi zase, odmaknjen od vsega dogajanja v občini. Tej mladini bi bilo treba v bodoče posvečati več pozornosti in jo pritegniti v organizacijo z različnimi interesnimi dejavnostmi. Težave pri dosedanjem delu mladinskih organizacij na terenu povzroča beg mladih iz pasivnih

krajev v industrijska središča, zato ponekod mladine sploh ni ali pa je zelo malo. Večje skrbi oziroma kontrole družbenih organizacij bi morali biti deležni tudi študentje, ki po končanem šolanju odplačajo stipendijo in gredo drugam. Pozorneje pa bi morala SZDL in vse ostale organizacije spremljati tudi kadrovska politiko in vključevanje sposobnih ljudi v vodstva SZDL.

Neurejenim odkupnim razmeram na vasi, tako glede odkupa mleka in ostalih poljskih pridelkov, naj bi skušala narediti konec kmetijska zadruga s tesnejšim sodelovanjem med njenimi zastopniki in kmetovalci po posameznih vaseh.

Med ostalimi pomembnimi vprašanji, ki so jih na seminarju obravnavali, je šteti tudi razpravo o vlogi krajevnih skupnosti, njihovega ustanavljanja in delovanja, ki je nekatere nejasnosti precej razčistila.

Seminar, ki je trajal od osmih zjutraj do popoldanskih ur, je v glavnem poudaril večjo prožnost SZDL pri njenem nadaljnjem delovanju, s katero bo organizacija pridobila še večji ugled in nove člane.

V enem izmed lesnoindustrijskih obratov podjetja »Javor-Pivka« v Beiskem je nedavno stekla proizvodnja opasnih plošč. Opazne plošče so grajene tako, da jih pri uporabi ni potrebno zbijati, ampak le sestavljati. Najbolj so primerne za betoniranje in opaže.

Kolektiv BETI išče samega sebe

Kolektiv BETI ima za seboj burno zgodovino. Viharna leta, ko so tekale razprave o tem, ali ima še pogoje za obstoj, so že davno mimo. Leta 1962 je kolektiv štel 479 delavk, ki so naredile za 820 milijonov dinarjev izdelkov. Lani jih je bilo 472, pa so naredile za 1 milijardo 41 milijonov din vrednosti. Letos bo 608-članski kolektiv naredil za 2 milijardi 16 milijonov dinarjev izdelkov. V kolektivu »Beti« pa letos vre, skoro bi lahko rekli, da se je v njem začela »industrijska revolucija« ...

Pridobitve prve in druge stopnje rekonstrukcije

Sodobna proizvodnja zahteva specializacijo, strokovnjake in sodobne stroje. Vsemu so pri Beti ustregli laže kot zahtevam po strokovnjakih. Metlika je bila do lanske jeseni, ko je z ostalim svetom povezala modernizirana gorjanska cesta, odmaknjena od sveta. V prvi stopnji rekonstrukcije si je tovarna zagotovila proizvodno samostojnost. Tudi na specializacijo niso pozabili: s pripojitvijo »Belokranjke« iz Črnomlja, »Dolenjke« iz Mirne peči in »Pletilstva« iz Dobove so dobili obrate, v katerih bodo lahko vodili specializirano proizvodnjo.

Letos so začeli drugo stopnjo rekonstrukcije. Še ta mesec bodo začeli prihajati stroji: specialni stroji za čipke bodo sprostilj dosežanje, ki bodo nato delali samo diolen zavese; stroji za snutkovno predtlačnico bodo odpravili ozko grlo v perlonskih pletivih, stroji za

tretnirke bodo pomagali povečati proizvodnjo trenirk, 40 specialnih šivalnih strojev pa bo izpopolnilo opremo v vseh obratih. Še letos bodo v Metliki zgradili kotlarno na mazut, ki bo dajala dovolj pare. V prihodnje bodo v črnomaljskem obratu povečali konfekcijo lahkega bombažnega perila, v dobovskem obratu konfekcijo srednje teškega bombažnega perila, v obratu v Mirni peči pa izdelavo trenirk.

Kaj sta povedala predsednik DS in predsednica UO

Vse naštejo bo pripomoglo BETI, da bo lahko povečevala proizvodnjo in se razvijala. Novi stroji pa zahtevajo nove postopke in boljše organizacijo dela. Večina strokovnjakov — v mislih imamo tehničke — je prišla v kolektiv lani konec leta. Delavke jih niso sprejele prijazno. Pristuhnite odgovorom predsednika DS Matije Jarnetiča in predsednice UO Milene Šoberjeve.

Kako je s strokovnjaki?

Težave so, ker strokovnjake težko dobimo. Domačinov ni, tiste, ki jih dobimo od drugod, pa je treba boljše plačati, ker je Metlika majhno in oddaljeno mesto. V kolektivu zaradi tega godrnjajo. Trenutno imamo 11 tehnikov, večinoma smo jih dobili lansko jesen in letos, 9 mladih ljudi pa še štipendiramo na srednjih in visokih šolah.

In težave, ki so se pojavile letos?

Proizvodnja teče, celo večja se iz dneva v dan. Letos smo začeli uvajati

veliko na roke in na obrtniški način, zdaj smo začeli po tovarniško. Delavci se niso mogli dovolj hitro privaditi novemu načinu dela. V začetku se je proizvodnja zmanjšala, in tudi osebni dohodki so bili nižji. V kolektivu se je začelo negodovanje. V februarju so se že pokazali prvi uspehi. Storitnost se je letos že povečala, osebni dohodki pa so se v februarju izboljšali. Vedeti je treba, da se bodo lahko v bodoče povečevali samo hkrati s storitnostjo.

Kakšni so osebni dohodki v proizvodnji?

Od 15 do 25.000 na mesec, povpreček bo tam nekje pri 20.000 dinarjih. Zelo dobro vemo, da je malo, vemo pa tudi to, da je treba za večje osebne dohodke več narediti. Razpravljamo o 25.000 dinarjih kot o spodnji meji osebnih dohodkov. Ta problem smo načeli tako, da ugotovljamo, zakaj so osebni dohodki pri nas manjši, in iščemo krivca. Kriva sta lahko samo dva: ali podjetje ali delavec. Ugotovili smo, da je pri nas veliko nezazrabiljenih rezerv, zlasti v organizaciji dela. V kolektivu pa je že huda kri... Organizacije dela žal ni mogoče izboljšati čez noč, in tudi uspehi se ne pokažejo takoj.

Vsaka rezeva pomeni denar

Ali lahko naštejete konkretne organizacijske izboljšave?

Imeli smo precej režijskih delovnih mest. Prej je bilo 10 kontrolorjev izdelkov, ki so bili plačani po režiji. Zmanjšali smo jih na 6, in še ti delajo zdaj po normi. Kontrolorje polizdelkov smo ukinili, opravljajo jo krojilke kar sproti, ko krojijo metrsko blago. Stroj industrijski način dela. Prej smo delali

Premalo deviz za reprodukcijski material

Po večurni razpravi sta oba zbora skupščine trebanjske občine 16. marca sprejela družbeni plan in proračun za leto 1964. Seja je bila ena najbolj zanimivih v zadnjem času, prisostvoval pa ji je tudi poslanec v skupščini SRS Ludvik Golob.

Odborniki so ločeno obravnavali družbeni plan in proračun. Planska predvidevanja je obrazložil uslužbenec občinske uprave Jože Godnjavec. Ugotovil je, da se bo družbeni bruto proizvod trebanjske občine povečal v letu 1964 za 18 odstotkov, narodni dohodek pa za 15,4 odst. Industrija bo povečala proizvodnjo za 24,2 odst., kmetijstvo pa za 11,2 odstotka. Promet v trgovini bo večji za 78,3 odstotka. Znatno bo povečala usluge, storitve in proizvodno obrt, in sicer za 27,8 odstotka.

Industrija, kmetijstvo, obrt in druge panoge bodo svojo dejavnost pospešile z novimi gradnjami, rekonstrukcijami obratov oziroma s povečanjem osnovnih sredstev, za kar bo letos porabljenih 1.334 milijonov dinarjev. Tako se bodo obratna sredstva v gospodarskih organizacijah v primeravi z lanskim letom povečala za 12 odstotkov. 649,4 milijona dinarjev bo občina potrebovala za investiranje v negospodarske dejavnosti. V prvi vrsti bodo ta sredstva porabljena za zgraditev 59 družbenih stanovanj; za izdelavo urbanističnih načrtov (za Trebnje, Mirno in Mokronog); za rekonstrukcijo 12 km električnih vodov in postavitvev treh transformator-

Opravičilo učencem in učiteljem na Čatežu

V 10. št. Dolenjskega lista smo poročali o oddaji o prometu, ki je bila 7. marca v Trebnjem. Pri prepisovanju poročila o prireditvi pa se nam je vrnila neljuba pomenila. 4. mesto sta si na tekmovalju razdelili osnovna šola Sentrupert (Andrej Prah, Andrej Jurca in Bojan Brezovar) in podružnična šola na Čatežu (Pavle Zupancič, Darko Dimj in Franc Anžlovar); vsaka šola je dobila po 76 točk. — Napake ni bil kriv organizator oddaje, temveč podpisano uredništvo.

Uredništvo lista

jev (Sentilovrenc, Velika Loka, Dolenja vas); nadalje za kronoški vodovod in obnovo mostu v Martinji vasi. Letos bodo nadaljevali z gradbenimi deli v novi trebanjski šoli in pričeli tako šolo graditi tudi na Mirni. Več kot omembe je vredno, da bo dobilo Trebnje letos nov zdravstveni dom, Mirna pa zdravstveno postajo.

Ob znatnem pospeševanju proizvodnje in drugih dejavnosti se bo število zaposlenih v letu 1964 lahko povečalo v gospodarstvu za 22,5 odstotka, v negospodarskih dejavnostih pa za 6,1 odstotka. Delovna storilnost bo večja le za 6,4 odstotka, kar je znatno manj kot prejšnja leta. Na tej podlagi se bodo osebni dohodki zaposlenih povečali za 9,6 odstotka.

Skupščinski odborniki so se strinjali s takim planom, pripomnili pa so, da bodo najbrž tudi letos težave pri izpolnjevanju nalog. Odbor-

nik Franc Krhin je poudaril, da bi bilo treba zagotoviti več deviznih sredstev za reprodukcijski in stalni material, ki ga podjetja dobivajo iz uvoza. Dodal je, da je na primer podjetje »DANA« na Mirni zaradi pomanjkanja steklenic, ki jih dobiva iz uvoza, dosegel v februarju le 42 odstotkov plana. Več odbornikov je naglasilo, da neustaljene cene gradbenih podjetij, ki prevzemajo in izvršujejo gradbena dela, ne vplivajo ravno na to, da bi se težave podjetij, ko izpolnjujejo svoje naloge, zmanjševale. Po mnenju odbornikov kmetijske skupine ima zasebni sek-

TREBANJSKE NOVICE

tor ponekod kaj malo upanja, da pospešil pridelovanje po družbenem planu, ker na poljih uničujejo pridelke divji prašiči in ostala divjad. Lovske organizacije so po mnenju odbornikov malo napravile za preprečevanje škode, čeprav njihov glavni namen ni daleč od te zahteve.

Uspehi in naloge ZVVI v Trebnjem

15. marca so se v Trebnjem sestali delegati iz 8 krajevnih organizacij ZVVI na redni letni konferenci. Med udeleženci so pogrešali predstavnike občinske skupščine in občinskega odbora SZDL. V razpravi so načeli mnogo vprašanj, ki tarejo invalide. Med drugim so razpravljali o problemu zelo nizkih družinskih invalidnin ter o problemu stanovanj za invalide. Zelo konkretno so se pogovorili o nekaj zelo perečih socialnih problemih, ko občinska skupščina ni nudila invalidom zaščite in pomoči, ki bi ju bila dolžna nuditi. Menili so, da bi bilo treba občinski statut dopolniti z določili o dolžnostih občinske skupščine pri zaščiti borcev iz NOV in invalidov. Tudi o rehabilitaciji invalidov in o novem pokojninskem zakonu je bilo izrečenih precej besed in misli.

Poročilo je postreglo s podrobnimi podatki o tem, koliko invalidov živi v občini Trebnje ter kakšnih olajšav so bili deležni v minulem letu. Na konferenci so izvolili novo, 11-člansko predsedstvo občinske zveze ZVVI.

Pavle Miklič

Ne glede na to, da je bil plan sprejet brez večjih pridržkov, se vsiljuje pomislek, mimo katerega ne bi smel noben, še tako neprizadet opazovalec. Najvažnejša pri vsem tem je ugotovitev, da ob koncu leta navadno kaj radi pozabljam, kaj smo sklenili na začetku, ter odločamo o rebalansih. Zato bi na tem mestu poudarili misel nekega odbornika na seji, ki je dejal, kako potrebno je pravočasno opozarjati na napake in pomanjkljivosti, s katerimi se delovni kolektivi srečujejo v proizvodnji. Potrebno je torej obravnavati izpolnjevanje nalog, pri čemer naj bi se slišal tudi glas množičnih organizacij. Če se spomnimo, koliko namerava trebanjska občina letos investirati v pospeševanje gospodarskih in negospodarskih dejavnosti, je še toliko bolj nujno prejšnjo misel ponovno poudariti.

V popoldanskem delu seje sta oba skupščinska zbora soglasno odobrila več odlokov, ki bodo urejali vrsto notranjih odnosov in odnose izven občine. Med drugim je bil brez ugovora sprejet sklep, po katerem znaša stopnja prispevka za zdravstveno zavarovanje 8 odstotkov. Brez pripomb je bil potrjen tudi sklep, da plačujejo delovne in druge organizacije v občini od 1. januarja dalje dodatni prispevek za zdravstveno zavarovanje od 2,5 do 4 odstotkov.

DOLENJSKI LIST v vsako hišo Bele krajine, Spod. Posavja in Dolenjske!

V metliški občini se turizmu odpirajo vrata

V programu razvoja metliške občine, ki je bil sprejet na zadnji seji občinske skupščine, je predvideno, da se bo gostinski promet v občini povečal za okoli 36 odstotkov. Znatno naj bi se povečalo tudi število nočitev, in sicer od lanskih 400 na letošnjih 6500. Tak priliv turistov naj bi omogočila asfaltirana gorjanska cesta, predvsem pa nočitvene kapacitete novega hotela »Bela krajina«

v Metliki. Konec lanskega leta je bilo ustanovljeno novo gostinsko podjetje, ki je, oziroma še bo vključilo v svoje poslovanje več že obstoječih gostinskih lokalov. Tu je misljeno predvsem lepo razgledno gostišče »Veselica« nad Metliko, ureditev letnega gostišča na Kolpi, zlasti pa adaptacija gostišča »Na Dragah«, to je bivše Makarjeve gostilne, ki naj postane tipič-

Bo letos bolje na Mirni?

Kakor v drugih krajih trebanjske občine smo nedavno tudi na Mirni obravnavali družbeni plan občine za leto 1964. Volivce je z njim seznanil podpredsednik skupščine občine Janez Mihevc.

Po družbenem planu se narodni dohodek letos še povečuje. Od 1962 oziroma 1963 se je narodni dohodek na zaposlenega povečal že za 50.000 dinarjev. Povečala pa se je tudi kupna moč prebivalstva. Nekatera podjetja lani niso dosegla proizvodnih planov, na primer tovarna šivalnih strojev, ki ni opravila rekonstrukcije. Destilacija »Dana« je lanskega leta proizvodni plan presejala za 23 odstotkov!

Urbanistični načrt za Trebnje, Mirno in Mokronog je v izdelavi in ga bo morala občina letos plačati. Ta načrt je nujno potreben zaradi gradenj po načrtu.

Na Mirni je pereče vprašanje šolskih prostorov. Največ težav imajo s krediti. Nova šola je hudo potrebna, saj pride na enega učenca komaj 0,7 kvadr. metra prostora. Zdravstvo pa se izboljšuje. V gradnji je zdravstvena postaja. Za zdravstveno preventivo v občini je letos namenjenih 18 milijonov dinarjev.

Po družbenem planu je v tem letu na Mirni predvidena zgraditev 6-stanovanjskega bloka, ki bo imel v spodnjih prostorih trgovske lokale. S tem bo vprašanje trgovine na Mirni rešeno.

Sušilnica »Greda« bo začela sušiti krompir v marcu v eni izmenah, v jeseni pa že v treh izmenah. Potrebne naprave bo podjetje dobilo. Vilko Marin je na zboru občanov predlagal, naj bi se »Greda« združila z destilacijo »Dana«, Na drugem zboru so se

volivci sneznani s statutom občine. Predlagali so, da bi jim statut razlagali po poglavjih ter sproti vnašali spremembe. Obravnavali so zlasti tiste dele statuta, kjer je govora o štipendiranju kadrov, statutih delovnih organizacij in statutih krajevnih skupnosti. Prav tako so stavili pripombe k tistim členom statutarne osnutka, ki govori o šolstvu, varstvu družine in delu nekaterih prostovoljnih društev.

Jože Jakič

Kaj bo delal svet za zdravstvo?

V delovnem načrtu sveta za zdravstvo pri skupščini trebanjske občine so zajete vse pomembne naloge ustreznih organov v letu 1964. Med drugim si bo svet prizadeval, da bi bila zavarovana vsa kmečka mladina do 15. leta, da bi bili izboljšani pogoji za delo šolskih kuhinj in še posebej, da bi razne zdravstvene akcije zajele tudi šolsko mladino. Svet bo obravnaval druge tekoče naloge v zdravstvu in delo sanitarne inšpekcije. V ta namen bo zahteval poročila in analize ustreznih organov, skupščini občine in zdravstvenim ustanovam pa bo dal predloge za ukrepe, kolikor bi bili ti potrebni.

V zagorskem rudniku rjavega premoga so lani nakopali 649.000 ton premoga. Letos se bo proizvodnja znatno povečala, že 1966, ko bodo za rudnik porabili večje investicije, pa bodo nakopali 800 tisoč ton rjavega premoga. V rudniku bodo vpeljali nove stroje.

Jugoslovanska kmetijska banka je zagotovila uvoz koncentrirane živinake krme v vrednosti 11,7 milijarde dinarjev. Nabavili bodo nad 100.000 ton sojinih tropin, 80.000 ton arašidnih tropin, 42.000 ton rižje moke in 15.000 ton mleka v prahu.

za šivanje gumbov je odpravil 4 delovna mesta, plačana po režiji. Zdej dela delo ena sama delavka, ki je plačana po normi. Takšnih primerov je še več. Res je, da prejšnjih norm, ki so bile, kot je slišati, tudi za 40 odst. nižje, od norm v nam sodnih podjetjih, mnoge delavke niso izpolnjevale. Z novo organizacijo dela je obračun bolj točen, marsikaj, kar se je dalo prej prikriti, se zdaj ne da več. Norme smo povečali, ker so pogoje za to ustvarili boljša organizacija dela in stroji, ki smo jih dobili lani. Vsaka rezerva, bodisi da je to nepotrebno delovno mesto, bodisi učinkovitejši proizvodni postopek, je denar. Mnoge delavke pa vsega tega ne razumejo. Hudujejo se zaradi povečanih norm in manjšega zaslužka in prijo krivdo strokovnjakov.

Nečesa pa vsi, kar nas je v BETI, ne smemo pozabljati. Vedno so naše podjetje reševali močni skladi. Brez takšnih skladov — skrbno smo jih ustvarjali vsa leta doslej — BETI danes ne bi bila takšna, kot je. To vedo zlasti tisti, ki so v kolektivu že dlje časa in tega tudi danes ne smemo pozabljati.

»Kadar mi je dobro, molčim...«

Prej, ko so bile norme v BETI zaradi starega načina proizvodnje nizke kot v ostalih sodnih tovarnah, osebni dohodki pa enaki, so delavke molčale. Novi, industrijski način proizvodnje je prinesel v tovarno izpremembe. Stroji in boljša organizacija dela so, kot sta povedala predsednik DS in predsednica UO, odpravili več režijskih delovnih mest. Najbrž so prej na mnogih režijskih delovnih mestih posamezniki vedrili. Toda novi stroji in boljša organizacija dela zahtevajo večjo proizvodnjo, saj ustvarjajo pogoje za to. Zato so se norme povečale. Mnoge delavke, ki že prejšnjim močno nizkim normam niso

bile kos, so zdaj toliko težje izdelovale nove. Osebni dohodki so se zmanjšali, čeprav je posamezne obrate zapuščalo več blaga kot prej. Začelo se je negodovanje, najprej prikrito, pa vendar negodovanje.

Zdej delavke razlagajo: »V Rašici dobijo toliko več, v Pletenini pa toliko več kot mene. Toda prej, ko so delale eno manj kot delavke v Rašici in v Pletenini, pa imele prav takšne osebne dohodke, so molčale! Zdej vneto razpravljajo o tem, kdo je kriv, in valjjo krivdo za nižje osebne dohodke na strokovnjake...«

Nova organizacija dela in industrijski način proizvodnje počasi napreduje. V treh mesecih bomo, kar se osebnih dohodkov tiče, zlezli na zeleno vejo! Pravijo v vodstvu tovarne BETI. Verjamejo jim in smo prepričani, da se bodo njihove napovedi uresničile.

Zadeva pa s tem ni rešena. Zelo pomembno je, če takšnim zagotovilo verjame kolektiv. Vprašati se je treba tudi, zakaj jim ne verjame.

Kolektiv BETI je zelo hitro rasel. Nasprotje med zavestjo delavk in razvitostjo tovarne je bilo tudi zato iz dneva v dan večje. Le redki posamezniki vedo to, kar sta povedala predsednik DS in predsednica UO: da so BETI vsa leta doslej reševali skladi. To so bila sredstva, ki jih je kolektiv dajal na stran zato, da je lahko kupoval nove stroje in gradil tovarno. Med tisto »Beti«, ki je začela pred osmimi leti, in med takšno, kakršna je danes, je velika razlika.

Toda zdaj, ko je tovarna dograjena, ko v njej teče industrijska proizvodnja, pravijo delavke, ki ne vedo, v kakšnih težavah je tovarna rasla in čemu vse se je moral kolektiv odrekati, takole: »Radio je povedal, da plače ne smejo biti nižje od 25.000 dinarjev! Tako pravijo in primerjajo svoje osebne dohodke s 25.000 dinarji ter se razburjajo. Res je, tudi one imajo pravico do takšnih dohodkov, skot je povedal radio, platno in skarje za to pa so v njihovih rokah. Samo večja storilnost bo pripomogla k večjim dohodkom ali po domače: da bo zaslužek večji, je treba več narediti!«

Obveščnost kolektiva ni zadnja tipka na klavirju

Takšnih razprav — treba je reči, da so neutemeljene in nesprejemljive —

med delavkami prav gotovo ne bi bilo, če bi vedele, za kaj gre. V teh, za BETI malce burnih dneh, je treba veliko pripovedovati, razlagati in pripravljati. Sindikalna podružnica bi pač morala aktivne poseči v razvoj dogodkov. Morda bi kazalo za kratke pogovore izbrati čas, ko delavke malicajo. Takrat je treba pripovedovati, kakšna pridobitev sta boljša organizacija dela in industrijski način proizvodnje, zakaj so potrebni strokovnjaki, in vse to podpreti z dokazi. Povedati je treba, da še zdaleč ni naloga obratovodje opravljati delo servirke, kot je bilo to doslej. Delavke bodo morale razumeti tudi, da direktor ni v tovarni samo zato, da ga bodo klicale, naj jim razloži, česar ne razumejo.

Morda bodo te vrstice pripomogle, da se bodo precej razburjeni duhovi v BETI pomirili. Storilnost in proizvodnja sta začeli v februarju rasti, kot sta povedala predsednik DS in predsednica UO. To dokazuje, da so delavke vsaj deloma doumele, da je od obojega odvisno povečevanje osebnih dohodkov. Poudariti pa je treba, da se bodo v bodoče srečevale z mnogimi težavami, ki jih doslej niso poznale. Razumele jih bodo toliko laže, če bodo o dogodkih v tovarni sproti in dobro obveščene. Obveščanje je torej zelo važna naloga. Za obveščnost kolektiva pa so dolžni skrbeti upravno vodstvo, organi samoupravljanja in družbene organizacije v podjetju. Med temi mora zavzemati vidno mesto sindikalna podružnica.

Miloš Jakopec

na belokranjska krčma. To gostišče in pa »Veselica« bosta še letos urejeni v belokranjskem domačijem slogu, ki mu bo seveda treba dati poudarek z dobrimi belokranjskimi jedmi in pijačami, če hočemo, da se bodo tu res ustavljali domači in tuji turisti.

Za potrebe turizma bo nujno tudi čimprej urediti do kraja gostišče »Vinomer«, kjer bo letos 4. julija izseljski piknik. Po načrtih, ki so v osnutku že sprejeti, bo občina morala poiskati sredstva za novo kopališče na Kolpi, hkrati pa bo nujno urediti prostor za kampiranje in ves obrežni pas tja do Primostka. S tem je seveda povezan ribolovni turizem, predvsem poribljavanje Kolpe

priskrbeba denarna sredstva. Letos bo asfaltiran del ceste od železniške postaje do Kolpe, urejeni bodo pločniki do postaje in nekateri parki, ki bodo pripomogli k prijaznejšemu videzu kraja.

Izšel bo tudi prvi povojni turistični prospekt Bele krajine, turistično društvo v Metliki pa bo ob izseljenkem pikniku izdalo še poseben turistični letak s podrobnejšim opisom turističnih znamenitosti v Metliki in okolici.

POJASNILO

Na željo Splošnega trgovskega podjetja v Metliki sporočamo javnosti, da se delovni kolektiv tega trgovskega podjetja ni priključil k veletrgovini »Mercator« zaradi tega, ker metliško podjetje ne bi moglo živeti, temveč zaradi gospodarskega napredka podjetja. — Pojasnilo se nanaša na naše navedbe v članku »Trgovci med seboj in mimo potrošnika«, ki smo ga objavili v 10. številki našega tednika.

UREDNIŠTVO

METLIŠKI TEDNIK

in Lahinje, za kar je že izdelala načrte metliška ribiška družina in deloma tudi

Volivci bodo razpravljali o osnutku statuta

Občinska skupščina in občinski odbor SZDL v Metliki obveščata prebivalce občine, da bodo 26. in 27. marca zbori volivcev, na katerih bodo obravnavali osnutek statuta.

Začetek vseh zborov bo ob pol osmih zvečer v običajnih prostorih, bodisi v kino dvoranah, gasilskem domu, vaški hiši, šoli ali v prostoru, ki ga določijo tamkajšnji prebivalci.

V četrtek, 26. marca ob 17.30, bodo zbori volivcev v Gradcu, Podzemlju, na Krasincu, Primostku, Dobravcih, v Rosalnicah, Slamni vasi, Draščih, na Božakovem, Radovcih, Slamni vasi, Lokvici, Suhorju, Hrastu in Jugorju.

V petek, 27. marca ob 17.30, pa bo zbor volivcev v Metliki.

Vabimo prebivalce, da se teh zborov, na katerih bodo ponovno pretresli osnutek občinskega statuta, ki naj usmeri vse življenje in razvoj v komuni, udeleže res v polnem številu.

Razprava o trgovini, turizmu in gostinstvu

Svet za blagovni promet, gostinstvo in turizem pri občinski skupščini Kočevje je na zadnji seji obširno razpravljalo o problemih trgovine, gostinstva in javne prehrane v Kočevju in izven mesta. Na seji (udeležil se je tudi predsednik Obs Drago Benčina) so sprejeli več sklepov, o katerih bo razpravljala tudi občinska skupščina na seji še ta mesec.

Lani so ustvarila vsa trgovska podjetja na območju občine (Trgopromet s 27 poslovalnicami in 6 prodajalnih proizvodnih podjetij) nad 4 milijarde prometa, od tega približno četrtino domače podjetje Trgopromet. Letos naj bi se promet v trgovini povečal za 10,7 odst., 27 odst. doseženega letnega plana v prvih dveh mesecih pa kaže, da bo letni plan celo presežen.

Kljub želji in velikim potrebam pa v Kočevju še ni samopostrežnice, ker Trgopromet zanjo ni dobil primerne lokala. Zaradi hitre postrežbe, manjše režije, nedeljenega delovnega časa zaposlenih itd. so v industrijskih centrih potrebne ne le samopostrežne trgovine, pač pa tudi samopostrežne restavracije. Razen tega se v Kočevju kaže potreba tudi po drogeriji, parfumeriji, večji trgovini s pohištvo, komisijski trgovini itd.

V zadnjih letih je Trgopromet prenovil skoraj vse poslovalnice, razen v Mozilju, Zeljnah in knjigarne. Trgovini bodo prenovili letos, knjigarne pa Državna založba Slovenije, ki bo v prostorih čevljarstva in nekdanjega tapetništva.

Založenost trgovin se je v minulem letu izboljšala; pri tem je podjetje upoštevalo želje potrošnikov. Pred kratkim je Trgopromet zaprosil NB za dovoljenje, da lahko prodaja inozemskim turistom, ki plačujejo v devizah, blago z 20 odst. popusta. Za vsak ustvarjen dolar prometa bi podjetje dobilo pod zelo ugodnimi pogoji 137 din kredita,

prav toliko pa občina. Pod enakimi pogoji dobe za ustvarjeni devizni promet posojilo tudi gostinci, lovci in ribiči. Če bodo dobili dovoljenje, bodo uvedli tak način prodaje v trgovinah Tehnika, Galanterija, Manufaktura, Obutev in Tkanina.

Doslej poslujeta v Kočevju nanstop le dve poslovalnici, v kratkem pa bodo tudi s te strani ustregli potrošnikom: neprekinjeno bo odprta še Tkanina, Tehnika pa devet ur. Člani sveta so se zavzeli, naj bi bila ena prehrabena trgovina poslej odprta tudi ob nedeljah dopoldne, v trgovini Sadje-zeljenjava, ki je že sedaj odprta ob nedeljah do 10. ure, pa naj bi nedeljski delovni čas podaljšali.

Posebno vprašanje je še vedno preskrba z mesom, kruhom in mlekom. Mleko se prodaja v nekaterih trgovinah, prodaja mesa in kruha v trgovinah pa je odvisna od higienske dostave. V kratkem bo urejeno preskrbovanje Osilnice z mesom, v Strugah pa je treba še dobiti primeren prostor. Prodaja mesa je treba modernizirati predvsem v mestu, kjer naj bi ga kmalu pričeli prodajati pakiranega. Po eni od teh variant naj bi samopostrežno mesnico uredili v sedanji tržnici. Premajhna je tudi prodajalna kruha; vprašanje bi uredili tako, da bi sklenili slaščičarno (preselila naj bi se morda v prostore šivalnice pri kinu) in ta

KOČEVJSKE NOVICE

ko razširili prodajalno za kruh. V novi slaščičarni naj bi bila namera tudi delikatesa in naj bi bila odprta tudi ob nedeljah. Tak lokal je nujno potreben, ker se v bližini ustavljajo skoraj vsi turisti, tu je avtobusna postaja, kino, v kratkem pa bo tu (na avtobusni postaji) tudi turistična pisarna

211 odst. več nočitev tujih turistov kot lani

V kočevski občini imamo skoraj vse, kar lahko služi turizmu, toda vse to je zelo malo ravno, pripravljeno za radovednega turista. Občinski družbeni plan predvideva, da bo v občini letos 31 odst. več nočitev domačih gostov kot lani in 211 odst. več nočitev tujih turistov. K tako naglemu vzponu bo sta prispevala predvsem nova ce

sta in krajši delovni čas, kasneje pa se bo stanje še izboljšalo, ko bo končana cesta do Delnic. Če pa hočemo turista zadržati dalj časa v nekem kraju, mu moramo marsikaj nuditi, ne le prehrano in prenočišče. Program v Kočevju pa naj bi bil v kratkem tak:

TD naj še letos odpre v Seško vsem domu stalno razstavo kiparja Jarma, pripravi naj novo izdajo razglednic Kočevja, obnovi kosteljsko kočjo, zbira nove zasebne sobe, nadaljuje z markiranjem izletnih poti in točk, zbira in prodaja spominke, oskrbi turistične zemljevide tega območja, razvija kamping v Dolu ob Kolpi, sodeluje pri urejanju tematskih razstav v muzeju, usposobi za ogled razvaline gradu Fridrihštajn, pospeši raziskave kraških jam itd. itd. Kočevje naj bi imelo do leta 1970 že kopalnice in hotel. Na Mestnem vrhu bi bili sankarski in smučarski tereni ter skakalnica itd. V programu naj sodelujejo tudi planinci (ureditev kočje pri Jelenovem studencu za Mestnim vrhom), lovci (lovski turizem za inozemske turiste); lani so gojitevno lovišče in LD dobile od tujih turistov okoli 33.000 dolarjev). Razvijati bo treba tudi ribiški turizem. Ribiči imajo sicer lepe načrte, žal pa imajo za izpolnjevanje plana premalo denarja.

Gostinstvo in družbena prehrana

Število in razporeditev gostišč v občini trenutno zadošča. Razen gostinskega podjetja hotel Pugled, ki ima sedem obratov, je še 23 zasebnih gostiln, v kratkem pa jih bo še nekaj odprtih.

Podjetje hotel Pugled že dve leti, odkar je na rednem obračunu, ne ustvarja sredstev za poslovni sklad, ampak le za obvezni in neobvezni rezervni sklad. Da bi izboljšali materialni položaj gostinstva, je nujno, da bi ga podprli z ugodnejšimi družbenimi dajatvami (kar predvideva že letošnji družbeni plan občine), da se izboljša kvalifikacijski sestav zaposlenih (razmerje med visoko kvalificiranimi, kvalificiranimi ter polkvalificiranimi in nekvalificiranimi je bilo lani v Pugledu 27:73 odst.) in da podjetje uvede stimulativnejši način nagrajevanja.

Mreža zasebnih gostišč trenutno ustreza potrebam. So tudi bolj založena s pijačami in domačo hrano, razen s sadnimi sokovi, ki menda nene gredo. Potrebna pa je še nadaljnja izboljšava prostorov, kar bo moč doseči predvsem s primerno davčno politiko.

Obora za divjad nad Smuko

Ze vrsto let se prebivalci suhokrajinskih vasi razburjajo zaradi divjadi, ki prihaja delat škodo iz obširnih kočevskih gozdov. Da bi divjad v prihodnje napravila manj škode v tem predelu Dolenske in da bi poživili lovski turizem, se je odločil lovski obrat gojitevnega lovišča »Roga«, ki deluje v okviru Kmetijskega gozdarskega poselitva Kočevje, da bo nad vasjo Smuka uredil oboroženo divjad. To naj bi bilo okoli 1100 ha površine, ki jo namestavajo ogradi, tako da divjad ne bo mogla iz obore odhajati drugam.

Ceravno bo ogradiitev veljala več deset milijonov din, se bodo vložena sredstva obrestovalna, zlasti zaradi tega, ker se bo s tem lahko povečalo število inozemskih lovskih turistov.

Posebno vprašanje v Kočevju je javna prehrana. Dva glavna obrata (Ljudska restavracija in Metka) sta v neprimernih prostorih in bi bile potrebne večje investicije. Vsako leto so potrebna večja sredstva tudi za vzdrževanje DUR (Delavsko-uslužbena restavracija Rudnik). Kolektivni teh obratov predlagajo gradnjo samopostrežne restavracije z zmogljivostjo okrog 1000 obrokov.

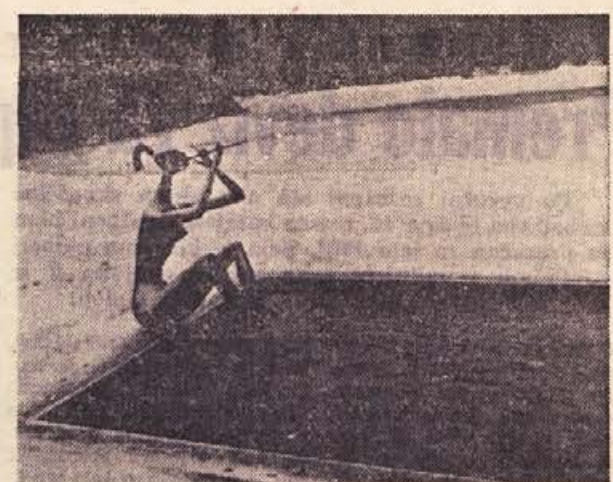
Razen novega obrata družbene prehrane bi bila potrebna samopostrežna restavracija in nov hotel. To seveda še ne bo jutri, tudi prihodnje leto ne. Ze sedaj pa je nujno misliti tudi na to, ne le za turiste, ampak tudi za domačine (družbena prehrana).

SOCIALNA DELAVKA NEŽKA MIHELIC IZ KOČEVJA O SVOJEM DELU

Medobčinski center za socialno varstvo

V minulem letu, pravi socialna delavka pri občinski skupščini Kočevje Nežka Mihelič, smo imeli 21 mladoletnih prestopnikov, 15 fantov in šest žensk. Glavni vzroki so predvsem neurejene družinske razmere. Se pravi, da če hočemo uspešno reševati probleme mladoletnih prestopnikov, je treba razen mlademu človeku pomagati tudi njegovi družini. Neurejene družinske razmere pa so posledica alkoholizma, brezposelnosti, nizkih osebnih dohodkov itd. Posebi je treba še dalje vsem zaposlenim materam je treba omogočiti varstvo otrok, ne le predšolskih, pač pa tudi šolskih in dijaških. Le v takih pogojih bodo otroci rasli v pravem okolju, takem, ki mu bo nadomestil družino, medtem ko sta starša zaposlena, in ga bo iztrgal vpliv ceste.

V kočevski občini še nimajo centra za socialno delo, ker za to nimajo strokovnih delavcev niti dovolj denarja. Tak center pa je predviden v sedemletnem planu in bo verjetno delal za območje občine Kočevje in Ribnica (občini že imata skupen zavod za zaposlovanje delavcev, ustanovo, ki mora najtesneje sodelovati s centrom za socialno delo). Pred ustanovitvijo centra pa bo treba predvsem poskrbeti za dobro kadrovske in strokovno zasedbo, zagotoviti sredstva in prostore.



V začetku marca je tako lepo zadihalo po pomladi, prvi pomladanski dan pa nas je spet presenetil s svojo mrzlo zimsko podobo. Drugič v tej zimi je dobila belo pregrinjalo tudi MLADENKA S PIŠČALKO pred samskim domom v Kočevju, delo domačega kiparja Staneta Jarma (Foto: Grivec)

Sedanji upravni organ pri občinski skupščini seveda zaradi preobsežnosti dela in pomanjkanja strokovnjakov ne more uspešno opravljati dela s področja socialnega varstva. Zaskrat imajo socialne delavce le občina, Zidar, socialni delavec pri KGP pa je laik. Socialne delavce bi morale imeti vse večje gospodarske organizacije, občinski center za socialno varstvo pa bi moral tesno sodelovati razen z Zavodom za zaposlovanje delavcev tudi z zdravstvom, šolstvom, gospodarskimi organizacijami itd.

Občinski center za socialno delo naj bi bil samostojna ustanova z nekaj socialnimi delavci in vsaj enim psihologom, ker bo le na ta način zagotovljeno uspešno znanstveno in strokovno delo centra.

Socialno delo delimo v dve smeri: skrb za odrasle in mladoletne. V skrb za odrasle spada podeljevanje socialnih podpor starim in onemoglim (teh je posebno veliko v Kolpski dolini; stari ljudje ne morejo več sami obdelovati zemlje, zanje nima kdo skrbeti, čeprav je to prva dolžnost njihovih otrok, ki so se odselili v druge kraje), skrb za alkoholike in odpuslene obsojence, delomrzneže, prostitutke itd. V drugo vrsto spadajo mladoletni prestopniki, skrb za neurejene družine, rejništvo, posvojitve, ka-

tegorizacija otrok z duševnimi in telesnimi motnjami itd.

Delo socialnih delavcev je naporno in povezano z velikimi materialnimi sredstvi. Kljub velikim potrebam in težjim problemom pa navadno vedno le gasimo, popravljamo, kar se še da popraviti, za preprečevanje takih primerov pa ni sredstev. Namen centra za socialno delo bi bil med drugim tudi v tem, da bi od »gašenja« prešel v sistematično preventivno dejavnost.

Letošnji občinski proračun za socialno varstvo znaša le dobrih dvajset milijonov din (splošne socialne podpore, podpore družinam, katerih sinovi služijo vojaški rok, podpore družinam ZFT in otrokom padlih borcev, oskrbnine za odrasle v domovih (6 milijonov), oskrbnine za mladoletnike (5 milijonov), počitniške kolonije (milijon) itd. Potrebe so vedno večje, kot je na razpolago denarja, posebno za socialne podpore, katerih je vedno več.

Socialno delo ni le stvar socialnih delavcev, pač pa celotne družbe. Spada nekako v vrsto vzgojnega dela. Je to vzgoja ljudi, vzgoja dobrih delavcev in dobrih, poštenih državljanov. Tega ne smemo nikdar pozabiti! Noben dinar, namenjen za to, ni vržen proč.

KAKO SE PRIPRAVLJAMO

Pregled o pripravah na tujanje 42-urnega delovnega tedna, ki ga je opravila občinska komisija za skrajšanje delovnega časa pri Gospodarski zbornici okraja Ljubljana, kaže, da priprave na skrajšanje delovnega časa v delovnih kolektivih kočevske in ribniške občine ne potekajo tako, kot je bilo predvideno. Na območju obeh občin so do sedaj prešli na preizkus

42-urnega delovnega tedna le štirje delovni kolektivi, 13 delovnih kolektivov pa je postavilo komisije, ki proučajo, kako preiti na skrajšan delovni čas. Večje število ostalih gospodarskih organizacij ni storilo nobenih večjih ukrepov v tem pogledu.

Res je, da imajo nekateri delovni kolektivi v pripravah vrsto težav, kot so sezonski značaj proizvodnje, pomanjkanje mehanizacije, nedokončane gradnje objektov in rekonstrukcije, premalo proučena organizacija dela, premajhna delovna storilnost in drugo, vendar pa kažejo razprave med zaposlenimi, da je njihova želja čimprej preiti na skrajšan delovni čas.

Nedavne seje vodstev sindikalnih podružnic so opozorile, da bi kazalo to vprašanje načeti v vseh delovnih kolektivih ob pripravah na volitve v organe delavskega upravljanja, za katere je predvideno, da bodo izvedene že v prvi polovici letošnjega leta.

Šah v Kočevju

Brzopotezno tekmovanje SD Kočevje, ki je bilo 17. marca ob udeležbi večjega števila članov, je bilo obenem izbirno tekmovanje za udeležbo ekipe na brzopoteznem prvenstvu slovenskih mestnih reprezentanc 22. marca. V močni konkurenci je prvo mesto osvojil Frano Lunder, srede Cimer, Mestek in drugi.

Matični urad Kočevje

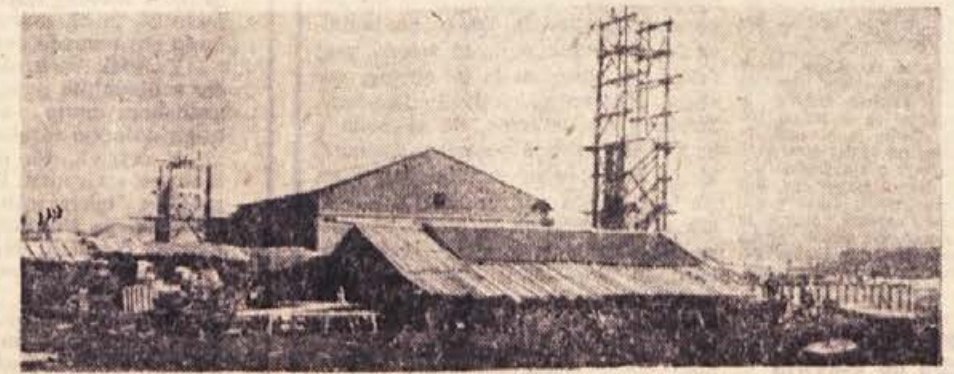
Rodila je: Erika Vidic, gospodinja iz Kočevja — Milenko.

V Ljubljani so rodile: Pavla Raa iz Ljovida — Danileo, Ana Zorko iz Stare cerkve — Darjo, Ivana Zavodnik iz Lipe — Tatjana, Silva Marolt iz Brega — Silvo, Angela Silc iz Kočevja — Alenko, Otilija Bertol iz Kočevske Reke — Vito.

Poročili so se: Jovan Nikolič, delavec, in Dragica Vidovič, gospodinja, oba iz Mahovnika; Božidar Bregar, živinorejec iz Traje, in Danica Hudorovič iz Zeljnih.

V Ljubljani so se poročili: Vladimir Turk, profesor, in Franca Hran, učiteljica, oba iz Kočevja; Jože Nose, delavec iz Ceste, in Veronika Krašovec, gospodinja iz Petiškovca.

Umrla sta: Mihael Gruden, prebivalec iz Dolge vasi, 86; Frančiška Campa, gospodinja iz Koblerjev, 80.



Nova zgradba kočevskega zdravstvenega doma bo letos končana do prve faze

Sodelovanje omogoča boljše izkoriščanje gozdov

Po odcepitvi od kmetijske zadruge se je tudi zasebno gozdarstvo priključilo Kmetijsko gozdarskemu posestvu Kočevje. Za pravilno in načrtno gozdno proizvodnjo v zasebnih gozdovih v ribniški občini skrbi gozdni obrat Ribnica. O nadaljnjih nalogah s področja gozdarstva v zasebnem sektorju in o načinu sklepanja pogodb med gozdno gospodarsko organizacijo in zasebnikom pripoveduje šef gozdnega obrata Ribnica inž. Nande Nadler:

Gozdarstvo je za ribniško občino ena najpomembnejših gospodarskih panog, saj pokrivajo gozdovi nad polovico površine občine in so večinoma zasebni. Les iz ribniških gozdov se steka v lesnoindustrijski kombinat INLES, včasih (in še nedolgo tega, pa tudi sedaj še) so bili gozdovi tudi osnova za znamenito ribniško suho robo. Gozdovi nudijo tudi dobre pogoje za lovstvo, važno vlogo pa so odigrali in jo še imajo v življenju ribniškega malega človeka kot dopolnilo njegovemu poljedelstvu.

Tesna vez kmeta z gozdom

Težko bi se kje našli tako tesno povezavo malega kmeta z gozdom, kot je pri nas. Razen nekdanje graščine tako imenovanih velikih kmetov pri nas ni bilo. Ljudje so razen nekaj zemlje imeli nekaj gozdov, kar pa je bilo vse premalo za preživljanje. Potrebno je bilo ročno delo, predelava lesa. Sposobnost predelovanja lesa v najrazličnejše koristne predmete pa je Ribničani menda prinesel že s seboj iz pradomovine. Vse mu je prišlo prav: leska,

dretn, bukev, smreka, hoja, iz vsega je znal napraviti tisto, kar je potreboval zase, kasneje pa tudi (in predvsem) za prodajo. Veseli Ribničani si je oprtal svojo suho robo, škafe, rešeta, žlice itd. in krenil v svet. Gozd mu je dajal kruh, gozd ga je hranil. Kdor že ni izdeloval suhe robe, je prodajal les drugim, kasneje lesni industriji. Razen tega so bili Ribničani dobri gozdni delavci sekaki; v svet, za kruhom, sekati na Hrvaško in naprej so hodili predvsem Potočani.

Še danes je naš kmet močno navezan na gozdove, seveda iz istih razlogov kot v preteklosti. Struktura gozdnih lastnikov pa se je že močno menjala; gozdnih posestnikov je danes okrog 3000, od tega pa jih je okrog 30 odstotkov nekmetov, med kmeti pa jih je spet okrog 30 odstotkov takih, ki niso več zmožni sami izkoriščati gozd.

Kakšno je sodelovanje med kmetom in gozdno organizacijo

Planiranje v lesni industriji, sploh v našem gospodarstvu, zahteva tudi planiranje v gozdarstvu. Še več: če ne bomo izčrpavali gozdov, jih moramo smotrno izkoriščati, pa tudi vlagati vanje. V enem letu lahko posekamo le toliko, kolikor bo v gozdu prirastka. Planiranje v izkoriščanju zasebnih gozdov je skoraj nemogoče brez sodelovanja med obema partnerjema.

Predvsem je važna izdelava že v gozdu, za kar pa je potrebna mehanizacija, dobre gozdne poti itd. Vse to bomo v sklepanju pogodb lahko v večji meri upoštevali in izkoriščali po priključitvi zasebnega gozdarstva KGP, ker je močna gospodarska organizacija lahko nudi več strokovne pomoči.

Kaj nudi podjetje kooperant? Sodelavcem, ki opravijo v gozdu vse faze dela (posek, izdelava, spravo) in prevoz, plača podjetje za štiri asortimente po 9.500 din za kubični meter (na primer 3. vrednostni razred 9.512 din). Za kubični meter kladark dobi kooperant razen 9.500 din še 2.500, za hlodovino 1. vrste še 1.500 din in za drogove (nad 8 metrov) še 1.000 din. Za izdelavo celuloze izplača podjetje še 1.333 din za kubični meter ali 1.000 din za prostorninski meter. Sodelavec dobi pri listavcih 1.000 din več za prm. kot nekooperant. Le-ta tudi ni plačan po enotni ceni za vse štiri asortimente iglavcev; prodajna cena pa je tudi nižja za okrog 1.000 din za kubični meter. Če sodelavec sam ne opravi posameznih faz dela, se mu odšteje vrednost dela. Gozdni prispevek se obračuna na osnovi prevzema v gozdu, in sicer za neto lesno maso, plača pa se po vrednostnih razredih. V ceni se pri obračunu odšteje vrednost gozdnega prispevka. Za sodelavca progresivna lestvica odpade.

Pogoji za sodelavca so vsakakor ugodni. Potrebno je le skleniti dogovor za 10 let in sklepanje letnih pogodb. Sodelavec sklene pogodbo za ves svoj gozd, dogovor pa lahko prekine leto pred iztekom. Do lesa za domačo uporabo ima iste pravice kot doslej, torej v skladu z določili občinske skupščine, kar se navede v enoletni pogodbi.

Razlikovati je treba domače porabe lesa od domače predelave (suha roba). Ta les je treba lastnikom (in ne lastnikom) zagotoviti, za kar bo poskrbela KZ ali pa podče porabe lesa od domače predelave lesa je še vedno

pomemben gospodarski faktor naše občine. V ilustraciji: v enem letu bo šlo za domačo predelavo predvidoma 2.200 m³ iglavcev in 1.600 m³ listavcev, na sosednjem velikokolaškem področju pa menda okrog 3.000 m³.

Gozdna gospodarska organizacija bo morala zagotoviti sodelavcem vso pomoč z mehanizacijo in strokovnimi nasveti. Dolgoročne in enoletne dogovore kmetovalci lahko sklepajo na revirjih v Ortneku, Loškem potoku, Sodražici, Dolenji vasi in na obratu v Ribnici.



Za domačo lesno industrijo – INLES z obrati v Ribnici, Kočevju, Dolenji vasi, Sodražici, Loškem potoku in v Podpreski – so potrebne velike količine lesa. Na ribniškem obratu ob zadnjem snegu

O skrajšanem delovnem času

Pred nedavnim je bil v Ribnici sestanek predsednikov in tajnikov sindikalnih podružnic, razpravljali pa so o izdelovanju statutov delovnih organizacij, o pripravah na skrajšan delovni čas, osebnih dohodkih in rekreaciji.

Delovne organizacije bodo morale posvetiti pri izdelovanju statutov vso skrb predvsem določbam o položaju posameznih organizacij v podjetju, osebnim dohodkom, notranjim odnosom in odnosom do občine. Dosedanji statuti morda premalo govorijo o informiranosti proizvajalcev, podrobno opisana pa mora biti tudi notranja delitev dohodka. Nekateri mislijo, da bodo to uredili interno, vendar mora prav o tem jasneje spregovoriti statut.

Na posvetu so poudarili, da mora biti pri izdelovanju statutov sodelovanje znotraj gospodarske organizacije tesnejše, namreč sodelovanje med obrati oziroma ekonomskimi enotami. Predlagali so, naj bi posamezna poglavja statuta obravnavali ločeno po ekonomskih enotah in tako čim bolj razčistili nejasnosti. Menili so, da bi bilo treba posvetiti večjo skrb tudi obratom, ki imajo sedež izven občine. Ti obrati naj bi ne samo delali, ampak tudi dejansko odločali enakopravno s »centrom« o delitvi dohodkov, razporejanju skladov in investicij itd.

Ko so govorili o rotaciji v gospodarskih organizacijah, so menili, da ni nujno, da mora nekdo dočakati pokoj na istem delovnem mestu, posebno ne »vodilna«. Tudi statuti delovnih organizacij naj bi v celoti upoštevali načelo rotacije in ponovne izvolitve.

Prehod na 42-urni delovni teden naj bi bil postopen; večje podjetje naj bi poskusilo z enim obratom, poskusila naj bi tudi še nekatera druga podjetja. Tudi ni moč predpisati, kako bo delovni čas skrajšan (sedem ur na dan ali en dan v tednu prost itd.). Tega ni moč doseči z enostavnim, morda celo neprimernim administrativnim ukrepom; potrebne so vsestranske in številne analize ter tesno sodelovanje samoupravnih organov, strokovnih služb, občinskih organov itd.

Skladno s skrajšanjem delovnega tedna pa je treba misliti tudi na dvig osebnih prejemkov. V ribniški občini je bilo novembra lani še 42 odstotkov ljudi, katerih prejemki so bili pod 25.000 dinarjev, vendar se stanje ponekod že

izboljšuje. Jasno je, da tudi tega ni moč doseči s preprostim »povišanjem plač«, ker nimamo od kod vzeti sredstva, če jih ne ustvarimo. Sredstva bomo morali ustvariti le s cenejšo in rentabilnejšo proizvodnjo; ta pa je vezana na strokovne delavce, kar je spet povezano z izobraževanjem, štipendiranjem, investiranjem...

Delavci imajo najraje letni dopust takrat, ko imajo doma največ dela. Namesto da bi se človek v tem času spočil in si nabral novih moči za nadaljnje delo, prihajajo z dopusta še bolj utrujeni in

izčrpani in na delovnem mestu marsikateri nekaj časa počiva. Seveda je storilnost takoj manjša, možnost delovnih nesreč pa se poveča.

Gospodarske organizacije bi morale letne dopuste planirati in se potem držati razporeda. Le na ta način bi bila delovna storilnost vse leto enaka. Gre predvsem za to, da človek prosti čas bolj izkoristi za telesni in duševni odih, šport, kulturo, izlete itd. Na sestanku so predlagali, da bi v vseh sindikalnih podružnicah ustanovili posebne komisije, ki bi skrbele za kulturne in zabavne prireditve.

ZBOR DELOVNIH SKUPNOSTI OBČINSKE SKUPŠČINE V RIBNICI JE RAZPRAVLJAL O STATUTIH

PREPOČASI

Majhne organizacije zaostajajo

Zbor delovnih skupnosti občinske skupščine Ribnica je v petek razpravljal o statutih delovnih organizacij, o zaključnih računih za leto 1963, izpolnjevanju družbenega plana v prvih dveh mesecih in o kadrovskih vprašanjih.

Nekaj delovnih organizacij že ima osnutke statutov, nekatere, predvsem manjše, pa še niti začele niso z delom. Komisija je obravnavala doslej osnutke statutov Kovinskega podjetja, Zdravstvenega doma, Pekarije in Slaščičarne Sodražica, Trgovskega podjetja Jelka (Ribnica), niso pa še utegnili pregledati statutov Gradbenika, Zičnih pletenin in Sodražice in Opekarne.

K prvemu osnutku statuta Kovinskega podjetja je občinska komisija pripomnila predvsem, da mora biti kadrovska komisija uskladena s celotnim razvojem gospodarske organizacije in da morajo biti roki za sklicevanje sej DS krajši. Po ponovnem pregledu so ugotovili, da je statut preobširen, predvsem tam, kjer navaja delo komisij, premalo pa je tudi določeno sodelovanje z javnimi službami, vendar je bila komisija mnenja, da tak statut delovna organizacija lahko sprejme. Komisija tudi ni imela pripomb k drugemu osnutku statuta Zdravstvenega doma. Statut samo določa okvirje dela organov družbenega in delavskega samoupravljanja. Precej govori tudi o odnosih do občine, komunalne skupnosti socialnega zavarovanja, zavarovancev, gospodarskih organizacij in pacientov.

V osnutku statuta TP Jelka niso bili uskladeni odnosi med centralnim delavskim svetom in svetom ekonomskih enot. Komisija je dala tudi več drugih pripomb, npr. glede formiranja novih skladov, števila raznih komisij (če jih je sploh potrebno toliko) itd. V novem osnutku so sestavljavci upoštevali tudi pripombe komisije glede odnosov do potrošnikov, javnih služb in družbenih organizacij.

V statutih, kolikor jih je komisija pregledala doslej, skoraj nikjer ni govora o skrbi za borbe NOB in o odnosih do njih. Statuti so tudi preveč obširni, in to tam, kjer bi lahko opravili s pravilnikom; ponekod je tudi preveč komisij. Vse premalo pa obravnavajo odnose med gospodarskimi organizacijami in javnimi in drugimi službami, higiensko-tehnična zaščita pa je zastopana preveč deklarativno.

V ribniški občini je tudi precej obratov, katerih matično podjetje je v drugih občinah. Občinska statutarna komisija bi morala pregledati tudi statute teh delovnih organizacij, da bi videli, kakšen status imajo obrati. Večkrat ima človek vtis, da imajo ti obrati v glavnem le pravico do dela. Statuti teh delovnih organizacij bi morali jasno spregovoriti o mestu in vlogi oddaljenih obratov v celotnem podjetju. Kakšno vlogo imajo njihovi samoupravni organi, koliko besede ima npr. kolektiv ekonomske enote, kakšen je njihov vpliv pri investicijski politiki itd.

Na splošno pa se je treba v statutih delovnih organizacij izogibati slehernega formalizma, dati jasne smernice pri skrajševanju delovnega časa in skrbi za standard zaposlenih (osebni dohodki, stanovanja). Premalo govora je tudi morda o delovni disciplini, o odgovornosti delavca, uslužbenca in člana samoupravnega organa pri sprejemanju važnejših aktov itd.

Rok za sprejem statutov je zelo kratek, kar prepreka, da bi lahko z optimizmom pričakovali, da bodo statuti res tisto, kar naj bi bili. Še vedno pa je čas, da tam, kjer so že veliko zamudili, vsaj poskušajo zamujeno nadoknaditi.



Nekoč z vozom ali pa kar z visoko krošnjo s suho robo po svetu, danes samo do odkupne postaje »SUHA ROBA« – ekonomske enote ljubljanskega DOMA v Sodražici. Izdelovanje suhe robe je še vedno dokaj donosna domača obrt v okolici Sodražice, v Slemenih, na Gori in drugod. Na sliki vidimo poln voz obokov za rešeta, ki bodo kmalu menjala lastnika...

Gospodarstvo v prvih dveh mesecih

V prvih dveh mesecih leta gospodarske organizacije v Ribnici niso dosegale povprečne mesečne proizvodnje; pri tem ne smemo zanemariti dejstva, da je bila realizacija v januarju in februarju manjša za 8 odstotkov tudi zaradi manj delovnih dni. Kljub temu pa so bili doseženi lepi uspehi v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Inles je realiziral v prvih dveh mesecih 433.280 din (12,8 odstotka letnega plana), medtem ko je v istem času lani dosegel 334.800 din. Povprečni mesečni prejemki so narasli od 23.000 na 28.000 din. Kovinsko podjetje je doseglo 14 odstotkov letnega plana (50 milijonov), osebni dohodki pa so porasli od 27.700 na 35.800 din. Gradbenik je realiziral 10 odstotkov letnega plana (16 milijonov), osebni dohodki

so porasli od 18.500 na 18.900 din. Trgovsko podjetje je izpolnilo 14,1 odstotka plana (138 milijonov), povprečni OD v prvih dveh mesecih pa so znašali nekaj nad 25.000 din. Gostinci so ustvarili 16,3 milijona (11,6 odstotka), povpr. mesečni dohodki znašajo 29.900 din. V opekarini so

dohodki pa znašajo 31.897 din, medtem ko je povprečje mesečnih prejemkov v KZ Loški potok 27.000 din, realizirali pa so 9,3 milijona letnega plana (20,6 odstotka).

»Tinka potepinka« v Sodražici

V nedeljo je mladina iz obrata Torbice v Sodražici skupaj s šolsko mladino nastopila v Sodražici z mladinsko igro »Tinka potepinka«. Delo je napisal in režiral domačin Drago Košir in so ga gledalci toplo sprejeli. Delavni mladinski aktiv Torbice je s tem (nastopil je dvakrat; za mladino in odrasle) pripravil v tej sezoni že tretjo kulturno prireditev; za 29. novembra lani, akademijo ob Prešernovem dnevu (in gostovali v Ribnici in v garnizonu JLA) in tokrat.

REŠETO

osebni dohodki porasli od lanskih 17.300 na 23.000, realizirali pa so v januarju in februarju 3,3 odstotka plana (2,2 milijona). Zelo lepe uspehe so pokazali v Zičnem ticalstvu v Sodražici, kjer so osebni dohodki porasli od lanskih 28.000 na 44.000 din, letni plan pa so izpolnili že z 18,4 odstotka (28,3 milijona). KZ Ribnica je realizirala v januarju in februarju 51 milijonov (9,3 odstotka), osebni

Javna tribuna o »občinski ustavi«

(Nadaljevanje)

Tretji del osnutka občinskega statuta je namenjen organizaciji ter delu občinske skupščine in njenih organov. Tako opisuje V. poglavje najprej delo občinske skupščine, ki je najvišji organ oblasti in organ družbenega samoupravljanja v mejah pravice in dolžnosti občine. Občinska skupščina razpravlja o vseh temeljnih vprašanjih gospodarskega, komunalnega, kulturnega, prosvetnega, zdravstvenega in socialnega razvoja ter ostalega življenja občine; za te namene sprejema predpise, resolucije, deklaracije in priporočila.

Občinsko skupščino sestavljata občinski zbor in zbor delovnih skupnosti, v vsakem pa je 45 članov. Občinska skupščina ima predsednika in podpredsednika, vsak zbor pa predsednika, ki si ga izvoli med svojimi člani za dobo dveh let. Mandatna doba odbornikov občinske skupščine traja 4 leta; vsako drugo leto se na novo izvoli polovica odbornikov vsakega zbora občinske skupščine. Prvi členi V. poglavja govore nato še o tem, kako razpravljata in odločata zbor občinske skupščine, kaj sprejemata na ločenih sejah in o čem sklepata na skupnih sejah. Seje občinske skupščine in njenih organov so javne, občinska skupščina ali njen organ pa lahko tudi skleneta, da bo posamezna seja ali samo del seje tajen, če bi tako zahtevala splošno korist. Podrobneje je v statutu opisano, kako je treba sicer pripraviti seje OS, kdaj so skliceni OS veljavni, kako se glasuje, pripravljajo dnevni red, o čem obvezno mora poročati OS najmanj enkrat na leto (o svojem delu, o delu komisij in svetov, o delu krajevnih skupnosti in zborih volivcev ter o delu organov uprave). Natančno je naštet, kaj vse opravlja OS samo na sejah, posebej pa tudi, kdaj lahko prenese OS posamezna opravila iz svoje pristojnosti.

V naši občini je zdaj 13 svetov

V osnutku so nato opisane pravice in dolžnosti odbornikov OS, zatem pa organi OS. Tu je podrobneje naštet, kako so sestavljene in kaj delajo komisije občinske skupščine (za volitve in imenovanja, za prošnje in pritožbe, za družbeno nadzorstvo, za narodno obrambo, mandatno-imunitetna komisija). O svetih OS govori 167. člen takole: »Sveti so politično izvršilni organi OS in organi družbenega samoupravljanja na področju, za katero so ustanovljeni. Za svoje delo so odgovorni OS.« Mandat članov svetov OS traja 2 leti, sestavljajo pa jih člani, ki jih imenujejo v svet delovne in druge organizacije, ter člani, ki jih izvoli občinska skupščina iz vrst svojih članov in iz vrst drugih občanov. Občinska skupščina ima naslednje svete: svet za splošne in notranje zadeve; za družbeni plan in finance; za delo; za industrijo in obrt; za blagovni promet, gostinstvo in turizem; za kmetijstvo in gozdarstvo; za urba-

nizem, gradbene in komunalne zadeve; za zadeve krajevnih skupnosti in za stanovanjske zadeve; za izobraževanje, za kulturo; za zdravstvo; za telesno in tehnično vzgojo; zdravilišča in svet za socialno varstvo ter varstvo družine. V občini je torej 13 svetov; osnutek statuta zatem podrobneje našteva pristojnosti in naloge vseh pravkar naštetih svetov.

Naslednji členi opisujejo delo, pravice in dolžnosti predsednika ter podpredsednika OS, prav tako podrobno pa je zahtevano naštet, kaj ta statut podrobneje našteva pristojnosti posameznih upravnih organov. Med zadnje štejejo: oddelek za splošne in družbene službe; oddelek za notranje zadeve; oddelek za narodno obrambo; oddelek za gospodarstvo; oddelek za medobčinske inšpekcijske službe. Tudi ta statut podrobneje našteva pristojnosti posameznih upravnih organov.

Sledi poglavje o delu občinskega javnega pravobranilca, ki opravlja naloge iz svoje pristojnosti za območje občine ali pa več občin. Delu sodnika za prekrške so namenjeni naslednji trije členi, o krajevnih uradih ter njihovem delovnem področju pa govore členi 230 do 233. Statut nato obdružuje poglavje o uslužbenih OS in njihovem samoupravljanju, govori o predpisih in pravnih aktih občinske skupščine ter njenih organov. Vsi akti splošnega pomena občinske skupščine ter odredbe njenih svetov mora OS objaviti v uradnem glasilu.

Neposredno samoupravljanje občanov

VI. poglavje govori o oblikah, s katerimi občani neposredno upravljajo: o krajevnih skupnosti, o zboru volivcev, o referendumu in o anketi. Tu je v osnutku statuta precej zanimivih ugotovitev in določil, ki bodo nedvomno močno vplivale na ves nadaljnji razvoj samoupravljanja v občini.

Četrty del osnutka statuta obdružuje prehodne in končne določbe. Važna je ugotovitev, da bodo morali biti izdani vsi pravni akti po določbah novega statuta občine in njenih organov najkasneje v enem letu potem, ko bo novi statut sprejet. V istem roku bo treba uskladi z določbami novega statuta tudi vsa obstoječa stanja. Statut bo objavljen v uradnem glasilu (verjetneje bo bolj priročna izdaja v obliki sa-

mestojne brošure, ki naj bi jo dobila vsa gospodinjstva v občini — saj gre za listino trajne vrednosti). Novi statut bo začel veljati tri mesece potem, ko ga bo sprejela občinska skupščina, hkrati pa bo prenehal veljati dosedanja statut, ki je bil sprejet 28. novembra 1957.

Tako smo se prav na kratko sprehodili mimo poglavij osnutka statuta novomeške občine. O tem razpravljajo na javnih tribunah Socialistične zveze, še vedno pa je tudi čas, da občani in organizacije pošljajo občinski skupščini svoje pripombe in dodatne predloge k osnutku statuta.



Krka se med Stražo in Vavto vasjo počasi zvižuga proti Novemu mestu

KAJ SO SKLEPALI NA ZADNJI SEJI OBČINSKE SKUPŠČINE V NOvem MESTU

Od gospodarske moči je veliko odvisno

Dnevni red seje občinske skupščine Novo mesto, ki je bila 17. marca, je bil tako obsežen, da so morali eno točko odložiti za prihodnjico. Odborniki obeh zborov so tokrat razpravljali o zadevah, ki niso v neposredni zvezi z gospodarstvom. Razprava ni bila obsežna po številu diskutantov, tisti, ki so v njej sodelovali, pa so opozorili na to, da so vse dejavnosti, s katerimi se občinska skupščina ukvarja, odvisne od gospodarske razvitosti. To dejstvo je prišlo do izraza zlasti v prvih dveh točkah, ko so odborniki razpravljali o poročilu o poslovanju sklada za zdravstveno zavarovanje delavcev in o poročilu o problematiki socialnega varstva.

Povečanje dodatnega prispevka ni najboljši ukrep

Iz obsežnega poročila Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje je razbrati, da je imel sklad za zdravstveno zavarovanje v občini Novo mesto lani za 841.000 din večje izdatke kot dohodek. Vanj se je steklo za 757.480.000 dinarjev. Čeprav je skupščina komunalne skupnosti zavarovancev lani avgusta povečala prvotno določeni dodatni prispevek, sredstva, ki so jih vplačale delovne organizacije, niso zadoščala. Zato je predlagala, naj bi letos stopnje dodatnega prispevka zvišali za toliko, da bi se namesto lanskih 99 milijonov zbralo letos z dodatnim prispevkom 236 milijonov dinarjev.

Odborniki so predlog potrdili, še prej pa so v razpravi razčlenili vzroke za povečanje obolenj in stroškov zdravljenja ter opozorili, da povečevanje dodatnega prispevka ni najboljša rešitev. Diskutanti so menili, da bi delovne organizacije, zlasti pa njihovi organi samoupravljanja pač morali razpravljati o milijonih dinarjev, ki jih dajejo za socialno zavarovanje, ker tudi ta sredstva ustvarjajo na enak način kot vsa druga. Med drugim je padel tudi predlog, da bo treba v večjih kolektivnih ustanovah obratne ambulante s stalnimi zdravniki, ki bodo delavca zdravili, vedoč, v kakšnih pogojih dela in živijo, ter predlagali tudi higijensko-tehnične izboljšave v proizvodnji. Vsi diskutanti so se zedinili v ugotovitvi, da sklad za zdravstveno zavarovanje ne bo imel primanjkljajev, če se bodo povečali osebni dohodki zaposlenih. Poročilo Komunalnega zavoda opozarja, da imajo le tri občine v Sloveniji nižje osebne dohodke, kot so v novo-meški. Povečevanje osebni dohodkov je neposredno odvisno od povečevanja storilnosti dela, boljše organizacije, modernizacije proizvodnih procesov in podobnega. Tu pa se srečujemo — tako so menili odborniki — z nalogami, ki jih nalaga vsem kolektivom družbeni plan. To so dolgoročne naloge, za zato pa je odlašanje toliko manj na mestu.

Premalo sodelovanja pri reševanju socialnih problemov

Obširno poročilo, ki so ga dobili odborniki, opozarja na kopico socialnih problemov, s katerimi se ukvarjajo svet za socialno varstvo, Center za socialno delo in pristojni referat pri občinski skupščini. Socialnih problemov je toliko več tudi zatrdaj, ker se sestav prebivalcev zaradi industrializacije in odliva ljudi s podeželja v mesta hitro menjuje. Gradnja stanovanj ter vsega ostalega, kar bi zaposleni delavec v novem okolju potreboval, ne gre v korak z ostalimi, zaradi tega pa je vedno več socialnih problemov.

V razpravi so se pomudili najdlje pri otroškem varstvu ter pri invalidnih in zaščiti mater borcev, padlih v NOV. Sekretar Obč. SZDL, tov. Milan Bratoš je opozoril, da imamo v občini le 3 otroške vrtnice, ki so jih ustanovila deloma podjetja, deloma drugi organi. Videti je, kot da bi bila edinole občina dolžna skrbeti za to, da bodo ti vrtnice lahko obstajali. Kaj pa menijo o tem v podjetjih, ki zaposlujejo pretežno žene? Mar so se že kdaj

vprašali, kam da njihova delavka otroke med tem, ko gre na delo? O tem bi morali razmišljati v vseh podjetjih in se truditi, da bi s skrbjo za vrtec zagotovili ženam boljše počutje med delom ter s tem tudi večjo storilnost. Opozoril je tudi na nerazumljiv primer v Zužemberku, kjer so s sredstvi obrata Iskre in zadruga ustanovili otroški vrtec, nato pa so začeli s prepilom, kdo bo odločal, čigavi otroci naj bodo v vrtcu... Ljudska poslanka Milica Sali je začela problem vojnih vdov in mater padlih partizanov, ki dobivajo po 1200 dinarjev invalidnine na mesec. Menila je, da ni tolikšen znesek v današnji draginji niti miloščina in da bi bilo pač treba načeti tudi to vprašanje.

Razprava je pokazala, da socialne probleme sicer čutimo, da pa jih nikjer ne rešujemo dovolj nestrno in s sodelovanjem. Odveč je pričakovati, da bodo bodoče krajevne skupnosti samo s tem, da jih bomo ustanovili, kar mimogrede rešile družbo socialnih težav. Odborniki so potrdili predlagani odlok o socialnih podporah in odločbo o ustanovitvi otroške počitniške kolonije v Luciji pri Portorožu, odlok o olajšavah pri plačevanju zdravstvenih storitev pa so dopolnili s členom, ki določa pravice borcev NOV.

Promet v trgovini se je povečal za 22 odstotkov

Podatki trg. podjetja Standard v Novem mestu kažejo, da se je promet v letošnjem prvem četrtletju v primerjavi z lanskim povečal za približno 22 odst. V trgovini na drobno bo Standard ustvaril do konca marca 240 milijonov dinarjev prometa ali za 24 odst. več kot lani. V trgovini na debelo se je promet povečal za nekoliko manj kot lani, je pa kljub temu za 16 odst. večji. S prodajo na debelo bodo do konca marca ustvarili 230 milijonov dinarjev prometa.

Pri Standardu so se močno povečali nakupi na potrošniški kredit. V januarju in februarju lani so nudili potrošniškim kreditom za 1.727.000 din potrošniških kreditov, letos pa v enakem razdobju za 18.551.000 dinarjev. Precejšen del tega povečanja gre pripisati nakupom v prodajalni pohištva, ki je v lanskem prvem četrtletju Standard ni imel. Skupno so potrošniki pri Standardu z nakupi na kredit zadolženi za 100.497.000 dinarjev.

Otroška počitniška kolonija v Luciji pri Portorožu

Občinska skupščina Novo mesto je na seji 17. marca sprejela odlok o ustanovitvi počitniške kolonije v Luciji pri Portorožu, ki bo združevala počitniške naprave kolonije Fazan in kolonije Beli križ. V koloniji bodo preživljali počitnice in oddih otroci iz novomeške občine. Dohodek bo ustvarjala s prispevki staršev, s prispevki delovnih in družbenih organizacij z dotacijami iz občinskega proračuna, s prispevki, ki jih bo iz ustreznega sklada nu-

Odlok o občinski dokladi iz kmetijstva sprejet

V tej točki se je zvrstilo več diskutantov, ki so naštevati predloge o tem, katera naselja je treba prenesti v nižji razred. Odborniki so dobili pojasnilo, da je doklada instrument, ki usklajuje razlike med kmečkimi gospodarstvi zaradi njihove oddaljenosti do tržišča. Predlagani odlok je bil izglasovan z dodatkom, da se osnuje odborniška komisija, ki bo posamezne predloge za izpremembe pretresla in o njih odločala.

V nadaljevanju seje so odborniki z manjšimi spremembami sprejeli še odlok o odlaganju smeti in odpadkov v Novem mestu ter odlok o tarifi za odvoz smeti, dopolnili so dosedanja odloka o obveznih ukrepih za obdelavo kmetijskih zemljišč sprejeti odredbo o skupnem zatiranju rastlinskih boleznih in škodljivcev ter dali soglasje k pravilniku občinskega sodišča Novo mesto. Razpravo o sporu zaradi lovišča Ragovo-Kandija so zaradi lovišča v katastrskih občinah Gor. Polje in Gor. Straža ter o lovišču Ragovo-Kandija so zaradi pomanjkanja časa odložili na prihodnjo sejo. Nato so sklepali še o gospodarsko upravno-pravnih in premoženjskopravnih zadevah ter dali več poročilnih izjav.

Novomeška kronika

■ V ponedeljek se je nenadoma razbohotila težko pričakovana pomlad. Toplo sonce in pomladna sapa so vidno jemala še tiste krpe snega, ki so se na senčnih mestih obdržale vse od lanskega novembra. Pred tednom dni so se otroci še sankali, v ponedeljek pa so na istem hribu že nabirali zvončke.

■ 30. marca se nam obeta posebno zanimivo predavanje v okviru delavske univerze. Športni novinar Svetozar Guček bo tega dne ob 18. uri v Domu JLA govoril o olimpiadi v Innsbrucku, hkrati pa bo predaval številne diapozitive.

■ Pred kratkim je podjetje Zelezina zaprlo svoj lokal v bivši Pauserjevi hiši na Glavnem trgu. Da pa ne bi bili potrošniki prikrajšani, so uvedli nonstop poslovanje v poslovalnici Zelezine obratni kandidatskega mostu. Starinski lokal Zelezina — barve so se odlično modernizirali, namestili bodo tudi novo opremo, kar bo po predračunu veljalo okoli 25 milijonov dinarjev. Preureditev je prevzelo podjetje Plonir, ki se je obvezalo opraviti vsa dela do konca junija. V novem trgovskem lokalu bo Zelezina prodajala gospodinjstvene stroje in vse ostalo blago svoje stroke, namenjeno široki potrošnji.

■ Na novomeški tržnici so zadnji četrtek tako rekoč ilegalno prodajali jajca. Razstavljenih ni bilo nikjer, pač pa so jih podjetne gospodinjke odkrile v nekaterih košarah in jih plačevale po 32 din. Regrat in radič sta tokrat veljala 50 din merica, motovilce 70 din merica, kisló zelje in repa 50 din krošnik, čebula 90 din kg, mleko 70 din, jabolka 90—100 din kg ter šopek teloha 20 din. Za volnene izdelke je bilo tokrat manj zanimanja, več pa za predpasnike, krila in otroške hlačke.

■ Gibanje prebivalstva: Rodila je Jožica Bihar z Glavnega trga 1 — dečka. — Porok ni bilo. — Umrli so: Ana Hočvar, upokojenka iz Slakove 4, 83 let; Leonard Kalac, redovnik iz Sedlove 1, 82 let; Franc Klemenčič, kmet z Mestnih njiv 1, 67 let. — Ponesrečil se je Roman Žabkar, sin uslužbenca iz Vrhovec 3, ki al na štedilniku opekel desno roko.

Nujno obvestilo

24. marca sem od Hladnikove ul. 3 do Smihela izgubila denarnico z dokumenti in koverto z večjo vsoto denarja. Poštenega najditelja prosim, da mi vse vrne na naslov v dokumentih ali na postajo LM v Novem mestu.

Metropol: nočitev je manj, promet pa je večji

V januarju, februarju in marcu 1963 se v gostinskem podjetju Hotel Metropol v Novem mestu nudili domačim gostom 1545 nočitev, tujim gostom pa 64 nočitev. Pri tem so ustvarili za 23.156.000 dinarjev prometa. Letos se je števílo nočitev nekoliko zmanjšalo. Imel so 1327 nočitev, promet pa se je povečal na 25.934.000 dinarjev. Del porasta prometa gre pripisati 7-odstotnemu povečanju cen v maju lanskega leta.

OBETAJOČ OBRAČUN LT V BREŽIŠKI OBČINI

Predzadnja sobota je bil v Brežicah občini zbor članstva Ljudske tehnike. O delu občinskega odbora LT je poročal predsednik Martin Zupančič, o poteku Jugoslovanskih pionirskih iger pa predsednica komisije za pionirje pri občinski Zvezi prijateljev mladine Zinka Gaberšek. Zbora so se udeležili predstavniki okrajnega odbora Ljudske tehnike Celje, predstavniki občinskega odbora SZDL Brežice in drugih organizacij ter številni pripadniki JLA.

Ljudska tehnika v občini Brežice iz leta v leto povečuje članstvo in vključuje številna društva in klube, v katerih je registriranih 621 članov. Avtomoto društvo jih šteje 276, Foto klub Brežice 61, Društvo kmetijskih tehnikov in strojnikov 46, Radio klub Brežice 46, Radio klub Elektron, Cerklje ob Krvi, 80, Klub mladih tehnikov na osnovni šoli Artiče 60 in letalsko-modelarski klub Narodna križanica — Cerklje 52. Tu niso všteti pionirji in mladina v tehniških kroških na šolah; v tem primeru bi se število mladih ljubiteljev tehnike povečalo na blizu 2000.

Organizacija Ljudske tehnike je v lanskem obdobju izredno napredovala. K temu je pripomoglo uredništvanje gesla »Leto tehnične

kulture mladine, in to je bila pot k programiranju celotne tehnične dejavnosti v društvi in klubih. Pri ocenjevanju njihovega dela ne smemo pozabiti na številne prireditve in predavanja. Po zadnji konferenci Ljudske tehnike v letu 1962 so bile organizirane tri občinske razstave tehničnih dosežkov in dejavnosti na šolah, 2 pionirski fotoamaterski razstavi v Brežicah, 1 pionirsko modelarsko tekmovanje, 31 pionirskih prometnih tekmovanj za prometne značke Avtomoto zveze, po eno pionirsko in mladinsko tekmovanje »Pokaži, kaj veš o prometni«, 2 natečajni tekmovanja nišnih risb in 3 natečajni spisov za pionirje. Traktoristi se so udeležili okrajnega tekmovanja v Sempetru in republiškega tekmovanja v Kočevju in se obakrat dobro odrezali. Za predavatelje tehnične vzgoje na šolah sta bila dva tečajna za razne oblike tehnične udejstvovanja, ki ju je obiskovalo 32 prosvetnih delavcev. Bila sta tudi dva tečajna za fotografsko dejavnost z 59 udeleženci iz prosvetnih vrst. Predavanj je bilo največ po šolah, kjer se učitelji tehnične pouka in tudi drugi prosvetni delavci trudijo, da bi mladini posredovali kar največ tehnične znanja. Pogoji za to izobraževanje niso povsod najbolj primerni: tu ni delavnice, tam primanjkuje orodja in spet drugje ni potrebnega materiala. Vse te pomanjkljivosti pa so učitelji tehnike skušali premagati z veliko dobre volje.

među bodo morale v svoje programe sprejeti del tehnične izobraževanja. Posebno važna je podpora sindikatov, ki naj bi pripomogli, da bi si dejavnost Ljudske tehnike utrila pot tudi v podjetja. V razpravi je o tem obširno govoril predsednik občinskega odbora SZDL tov. Deržič. V času, ko so vsi napor namenjeni modernizaciji proizvodnje in večji delovni storilnosti, se ne bi smelo dogajati, da bi delovne organizacije odklanjale različne oblike tehnične vzgoje. Tov. Zupančič je namreč v svojem poročilu omenil, da je občinski odbor LT skušal organizirati društva v 4 podjetjih, vendar brez uspeha.

»Zakaj se življenje spreminja?«

In zdaj se nekaj misli o delu in programih občinskega vodstva JPI (Jugoslovanskih pionirskih iger) in šol za obdobje 1962—1964. Značilno za te programe so živahne in pestre delovne oblike ter sodelovanje širokega kroga ljudi. Vodilo za akcije pionirskih odredov je bila misel ZAKAJ SE ŽIVLJENJE V MOJEM KRAJU SPREMINJA. Tako so si na primer pionirji iz Brežic in okolice ogledali železniško postajo, podjetje Prevoz, Industrijo motornih vozil, naprave PTT, rastlinjak in posestvo Catež ob Savi, vodovod in idejni načrt za ureditev cestnega križišča v Brežicah. Pionirji iz Kapel in Dobove so obiskali vsa dobovska podjetja, pionirji iz Cerklje so si ogledali letališče in posestvo v Cerkljah, pionirji iz Mrzljave vasi pa so napravili ekskurzijo v čateški rastlinjak. Na podoben način so se srečevali s tehniko tudi pionirji ostalih odredov.

Uspešna je bila lanska akcija za spoznavanje prometnih predpisov. Na tekmovanju »Kaj veš o prometni« je sodelovalo okoli 2500 šolarjev. Pionirski odredi v Dobovi, Artičah in Skopcih so prejeli delne nagrade za dobro pripravljene delovne programe. Na občinski razstavi fotografije so prejele nagrade šole Artiče, Dobova, Vel. Dolina in Mrzljava vas. II. osnovna šola v Brežicah je prikazala ob koncu šolskega leta najbolj uspešno razstavo tehničnih izdelkov, učil, risb, fotografij in radijskih naprav.

Nekateri pionirski odredi se v drugem obdobju Jugoslovanskih pionirskih iger lotevajo akcije za urejevanje prostorov za tehnični pouk. Za dan mladosti 1964 je spet napovedano občinsko tekmovanje »Pokaži, kaj veš o prometni« in tekmovanje v spretnosti vožnji s kolesi. Predvidena je tudi razstava tehničnih izdelkov, fotografij in risb, ki naj bi prikazala uspehe Jugoslovanskih pionirskih iger od začetka. Za slovesen zaključek »Leto tehnične kulture mladine« bo ob koncu šolskega leta pripravila šolska mladina osrednjo prireditev v Brežicah.

Udeleženci občnega zbora so sprejeli v soboto nov statut Ljudske tehnike, ki predvideva v občini naslednje delovne organe in organizacije: skupščino LT, občinski svet LT, občinski odbor LT in nadzorni odbor.



Nova taborniška dejavnost — rečništvo — postaja vedno bolj priljubljena, z njo pa so v Sloveniji prvi začeli novomeški taborniki

ZAPISKI Z OKRAJNE SKUPŠČINE TABORNIKOV NA OTOČCU

V Črnomlju: partizanski odred

Okoli sto delegatov, predstavnikov družbeno političnih organizacij in gostov se je zbralo v nedeljo na Otočcu na skupščini Zveze tabornikov okraja Ljubljana.

V ljubljanskem okraju je okoli 6000 tabornikov. Najbolj številno je članstvo na gorenjskem področju, kjer dela okoli 2000 tabornikov. Gorenjski taborniki so tudi najbolj delavni. Dolenjsko področje zajema tabornike Bele krajine, trebanjske občine in novomeškega področja. Z delom na dolenskem področju ne moremo biti najbolj zadovoljni, kar najbolj dokazuje majhno število članstva, približno 500 tabornikov. Enote, ki delajo na dolenskem področju, so: Odred belokranjskih herojev iz Črnomlja, ki bo za svoje uspehe prejel naziv Partizanski odred; delovna je tudi četa v Trebnjem in v Metliki. Novomeški odred je najštevilnejši, z njegovim delom pa ne moremo biti najbolj zadovoljni. Najbolj delavna je četa rečnikov, ki se bavi s čolnarjenjem in je izdelala sama 15 sandalčinov. Tudi veliko izletov so organizirali in so med drugim izvedli pohod do izliva Krke. Taborniki iz Straži so delo opustili, v Sentiernju pa se znova odvijala. Na skupščini so za razvoj in

krepitev taborniške organizacije sprejeli vrsto sklepov. Razširitev dejavnosti in povečanje članstva je eden najvažnejših. Za počastitev 20-letnice osvoboditve se pripravljajo razna tekmovanja. Važne naloge so še pridobivanje najmlajših tabornikov medvedkov in čebelic; vzgoja kadra; razna medobčinska sodelovanja; urejanje stalnih tabornih prostorov, ker bo le tako mogoče zagotoviti prostore za tabornjake; pospeševanje kulturne dejavnosti. Se vedno pa je najvažnejša dejavnost gojitev partizanskih tradicij.

sa, ima taborniška dejavnost, ki je nerazdružljiva s prirodo, za to kar največ pogojev. Najtesneje mora biti tudi sodelovanje z vsemi družbeno političnimi organizacijami in vojsko, občinske skupščine pa bodo morale pokazati več razumevanja pri odmeri materialne podpore. Poudarjeno je bilo tudi, da o dejavnosti in uspehih taborniške organizacije vse premoja pisno dnevno časopisje. Zato bo potrebno to pospešiti in povečati propagiranje prek radia in televizije. Mirko Vesel

Za uvod v rokometno sezono

Partizan Črnomelj: Ozalj 18:10 (5:4)

V prijateljskem rokometnem srečanju je v nedeljo domača moška ekipa premagala gostujočo ekipo Celje z rezultatom 18:10. Tekma je bila včasih zanimiva, vendar domačini zaradi slabih gostov niso mogli gledalcem prikazati tistega, kar so se naučili pri zimskem treningu, če izvzamemo nekaj trenutkov; predvsem naj tu omenimo nekaj uspešnih pobežev kril. Igralci dobro obvladajo žogo, niso pa dovolj uigrani.

Upamo, da bodo do 5. aprila, to je do začetka prenovljene rokometne sezone, tudi to pomanjkljivost odpravili.

Gole za domačine so dosegli: Waiss 5, Lozar 5, Strmec 4, Vidmar 3, Grabljan 1. Najboljši strelac Satošek zaradi bolezni ni nastopil. S. J.

Odslej tudi usmeritev na vas

Med najvažnejše naloge društev v okviru Ljudske tehnike sodi skrb za nadaljnje povečanje članstva. Tudi učencev nižjih razredov osnovnih šol ne bi smeli izvesti pri pouku tehnične kulture, vendar ta vzgoja ne bi smela biti preozko usmerjena. Poživiliti je treba zlasti delo z mladino. V vrstah Ljudske tehnike je vse premoja študentske in kmečke mladine, pa tudi dosežanje oblike dela niso mladine pritegnile za daljše obdobje. V organizacijah Ljudske tehnike dela tudi zelo majhen odstotek deklic, deklet in žena, čeprav bi tehnična vzgoja vsem prišla prav. Ze samo to, da se gospodinjstva vedno bolj mehanizirajo, je zadosten razlog za širjenje tehnične kulture med žensko mladino. Podobna ugotovitev velja za kmečko prebivalstvo, kajti tehnika nezadržno prodira tudi na vas. Vzgoja traktoristov je samo ena veja tehnične izobraževanja in treba bi bilo pospešiti izvenšolsko izobraževanje vsake mladine, za kar je seveda treba najti privlačne oblike.

Na občnem zboru so prisotni poudarili tudi pomembnost sodelovanja z JLA, ki je že zdaj pokazalo lepe uspehe, zlasti pri usposabljanju voznikov in padalcev. Med koristne oblike sodi tudi delo pri civilni zaščiti in gojitev tekmovalnega športa. Oboje je pot k usposabljanju mladine za odgojne naloge bodisi v civilnem življenju, bodisi v armadi. Za širjenje tehniške kulture je potrebna podpora vse družbe.

Vrata v podjetjih ne smejo ostati zaprta

Tehniške dela predstavlja občina in vse organizacije na njenem ob-

BREŽICE: uspešen zaključek zimske rokometne lige

Brežiške rokometnašice so uspešno končale tekmovanje v zimski republiški ligi, ki jo je organizirala Okrajna rokometna zveza v Ljubljani. V zadnjem dnevu tekmovanja so Brežičanke premagale ekipo Rudarja iz Trbovelj s 6:2 in ekipo Pirana s 2:0. To je do zdaj največji uspeh brežiških rokometnašic, zlasti zato, ker so bile v jesenskem delu tekmovanja zadnje na lestvici. Če bodo še naprej tako disciplinirano obiskovale treninge in poslušale nasvete trenerja, uspeh tudi v spomladanskem delu tekmovanja ne bo izostal.

Ostali rezultati iz dvorane Gospodarskega razstavišča v Ljubljani:

Brežice — Kranj 5:2, Brežice — Slovan I 1:5, Brežice — Krim Lj. 17:1, Brežice — Šiška Lj. 4:6, Brežice — Piran 2:0, Brežice — Branik 7:5, Brežice — Slovan II 7:2, Brežice — Svoboda Lj. 5:5, Brežice — Rudar 6:2.

V ekipi »Partizanov« iz Brežic so igrali: Mirna Kolar (15 golov), Katica Kolar (12), Vlada Bužančič (10), Cvetka Pavličič (9), Natalija Lapuh (3), Brana Molan (3), Marija Les (1), Branka Engel (1).

Športne novice iz Mirne peči

V Mirni peči se zelo lepo razvija namizni tenis. Pionirji in mladinci zelo marljivo trenirajo. Posebno pa je dober Ciril Košir, sledijo Progar, Potočar, Krevs, Rajšel in Kavšek. Pionirke marljivo trenirajo, med njimi najbolj Marija Košir, Silva Novljan in Marina Jaklič. Posebno sta se odlikovali Tine Potočar in Marija Košir. Ni popolnoma, da ne bi z lojarjem v roki naganjali žogico po mizi.

Tudi smučarski skoki so zelo dobro uspešni. Posebno so se odlikovali Zopet, Progar, Potočar, Kavšek, Orehek in Košir. Še boljših skokov ne moremo pričakovati, kajti vsi so oddali vse svoje znanje, da so se lahko odlikovali. Zaradi pomanjkanja smučal si jih morajo celo sposojevati. Novšak in Potočar

Zaradi prenizke proizvodnje te je mestna plinarna v Ljubljani v soglasju z mestnim svetom in predstavniki tovarne »Saturnus« odločila izdelati industrijsko plinarno v tej tovarni. Načrte bo izdelal industrijski biro, dela pa bo delno opravila angleška trdnica »Holmes«, delno pa domača podjetja. Za plinarno bodo porabili okrog 110 milijonov dinarjev.

V Hlinoškem načrtu ljubljanskega okraja je, da bi do leta 1970 zgradili 29.000 stoječih govedo in mlečnica za 15.000 krav.

Skupno so torej dosegle 54 golov, prejele pa so jih le 28. Njihova vrata je branila odlična vratarica Marjanca Podgoršek. Tml.

Slovenski radioamaterji v Novem mestu

V nedeljo, 29. marca ob 9. uri, se bo v prostorih Zavoda za izobraževanje kadrov in proučevanje produktivnosti dela v Novem mestu začela izredna skupščina Zveze radioamaterjev Slovenije. — Skupščina bo uvodni del razprave posvetila 40-letnici jugoslovanskega radioamaterstva, nakar bo sklepal o sprejemu statuta svoje organizacije. V razpravi bodo spregovorili tudi o pozitivni radioamaterske dejavnosti na Dolenjskem.

Zmaga in poraz košarkarjev

Za nami sta že tretje in četrto kolo zimske košarkarske lige. Novomeščani so na gostovanju v dvoranah Gospodarskega razstavišča doživeli en poraz in eno zmago. Prvo tekmo z ekipo Zelene jame so dobili brez boja, ker nasprotnika ni bilo na igrišču. V drugi igri pa so doživeli hud poraz z ekipo Sežane. Slaba sodnika in plastična žoga prav gotovo ne moreta biti opravičila za poraz z 19 točkami razlike. Rezultat je bil 39:20. Novomeščani pa so igrali v naslednji postavi: Setina, Petrič A. 2, Uhan, Potrč, Knoll 6, Splihal 12, Blažič in Polensek.

Partizanovci so tokrat igrali izredno nepovezano in neborbeno, napravili so celo množico napak v igri in pri metanju na koš, veliko so grešili tudi v podajanju:

Novomeščani bodo morali resneje prijeti za delo, če bodo hoteli nadoknaditi zamujeno do začetka prvenstva, v nasprotnem primeru se bo spet ponovil primer lanske sezone, ko se je Partizan boril za obstanek.

Po štirih kolen je v vodstvu Sežana, ki ni izgubila še nobene tekme. Novomeščani so dvakrat zmagali, dvakrat pa so porazeni zapustili razstavišče. S štirimi točkami in pozitivnim koeficientom lahko upajo na drugo ali tretje mesto. —al

V januarju in februarju 666 na novo zaposlenih

Pri Zavodu za zaposlovanje v Novem mestu je bilo v začetku 1964 prijavljenih 131 ljudi, ki so iskali zaposlitev (32 moških in 99 žensk). V januarju in februarju se je prijaviło še 507 moških in 305 žensk ali skupaj 812 ljudi. V obeh mesecih je zavod posredoval zaposlitev 488 moškim in 178 ženskam, 4 moški in 8 žensk pa se je odjavilo. Konec februarja je bilo pri zavodu prijavljenih še 47 mo-

ških in 216 žensk, ki so iskali zaposlitev. Gornji podatki veljajo za območje občin Trebnje in Novo mesto. V njih niso zajeti sezondni, ki jih je tudi letos, predvsem v gradbeni podjetja, prišlo veliko, zlasti iz ostalih republik. Največ iščejo zaposlitev nekvalificirani delavci s podeželja. Pretežni del zaposlenih je našel delo v Iskri v Žužemberku in v Sentiernju, v IMV in pri SGP Pionir.



Paličico k paličici prisljanjajo k piramidi — in vrvice sta pregoreli v rekordnem času! Tekmovalna komisija lanskega republiškega taborniškega mnogoboja na Strugi je priznala čebelicam iz Celja vse dosegljive točke!

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: poročila ob 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.00. Pisan glasbeni sporod od 5.00 do 8.00.

PETEK, 27. MARCA: 8.30 Nekaj domačih. 9.25 Z rapodijami in pesni po domovini. 10.35 Novost na knjižni polici. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Milan Erjavec: Selekcija prašičev v zadržnih središčih v Pomurju. 12.25 Z domačimi ansambli prijetne melodije. 13.30 Pri Franzu Schubertu. 14.35 Pri madžarskih skladateljih zabavne glasbe. 15.15 Napotki za turiste. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Iz življenja in dela Antonina Dvorjaka. 18.45 Iz naših kolektivov. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Koncertna zabavna glasba.

SOBOTA, 28. MARCA: 8.05 Vedre melodije za konec tedna. 9.45 Latskoameriški ritmi. 10.15 Nekaj domačih viš v instrumentalni izvedbi. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Milan Dolenc: Konji so dober izvorni artikel. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Gremo v kino. 18.45 Novo v znanosti. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Z obiska na Jesenicah.

NEDELJA, 29. MARCA: 8.00 Mladinska radijska igra »Kdo je ta fant?« 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. I. 10.00 Se pomnite, tovariši... 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 13.30 Za našo vas. 14.10 Radi bi vas zabavali. 15.05 Iz solistične in koncertne literature za čelo, klarinet, klavir in violino. 16.00 Humoreska tega tedna. 17.15 Radijska igra — Paolo Levi: »Po čem je resnica«. 18.08 Glasba iz znamenitih oper. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Izberite svojo popevko. PONEDELJEK, 30. MARCA: 8.55 Za mlade radovedne. 9.25 Pojeta tenorist Anton Dermota in mezosopranistka Nada Sovšek. 10.15 Iz Istre v Bosno. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Jože Spanring: Rezultati sortnih poskusov s jartm ječmenom. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Glasbena križanka. 18.10 Priljubljene popevke. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Skupni program JRT — studiu Zagreb. TOREK, 31. MARCA: 8.35 Nekaj domačih v instrumentalni zasedbi. 9.25 Popevke se vrstijo. 10.15 Veliki zabavni orkestri. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Dolfo Cizelj: Naravno načrt, kako bomo spravljali seno. 12.25 Domači napetvi za

opoldne. 13.30 Majhen koncert popularne domače glasbe. 14.35 Mariborski komorni zbor po skladbi Bada Simonitija, dirigent Rajko Sikošek. 15.30 V terek na svodenje. 16.00 Vsak dan za vas. 17.05 Koncert po »Zeljah« poslušalcev. 18.45 Na mednarodnih krizpotjih. 19.05 Glasbene razglednice. 20.20 Radijska igra — F. M. Dostojevski: »Krokodil«.

SREDA, 1. APRILA: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.25 Iz jugoslovanske produkcije vokalne in instrumentalne zabavne glasbe. 10.45 Človek in zdravje. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Jože Tesovnik: Proizvodnja krompirja in gnojenja. 13.30 Solisti in orkester. 14.35 Popevke iz Sovjetske zveze. 15.15 Zabavna glasba 16.00 Vsak dan za vas. 17.35 Iz fonoteke Radia Koper. 18.45 Ljudski parlament. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Vedri zvoki.

ČETRTEK, 2. APRILA: 9.05 Z opornih in koncertnih odrov. 9.25 Srečanje v studiu 14. 10.15 Pihalna godba Welsh Guards. 11.00 Pozor, nimaš prednosti! 12.15 Kmetijski nasveti — inž. Dare Bernot: Problematika proizvodnje in potrošnje sadnih sokov. 12.25 Za prijetno razvedrilo. 13.30 Glasbeni sejem. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.15 Zabavna glasba. 16.00 Vsak dan za vas. 17.15 Turistična oddaja. 18.45 Kulturna kronika. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Cetrlikov večer domačih pesmi in napevov.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 27. marca: Rupert Sobota, 28. marca: Janez Nedelja, 29. marca: Ciril Ponedeljek, 30. marca: Branimir Torek, 31. marca: Benjamin Sreda, 1. aprila: Hugo Cetrtek, 2. aprila: Franc

ČESTITKE

Dr. Leonu Jeršetu, stomatologu, ter Marici Stržaj-Jerše, profesorici, mnogo prijetnega v novem življenju — sorodniki.

Dr. Leonu Jeršetu za pomočjo za doktorja stomatologije čestitam! — Sorodniki.

Dragemu sinu Jožetu Klunu, ki gladi vojaški rok v Džakovici, VP 7482/2, NR Srbija, za dvojni praznik mnogo sreče. Mama, ata in sestra Silva.

Zmagu Kastelcu za diplomo na elektrotehnični fakulteti čestitajo Strelcovi.

PREKLICI

Katarina Bartolj iz Irče vasi 52, Novo mesto, obveščam, da nisem plaščina dolgov, ki bi jih napravil moj mož Franc Bartolj, Irča vas 52, Novo mesto. Naj od njega nihče ničesar ne kupuje.

Augustin Saje iz Goriške vasi 2 preklicujem vse življene besede, ki sem jih izrekel proti družini Ogulin iz Mirne peči 60, ker so neresnične.

ZAHVALE

Ob težki izgubi našega nepozabnega moža, očeta, brata in svaka

FRANCA KLEMENČIČA posestnika iz Novega mesta se prisrčno zahvaljujemo zdravniškim in ostalemu osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Novem mestu za vso skrb in nego v času bolezni. Nadalje se zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani v težkih trenutkih, vsem darovalcem venčev in cvetja in vsem, ki so ga spremlili do zadnjega počivališča. Prisrčna hvala pevcem za žalostinke.

Zena Nežka, otroci Franci, Marjan, Majda, Slavko in Stanka, sestre in brat.

Ob nenadni smrti naše ljube mame, stare mame, sestre in tačče iskreno zahvaljujemo vsem, ki

ste ji kakorkoli pomagali v življenju in bolezni. Posebna zahvala dr. Juriju Pesjaku — nadalje darovalcem številnih venčev in vsem, ki ste jo spremlili na zadnji poti. Zahvala tudi g. župniku za pogrebni obred in pevskemu zboru.

Družina Jerman in Stanovnik.

PROGLASILA

PRODAM štedilnik »Tobis« v dobrem stanju. Adamičeva 9, Novo mesto, pod Grmom.

MOPED »COLIBRI«, odlično ohranjen, proda Rajko Henigman, Jerbova 16, Novo mesto.

PRODAM nov uvožen stroj za pletenje znamke Regina. Naslov v upravi lista. (185-64)

PRODAM 2 kmečka voza in komat. Ivan Dular, Cegljeva 40, Novo mesto.

SIVALNI STROJ znamke »Luznik«, dobro ohranjen, proda Kovač, Novo mesto, Bršlin 21.

KUPIM 1000 ali več kosov rabljenih strešnih opeke. Naslov v upravi lista. (184-64)

SLAMOREZNIČO na motorni pogon kupim. Ponudbe s ceno pošljite na naslov: Poldi Bukovec, Semic.

GOSPODINJSKO POMOČNICO k manjši družini iščem. Plača dobrega. Babnik, Ljubljana, Vodnikova 48.

SLUŽBO DOBI marljivo dekle. — Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. Zdenko Verlič, občinska skupščina Brežice.

OBLAGILA OCISTI hitro in solidno Kemična čistilnica, Novo mesto, Germova ulica 5.

ZDRAVILISCE ROGAŠKA SLATINA — Zakaj obupujete pri zdravljenju svojega kronično obolelega želodca ali jeter, žolča ali ostalih prebavil? Uporabljajte vendar rogaški »Donata« vodo, zdravilo, ki vam ga nudi narava. V Novem mestu ga dobite pri trgovskem obratu »HEMELJNIK«, tel. 21-129, in pri »STANDARD«, tel. 21-158.

REKVIRO

Brežice: 27. in 28. marca sovjetski barvni film »Ognjena letas«, 29. in 30. marca italijanski barvni film »Sigfride«, 31. marca in 1. aprila angleški film »Tudi to je ljubezen«.

Crnomelj: 27. in 29. marca ameriški barvni film »Štirje apokaliptični jezdeci«, 31. marca in 1. aprila francoski film »Serenada«.

Dobrepolje: 28. in 29. marca italijanski film »Sedem izivov«, 1. aprila italijanski film »Vse v času službe«.

Dol, Toplice: 28. in 29. marca ameriški film »Drevo življenja«.

Kočevo: »Jadrin«: 27. in 29. marca mehiški barvni film »Črni oreli«.

Kostanjevica: 29. marca ruski barvni film »Deklica 15ča očeta«, 1. aprila jugoslovanski film »Minuta za umore«.

Metlika: 28. in 29. marca ameriški barvni film »Vrnitev v mesto Pejtone«.

Mokronog: 28. in 29. marca sovjetski film »Dekliška pomladi«.

Novo mesto — Krka: od 27. do 30. marca ameriški barvni film »Enajst veterancev in italijanski barvni film »Nenavadni sveti«.

Novo mesto — Dom JLA: od 26. do 29. marca mehiški film »V službi Panča Villesa«, 31. marca in 1.

aprila nemški film »Dezerters«.

Oslinica: 29. marca italijanski film »Vse v času službe«.

Predgrad: 29. marca francoski film »Potepuh velikega srca«.

Sodražica: 28. in 29. marca italijanski film »Rimske pripovedke«.

Sevnica: 28. in 29. marca španski film »Matij, poslušaj moje pesme«.

Stara cerkev: 28. in 29. marca ameriški film »Bela divljina«.

Stráža: 28. in 29. marca ameriški film »Taka vrsta ženske«.

Trebnje: 28. in 29. marca ameriški film »Groba silas«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIGNI URAD NOVO MESTO

Od 16. do 23. marca je bilo rojenih 19 dečkov in 27 deklic. Porok ni bilo.

Umrli so: Ladislav Muhar, otrok iz Zavinka, 3; Gizela Dermelj, gospodinja iz Huma, 43; Ivan Zdravčič, obč. podpiranec iz Koč, 86; Antop Cvetko, stroj. tehnik iz Krškega, 30; Matija Malenšek, kmet iz Galič, 63; Stefan Metelko, kmet iz Ravnega, 78; Jože Starič, delavec iz Podboršta, 69; Jure Vancas, kmet iz Bubnarcev, 64; Franc Darovc, kmet iz Ločne, 64; Franc Rakar, kmet iz Hrušice, 72; Ana Murn, gospodinja iz Sel pri Zajčjem vrhu, 80.

IZ NOVOOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Antonija Stukelj iz Petrove vasi — Jožico, Matilda Rožič iz Svibnika — Matejo, Marija Stopar iz Velikega Bana — Stefanjo, Alojzija Legan iz Zuzemberka — Mileno, Regina Pustovrh iz Kota — Ireno, Ivanka Crtalič iz Dobrave — Jožico, Vida Hočevar iz Regerče vasi — Francija, Ana Beg iz družinske vasi — Jurija, Nada Silar iz Crnomlja — Saška, Marija Sutej iz Vukovcev — Ireno, Franciška Zupančič iz Knežje vasi — Jožeta, Jožefa Pilih iz Stribela — Vojka, Olga Turk iz Dolnjega Maharovca — Jožka, Vida Troha iz Vrbovca — Milko, Angela Lipaj iz Cerovega loga — Igorja, Marica Hribar iz Krmelja — deklico, Zofka Miller iz Crnomlja — deklico, Francka Zura iz Zagrada — deklico, Olga Turk iz Podhoste — 2 dečka, Ivanka Metelko iz Pugačeva — dečka, Veronika Bezeg iz Regerče vasi — dečka, Cilka Blatnik iz Rožanca — deklico, Marija Trdič iz Pribincev — deklico, Olga Grabnar iz Krškega — deklico, Marija Adlešič iz Dragošev — 2 deklici, Marija Pinčulič iz Planine — deklico, Amalija Dornik iz Drnovega — dečka, Terezija Goršek iz Dolnje Stare vasi — deklico, Anica Topolovec iz Vrbovca — deklico.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Stefanija Žulst iz Loč — Feliksa, Marija Teodorovič novič iz Brežice — Renato, Antonija Prašnički iz Vidma-Krškega — Romana, Terezija Cvetkovič iz Ključa — Marijo, Nada Hudina iz Dubrave — Jožefo, Ljudmila Jurman iz Loč — Feliksa, Marija Teodorovič iz Pišec — Jožico, Marija Omerzu iz Leskovca — Jožka, Antonija Krošelj iz Zg. Pohance — Angelo.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Miran Kastelic, sin posestnika iz Malega Cerovca, je padel s peči in si poškodoval levo nogo; Alojz Berkopec, delavec iz Brusnic, se je s kladivom udaril

OBVESTILA

Razpis delovnih mest »OPREMALES«, NOVO MESTO,

ima pristoje delovno mesto v knjigovodstvu. Oseba mora obvladati vodenje saldokontov, fakturno službo, obračune delovnih nalogov in dela za statistiko. — Zaželena je praksa v knjigovodstvu. Osebnih dohodkov se določijo po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. — Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Nadalje potrebujemo tudi priučene delavce za tapetniški in pohištveni obrat.

INVALIDSKI ZAVOD V NOVO MESTU

sprejme v delovno razmerje takoj

4 MLADE DELAVCE na priučitev (vajenci) v kleparski stroki.

Ponudbe poslati na upravo zavoda, Novo mesto, Trubarjeva 2.

po levem kolenu; Janez Fakin, upokojenec iz Spodnje Lepe vasi, je padel in si poškodoval desno ramo.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: Ivana Ferencaka, upokojenca iz Šentlenarta, je nekdo usekal po desni nogi; Ana Ilijaž, žena posestnika z Bizeljskega, je padla v kuhinji in si poškodovala desno roko; Ivica Kis, sin delavca iz Laduča, se je poparil z mlekom po obrazu in rokah.

Letna konferenca ZVVI v Novem mestu

15. marca je bila v Novem mestu redna letna konferenca ZVVI. Udeležba delegatov iz osnovnih organizacij je bila zelo dobra. V razpravi in v poročilih so se pomudili največ ob socialnih, stanovanjskih in zdravstvenih pogojih, v katerih žive invalidi. Več diskutantov je zelo resno načelo probleme, ki nastajajo zaradi okorele invalidske zakonodaje, zlasti pri uveljavljanju invalidskega dodatka. Podrobno so se pogovorili o položaju vojnih vdov in mater padlih borcev, ki jih zakonodaja vrednoti enako, čeprav gre tu za dve zelo različni kategoriji. S konference so poslali protestno resolucijo, v kateri so ob sodili odnos do narodnoosvobodilnega boja naših ljudstev, ki ga kažejo v Zvezni republiki Nemčiji, in zahtevali obsodbo vojnih zločincev.

O problemih invalidov in borcev in o živahni razpravi, ki poteka v borčevskih organizacijah o težah novega pokojninskega zavarovanja, pa bomo obširneje poročali v eni izmed prihodnjih števil.

Izvoz se je povečal za 32. odst.

Novoles v Novem mestu je v prvem četrtletju lani prodal na tujih tržiščih za 144.361.000 dinarjev izdelkov ter z vso proizvodnjo dosegel 310 milijonov dinarjev vnovčenega iztržka. Letošnje številke so precej večje od lanskih. V prvem četrtletju 1964 so prodali na tujih tržiščih za približno 210 milijonov dinarjev izdelkov in s tem povečali izvoz za dobrih 32 odst., s celotno realizacijo pa so ustvarili na domačem in tujem tržišču za 383 milijonov dinarjev iztržka ali za 20 odst. več kot lani.

»Mercator« v Trebnju in Mokronogu

Na predlog Sveta za blagovni promet, gostinstvo in turizem je skupščina trebanjske občine pretekli teden sprejela odločbo, s katero je potrdila sklepe delavskih svetov trgovskega podjetja »Gradišče« v Trebnju in splošnega trgovskega podjetja »Tržana« v Mokronogu o pripojitvi k ljubljanski veletrgovini »Mercator«. V Trebnju menijo, da bo ta odločitev trgovskih podjetij znatno prispevala k boljši ureditvi trgovske mreže v občini in k boljši preskrbi trebanjskega in mokronoškega območja.

PODJETJE »SNAGA« — LJUBLJANA POVŠETOVA 12

sprejme VEČ MLAJŠIH DELAVCEV

vojašine prostih, za priučitev v zanimivi novi dejavnosti. Osebnih dohodkov po učinku je dober. Samsko stanovanje je zagotovljeno. Osebnih ponudb sprejema tajništvo podjetja.

ŽELEZNIŠKO TRANSPORTNO PODJETJE Novo mesto

sprejme takoj ali po dogovoru naslednje sodelavce:

- a) 1 DIPLOMIRANEGA PRAVNIKA
- b) 1 DIPLOMIRANEGA EKONOMISTA
- c) 4 SAMOSTOJNE KNJIGOVODJE

Za sodelavce pod tč. a) in b) bodo stanovanja vseljiva v mesecu juliju 1964. Pismene ponudbe s kratkim opisom dosedanjega službovanja pošljite splošnemu sektorju podjetja.

Sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo, da je 23. marca 1964 dotrpel na Golniku naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

TOŠE JAKOFCIČ (PETROV)

iz Krasince pri Gradcu v Beli krajini. Pokojnik je pokopan na domačem pokopališču. Zaluzjoči: žena Karlina, hčeri Tončka in Milka z družinama, brat Pero in ostalo sorodstvo. Krasnec, Ljubljana, Zagreb, 25. marca 1964.

Telesna kultura na seji zveznega odbora SZDL

— Sirina telesnokulturnega pokreta zaostaja za potrebami in možnostmi. — Taka je ocena zadnje seje sekretariata izvršnega odbora zveznega odbora SZDL Jugoslavije.

Telesni kulturi zadnje čase posvečajo vedno večjo pozornost tudi naši najvišji organi oblasti in političnih organizacij. To dokazuje, da so večji del zadnje seje sekretariata izvršnega odbora zveznega odbora SZDL posvetili perečim problemom razvoja naše telesne kulture.

O teh problemih je zvezni odbor SZDL že prejel razpravljati in izdal posebno priporočilo, vendar na terenu ni našlo pravega odmeva. Zato so nujni novi in učinkovitejši ukrepi, zlasti na področju množičnosti.

Dosedanji rezultati glede množičnosti (v organizacijah za telesno kulturo je vključenih 2.400.000 članov, v njih deluje 300.000 amaterskih delavcev) ne zadovoljujejo, Sirina naše telesne kulture zaostaja za potrebami in možnostmi!

Večjo množičnost je treba zagotoviti predvsem s pomočjo vseh vrst šol (le 78 odst. vseh šol v SFRJ ima obvezno telesno vzgojo, kvaliteta pouka pa je ponekod zelo slaba!), dalje s pomočjo vsaj fakultativne, če ne celo obvezne telesne vzgoje na univerzah in visokih šolah, prek delavskih kolektivov (razširiti in izpopolniti je treba oblike rekreacije proizvajalcev ter uvajati delovna mesta za telesnovzgojne strokovnjake) in ostalih organizacij.

Razširitev telesne vzgoje je nemogoča brez povezovanja z drugimi akcijami. Pri planiranju gradnje turističnih objektov, letovališč in počitniških domov je obvezno planirati tudi športne objekte, ki bodo omogočili izživljanje v različnih oblikah razvedrilnega (rekreacijskega) športa.

Tudi v urbanističnih načrtih se morajo rezervirati področja za gradnjo športnih objektov. Pri gradnji pa se je treba omejiti predvsem na manjše objekte za množično telesno kulturo.

Kadrovskemu vprašanju se mora tudi v prihodnje posvetiti posebna skrb, kajti le tako moremo pričakovati množičen in kvaliteten šport. (fm)

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje. UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, France Grivec, Miloš Jakopčič, Jožica Teppey in Ivan Zoran. IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 30 din — Letna naročnina 900 din, polletna 450 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo: 1800 din — Tekoči račun pri podr. NB v Novem mestu: 606-11-603-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo TISKAR: Casopisno podjetje DELO v Ljubljani.



darju Matiji Brunskoletu. »Boljša soba« v gostišču je tako lepa, da ne bi delala sramote nobenemu hotelu. Razgovor z gospodarjem Matijo se je odvijal sproščeno, čeprav je bil zaradi strelbe nekajkrat prekinjen. — Kdaj ste začeli z gostinstvom? — To je bilo leta 1938, pa nisem izhajal. Saj sami veste; vojska je bila tod okoli. Aprila 1942 so me Italijani zaprli. Spustili so me na jesen. Do kapitulacije sem nato delal na terenu, potem pa odšel v partizane. V juliju 1945 sem bil demobiliziran, domov pa sem prišel na pogorišče. Takoj sem začel kopati in sem spet postavljal del hiše.

»Matija je bil dober...«

Gostišče »Na Hrastu« v priznani vasi Hrast ob lani modernizirani cesti onstran Gorjancev je takšno, da z veseljem stopiš vanj. Presenetljivo je sodobna oprema; snaga in prijetna domačnost ter ustrežljivost, ki sta lastni gospo-

Eno sobo sem namenil gostilni in jo 22. decembra 1945 odprl. Od takrat naprej ne prestanem graditi in obnavljati.

— Ste veliko investirali v gostišče?

— Lahko rečem, da vse, kar sem zaslužil. Po sedanji vrednosti okoli 5 milijonov. Vedno sem iskal kredite, gradil in obnavljal.

— Kako je, odkar je gorjanska cesta modernizirana?

— Promet je za 20 odstotkov boljši. Zlasti se pozna ob nedeljah. V Belo krajino pride marsikdo, ki ga sicer ne bi bilo!

— Pravijo, da ste ob nedeljah pravi natakár, je to res?

— Res je. Strešem v belem sukniču, v beli srajci, črni kravati in temnih hlačah. Tako mora biti, da je gost zadovoljen!

— Kaj vas drži pokonci kot gostinca?

— Rad imam dobro družbo, takšno, ki se razživi, pa naj pride kadarkoli. Vesel sem, če lahko ljudem postrežem, če vidim, da so zadovoljni. Belokranjci smo gostoljubni ljudje, pravijo, da nam je to prorojeno, torej mora tako biti!

— Ste sicer zadovoljni in kakšne načrte imate?

— Če upoštevam to, s čimer sem začel, sem zadovoljen. Kot vsi ljudje si tudi jaz želim še več... Rad bi uredil vrta za goste pa sobe pa še marsikaj, veste; želim si, da bi uredil vse tako, da bodo lahko ljudje, ko bom umrl, rekli: »Matija je bil dober!«